

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna

Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej
na dzień 31 grudnia 2017 roku i za rok obrotowy
zakończony tego dnia

Spis treści

Słownik	4
Podsumowanie	6
Podstawa sporządzenia	6
Działalność PZU i wyniki operacyjne	6
System zarządzania	8
Profil ryzyka	8
Wycena dla celów wypłacalności	9
Zarządzanie kapitałem	9
A. Działalność i wyniki operacyjne	11
A.1. Działalność	11
A.2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej	13
A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)	16
A.4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności	17
A.5. Wszelkie inne informacje	17
B. System zarządzania	18
B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania	18
B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji	24
B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności	26
B.4. System kontroli wewnętrznej	30
B.5. Funkcja audytu wewnętrznego	32
B.6. Funkcja aktuarialna	34
B.7. Outsourcing	35
C. Profil ryzyka	36
C.1. Ryzyko aktuarialne	40
C.2. Ryzyko rynkowe	43
C.3. Ryzyko kredytowe/ ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	45
C.4. Ryzyko płynności	46
C.5. Ryzyko operacyjne	47
C.6. Pozostałe istotne ryzyka	47
D. Wycena aktywów i zobowiązań	49
D.1. Aktywa	49
D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	54
D.3. Inne zobowiązania	56
D.4. Alternatywne metody wyceny	61
D.5. Wszelkie inne informacje	63
E. Zarządzanie kapitałem	64
E.1. Środki własne	64

E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy	68
E.3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności	69
E.4. Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym	69
E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności	69
Spis załączników	70

Słownik

- 1) **Dyrektywa WII** – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II);
- 2) **EIOPA** – Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (ang. European Insurance and Occupational Pensions Authority);
- 3) **Grupa Kapitałowa PZU** – PZU, jako spółka dominująca oraz jednostki zależne, w tym spółki zależne w rozumieniu obowiązujących przepisów o rachunkowości;
- 4) **Jednostka** – jednostka organizacyjna lub komórka organizacyjna PZU;
- 5) **Jednostka zależna** – jednostka gospodarcza (w tym jednostka nie będąca spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna, fundusz inwestycyjny), która pośrednio lub bezpośrednio kontrolowana jest przez PZU; fakt sprawowania kontroli wynika z przesłanek opisanych w Międzynarodowym Standardzie Sprawozdawczości Finansowej 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”;
- 6) **Kierujący** – kierujący pionem lub jednostką;
- 7) **KNF, organ nadzoru** – Komisja Nadzoru Finansowego;
- 8) **Kodeks pracy** – Kodeks pracy z dnia 26 czerwca 1974 r. (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 108, z późn. zm.);
- 9) **KSH** – Kodeks spółek handlowych z dnia 15 września 2000 r. (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1577);
- 10) **LAC** - korekta z tytułu zdolności odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat;
- 11) **MCR** – minimalny wymóg kapitałowy w systemie WII;
- 12) **MSSF** – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 31 grudnia 2017 roku zostały opublikowane i weszły w życie;
- 13) **NBP** – Narodowy Bank Polski;
- 14) **oddziały PZU** - placówki terenowe PZU i PZU Życie, prowadzące działalność ubezpieczeniową w zakresie bezpośredniej obsługi klienta, w tym sprzedaży produktów;
- 15) **PIU** – Polska Izba Ubezpieczeń;
- 16) **PSR** – Polskie Standardy Rachunkowości, określone w ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, w szczególności rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 roku w sprawie zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2016 r., poz. 562), rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 277); w sprawach nieuregulowanych w ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, stosuje się odpowiednio Krajowe Standardy Rachunkowości i/lub MSSF;
- 17) **PZU, Spółka** – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna;
- 18) **PZU Życie** - Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna;
- 19) **SCR** – kapitałowy wymóg wypłacalności w systemie WII;
- 20) **System WII** – całość wymogów następujących aktów prawnych oraz wytycznych organów nadzoru: dyrektywa WII, ustawa o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenie delegowane, rozporządzenia wykonawcze oraz wytyczne EIOPA oraz KNF;
- 21) **QRT** – kwartalne i roczne ilościowe formularze sprawozdawcze;
- 22) **rozporządzenie delegowane** – rozporządzenie delegowane z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) z późn. zm.;
- 23) **rozporządzenie wykonawcze dotyczące SFCR** – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów

formularzy dotyczących sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE;

- 24) **ustawa o biegłych rewidentach** - ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz.U. z 2017, poz. 1089, z późn. zm.);
- 25) **ustawa o rachunkowości** – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 396 z późn. zm.);
- 26) **ustawa o działalności ubezpieczeniowej** – ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1170, z późn. zm.);
- 27) **ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami** - ustawa z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2190);
- 28) **wynik z działalności ubezpieczeniowej** – techniczny wynik ubezpieczeń majątkowych i osobowych wg PSR;
- 29) **wytyczne EIOPA** – Wytyczne EIOPA dotyczące sprawozdawczości i publicznego ujawniania;
- 30) **Zasady ładu Korporacyjnego** – Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez KNF, obowiązujące od 1 stycznia 2015 roku.
- 31) **Nazwy spółek:**
  1. **Alior Bank** – Alior Bank SA;
  2. **Link4** – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA;
  3. **NZOZ Trzebinia** - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Trzebinia sp. z o.o.;
  4. **Pekao** – Bank Pekao SA;
  5. **TFI PZU SA** – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA;
  6. **TUW PZUW** – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Podsumowanie

Podstawa sporządzenia

Obowiązek sporządzenia niniejszego sprawozdania wynika z art. 284 ustawy o działalności ubezpieczeniowej implementującej wymogi Dyrektywy WII do krajowego porządku prawnego. Układ sprawozdania jest zgodny z załącznikiem XX rozporządzenia delegowanego, z zastrzeżeniem, że ujawniane są wyłącznie informacje mające zastosowanie do działalności prowadzonej przez PZU.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z przepisami:

- ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
- rozporządzenia delegowanego;
- wytycznych EIOPA;
- rozporządzenia wykonawczego dotyczącego SFCR;

Wycena aktywów, zobowiązań oraz środków własnych została wykonana w oparciu o przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenia delegowanego, wytycznych EIOPA w sprawie ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, wytycznych EIOPA dotyczących wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz Wytycznych EIOPA w sprawie klasyfikacji środków własnych.

Wymóg kapitałowy dla Spółki obliczany jest na podstawie formuły standardowej WII, a jego podstawowym celem jest jak najpełniejsze pokrycie ryzyk związanych z istniejącą działalnością. Wszystkie obliczenia dotyczące modułów i podmodułów ryzyka oparte są na metodach zdefiniowanych w rozporządzeniu delegowanym.

Działalność PZU i wyniki operacyjne

PZU jest największym ubezpieczycielem działającym na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce z udziałem rynkowym na poziomie 32,9%* (z uwzględnieniem reasekuracji czynnej wobec Link4 i TUW PZUW) oraz jednym z największych w Europie Środkowo-Wschodniej. PZU będąc podmiotem dominującym Grupy PZU oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe, rolne oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej zarówno na terenie Polski jak i poza granicami kraju. Na koniec 2017 roku najistotniejszą grupę produktów stanowią ubezpieczenia komunikacyjne zarówno pod względem liczby umów ubezpieczenia, jak również udziału składki w łącznej wartości składki przypisanej brutto.

W podziale na linie biznesowe w systemie WII, najistotniejszą grupę stanowią ubezpieczenia komunikacyjne, w tym ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych z udziałem w portfelu na poziomie 42,4% oraz ubezpieczenia ogniowe i pozostałych szkód rzeczowych z udziałem 19,2% w 2017 roku.

Wobec zmieniających się uwarunkowań rynkowych, PZU nieustannie dostosowuje ofertę do nowych zainteresowań i potrzeb klientów wdrażając nowe, niejednokrotnie innowacyjne, rozwiązania i produkty dedykowane zarówno klientom indywidualnym jak i instytucjonalnym na terenie kraju i za granicą.

W 2017 roku PZU poszerzył ofertę o ubezpieczenia zdrowotne oferowane do polis PZU Auto, PZU Dom oraz ubezpieczeń podróży oraz ubezpieczenia ryzyk cybernetycznych oferując ochronę przed negatywnymi skutkami ataków hackerskich, w tym działania mające na celu eliminację ataku i przywrócenie działania przedsiębiorstwa.

Strategia Grupy PZU na lata 2017-2020: „**Nowe PZU – więcej niż ubezpieczenia**” jest odpowiedzią na postępujące zmiany społeczne i technologiczne, które diametralnie wpływają na branżę ubezpieczeniową. Celem PZU jest

* Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 4/2017

wykorzystanie możliwości wynikających z transformacji rynku ubezpieczeniowego, lepsze adresowanie potrzeb i poprawa satysfakcji obecnych klientów, a także dotarcie do segmentów ceniących sobie rozwiązania cyfrowe.

Realizacja ambicji PZU przebiegać będzie w oparciu o 12 kluczowych inicjatyw stanowiących fundament Nowego PZU. Wśród kluczowych inicjatyw strategicznych mających wpływ na rozwój ubezpieczeń majątkowych znajdują się m.in.:

- lepsze dopasowanie ceny do ryzyka i wrażliwości cenowej (taryfikacja 3.0);
- wdrożenie rozwiązań z dziedziny sztucznej inteligencji;
- rozwój współpracy z bankami;
- uproszczenie oferty produktowej, w tym prosty język;
- rozwój oferty Direct;
- zintegrowany model obsługi MSP.

Na przestrzeni ostatnich lat, Grupa PZU wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów poszerza swoją ofertę zarówno dla klienta detalicznego jak i korporacyjnego (powołanie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych), tym samym sukcesywnie zwiększając swój zasięg.

W 2017 roku PZU posiadał 32,9%¹ udział w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wobec 33,3% w 2016 roku (odpowiednio 31,8%¹ i 32,5% z działalności bezpośredniej) odnotowując tylko nieznaczny spadek, co jest głównie efektem istotnych zmian w strukturze rynku ubezpieczeń majątkowych mających wpływ na porównywalność poziomu składki rok do roku (m.in. na skutek włączenia składki Liberty Seguros Compania de Seguros y Reaseguros S.A. Oddział w Polsce do raportowania do KNF).

W 2017 roku PZU uzyskał wynik z działalności ubezpieczeniowej na poziomie 1 218 037 tys. zł wobec 536 523 tys. zł w poprzednim roku co oznacza przeszło dwukrotny wzrost rok do roku. Zysk netto wyniósł 2 433 874 tys. zł wobec 1 573 269 tys. zł w 2016 roku (wzrost o 54,7%). Nie uwzględniając dywidendy otrzymanej od PZU Życie, zysk netto PZU wyniósł 1 004 528 tys. zł i był wyższy o 256 259 tys. zł w porównaniu do 2016 roku.

W ramach poszczególnych pozycji wyniku netto PZU odnotował:

- wzrost składki zarobionej netto do poziomu 11 180 680 tys. zł, tj. o 21,4% w porównaniu z poprzednim rokiem głównie w ubezpieczeniach komunikacyjnych jako efekt wzrostu średniej składki (w następstwie stopniowo wprowadzanych zmian w taryfie) oraz w ubezpieczeniach pozostałych szkód rzeczowych;
- wyższy poziom odszkodowań i świadczeń kształtujący się na poziomie 7 168 855 tys. zł, co oznacza wzrost o 16,6% w porównaniu z 2016 rokiem. Główną zmianę odnotowano w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych jako pochodną wzrostu portfela ubezpieczeń oraz w ubezpieczeniach od szkód spowodowanych żywiołami;
- wyższy wynik netto z działalności inwestycyjnej o 95 371 tys. zł w efekcie wyższej dywidendy od PZU Życie kompensowany jednorazowym efektem realizacji wyniku z wyceny jednostek uczestnictwa PZU Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Universum w 2016 roku, który do momentu umorzenia jednostek ujmowany był poprzez zmianę kapitału z aktualizacji wyceny;
- wyższe koszty działalności ubezpieczeniowej jako wypadkowa wzrostu kosztów akwizycji z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych o 270 426 tys. zł w następstwie rosnącego portfela ubezpieczeń oraz spadku kosztów administracyjnych do poziomu 692 879 tys. zł w efekcie stosowania dyscypliny kosztowej zarówno w działalności bieżącej jak i projektowej.

W 2017 roku PZU osiągnął zwrot z kapitałów własnych na poziomie 18,9%. Wskaźnik ROE był wyższy o 6,1 p.p. w stosunku do ubiegłego roku.

PZU charakteryzuje się wysokim bezpieczeństwem prowadzonej działalności co potwierdzają zarówno wysokie współczynniki adekwatności kapitałowej jak i ocena agencji ratingowej S&P Global Ratings na poziomie A-. Od 25 marca 2014 roku rating PZU jest o jeden stopień wyższy od ratingu Polski dla zadłużenia w walucie obcej.

System zarządzania

Obowiązujący w Spółce system zarządzania, w tym organizacja, jest adekwatny do skali działalności, zakresu realizowanych funkcji, skali i złożoności ryzyk i wspiera skutecznie realizację celów strategicznych oraz bieżących celów biznesowych i operacyjnych.

System zarządzania Spółki obejmuje w szczególności Zarząd, Radę Nadzorczą oraz cztery funkcje kluczowe – aktuarialną, zarządzania ryzykiem, zgodności z przepisami oraz audytu wewnętrznego. Podział kompetencji Zarządu pomiędzy poszczególnych jego członków jest precyzyjnie określony. Każda z funkcji kluczowych posiada przypisany zakres kompetencji i zadań oraz właściwą jej niezależność operacyjną i dostęp do organu zarządzającego i nadzorującego. W strukturze Spółki funkcjonują komitety, wspierające jej działalność w dedykowanych obszarach biznesowych i zarządzaniu korporacyjnym. W PZU wdrożono zasady wynagradzania Rady Nadzorczej, Zarządu oraz pracowników odnoszące się do wymogów Systemu WII, a także zasady oceny kompetencji i reputacji osób nadzorujących oraz wykonujących funkcje kluczowe. System zarządzania ryzykiem jest oparty na procesie zarządzania ryzykiem oraz strukturze organizacyjnej z podziałem kompetencji i zadań realizowanych w ramach tego procesu. W systemie zarządzania funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który ma na celu zapewnienie przestrzegania przez Spółkę wymogów regulacyjnych oraz skuteczność i wydajność operacji oraz zabezpieczenie dostępności i wiarygodności informacji finansowych i niefinansowych. Spółka wdrożyła szczegółowe zasady realizacji outsourcingu, w tym czynności uznawanych za podstawowe i ważne.

W okresie sprawozdawczym nastąpiła zmiana osoby nadzorującej kluczową funkcję audytu wewnętrznego – z Dyrektora Biura Audytu Wewnętrznego na Dyrektora Zarządzającego ds. Audytu.

Profil ryzyka

Profil ryzyka PZU wynika ze strategii oraz planów biznesowych Grupy PZU i jest okresowo monitorowany i kontrolowany. Najistotniejsze ryzyka to ryzyko aktuarialne i ryzyko rynkowe, co wynika ze skali działalności ubezpieczeniowej prowadzonej przez Spółkę oraz wielkości środków uzyskanych w wyniku głównej działalności i przeznaczonych do inwestowania.

W ramach obowiązujących przepisów systemu WII PZU wlicza SCR odpowiadający wielkości dopuszczonych środków własnych, które umożliwiają Spółce pokrycie znacznych, nieprzewidzianych strat w przeciągu 1 roku, SCR ma zapewniać dostateczne zabezpieczenie interesów ubezpieczonych.

Ze względu na rodzaj działalności i istotne ryzyka, formuła standardowa, zaproponowana przez przepisy, dobrze obrazuje wymóg kapitałowy i dlatego jest przez PZU stosowana.

SCR dla PZU obejmuje m.in. ryzyka: aktuarialne, rynkowe, niewypłacalności kontrahenta i operacyjne oraz korektę z tytułu zdolności odroczonej podatku dochodowego do pokrywania strat.

Podstawowy wymóg kapitałowy po dywersyfikacji wyniósł na koniec 2017 roku 9 714 177 tys. zł i wzrósł o 10%. W głównej mierze zmiana została spowodowana wzrostem wymogów kapitałowych ryzyka rynkowego i ryzyka aktuarialnego ubezpieczeń majątkowych, co było konsekwencją podjętych decyzji biznesowych w zakresie działalności lokacyjnej (zakup akcji Pekao) i działalności ubezpieczeniowej.

Wzrost wymogu kapitałowego dla ryzyka rynkowego w 2017 roku wyniósł 819 435 tys. zł i spowodowany był w głównej mierze wzrostem wymogu kapitałowego dla ryzyka cen akcji spowodowanym nabyciem pakietu mniejszościowego Pekao.

W roku 2017 odnotowano wzrost wymogu kapitałowego dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie o 158 718 tys. zł, który w głównej mierze wynikał ze wzrostu biznesu ubezpieczeń komunikacyjnych skompensowanego zmianą struktury ochrony reasekuracyjnej dla ryzyka katastroficznego. Wymóg kapitałowy dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie wzrósł o 12 055 tys. zł, z uwagi na wzrost zobowiązań rentowych. Z kolei wymóg kapitałowy dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach zdrowotnych spadł o 8 864 tys. zł z uwagi na nieznaczny spadek planów składki.

Wycena dla celów wypłacalności

Spółka wycenia aktywa i zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów wypłacalności w wartości godziwej. Wartość godziwą ustala się według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań. W przypadku braku aktywnego rynku zastosowane zostały alternatywne metody wyceny spośród trzech dopuszczonych przepisami systemu WII: rynkowej, dochodowej lub kosztowej.

Najistotniejsze grupy aktywów według bilansu ekonomicznego PZU to: nieruchomości, jednostki podporządkowane, dłużne papiery wartościowe i jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.

Główne różnice w wycenie ww. aktywów w stosunku do wyceny w sprawozdaniu finansowym wg PSR dotyczą nieruchomości, jednostek podporządkowanych oraz dłużnych papierów wartościowych. Różnice te wynikają przede wszystkim z faktu, że w bilansie ekonomicznym ww. aktywa wycenione są w wartości godziwej, natomiast w sprawozdaniu finansowym wg PSR stosowane są metody wyceny oparte na koszcie historycznym (cena nabycia pomniejszona o umorzenie, metoda praw własności, skorygowana cena nabycia).

Najistotniejsze grupy zobowiązań według bilansu ekonomicznego PZU to: rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, zobowiązania finansowe, zobowiązania podporządkowane oraz rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

W przypadku zobowiązań finansowych i zobowiązań podporządkowanych różnica wyceny pomiędzy wartością wg PSR a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny - wg PSR w skorygowanej cenie nabycia, a dla celów bilansu ekonomicznego w wartości godziwej lecz bez korygowania własnego spreadu kredytowego z dnia powstania zobowiązania.

Spółka wycenia rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w wartości, której inny zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji (zakład odniesienia) mógłby zgodnie z oczekiwaniami zażądać za przejęcie zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych i wywiązanie się z nich. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się z najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka, zgodnie z artykułem 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

W okresie sprawozdawczym nie zaszły istotne zmiany w sposobie wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe. W zakresie wyceny najlepszego oszacowania dokonano zmiany założeń ekonomicznych, w 2017 roku zmieniła się stopa wolna od ryzyka stosowana do dyskontowania przepływów. Nie dokonywano żadnych istotnych zmian w założeniach pozaekonomicznych.

Zarządzanie kapitałem

Celem polityki kapitałowej i dywidendowej PZU jest koncentracja na stopie zwrotu dla akcjonariuszy poprzez efektywne zarządzanie kapitałem, przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

W 2017 roku Spółka spełniała wymogi wypłacalności i posiadała dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności. SCR wynosił 9 047 942 tys. zł, a dopuszczone środki własne wyniosły 25 359 898 tys. zł, w tym podstawowe środki własne w kategorii 1 - 23 042 433 tys. zł oraz kategorii 2 - 2 317 464 tys. zł., co zapewniało współczynnik pokrycia SCR dopuszczonymi środkami własnymi na poziomie 280%. MCR wynosił 2 261 985 tys. zł, a dopuszczone środki własne wyniosły 23 494 831 tys. zł, w tym podstawowe środki własne zaliczone do kategorii 1 – nieograniczone, 23 042 433 tys. zł oraz kategorii 2 – 452 397 tys. zł, co zapewniało współczynnik pokrycia MCR dopuszczonymi środkami własnymi na poziomie 1 039%.

Wzrost dopuszczonych środków własnych w stosunku do 2016 roku wyniósł 2 531 447 tys. zł, co oznacza wzrost o 11%. Wynikał on przede wszystkim z emisji obligacji podporządkowanych, zaliczonych do kategorii 2 podstawowych środków własnych, o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 tys. zł, których wartość godziwa na 31 grudnia 2017 roku wyniosła 2 317 464 tys. zł.

SCR w 2017 roku wzrósł o 15% w stosunku do 2016 roku głównie w wyniku wzrostu jego składowych dla ryzyka rynkowego oraz ryzyka rezerw i składki, natomiast nie odnotowano istotnych zmian w samym sposobie kalkulacji wymogów kapitałowych. Wzrost ryzyka rynkowego wynika z nabycia przez PZU akcji Pekao, co wpłynęło na wzrost

---

ryzyka akcji, będącego podmodułem ryzyka rynkowego. Dodatkowo w związku z transakcją zmianie uległa struktura aktywów podlegająca kalkulacji w ramach ryzyka rynkowego, gdyż nabycie Pekao zostało sfinansowane własnymi środkami. MCR wzrósł również o 15 % w stosunku do 2016 roku.

Spółka nie korzysta przy kalkulacji SCR z przepisów przejściowych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku PZU nie stosował korekty dopasowującej, o której mowa w art. 227 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 229 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 496 ustawy o działalności ubezpieczeniowej ani przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 497 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

A. Działalność i wyniki operacyjne

A.1. Działalność

A.1.1. Nazwa i forma prawna

PZU należy do Grupy Kapitałowej PZU, w której jest dominującym podmiotem.

A.1.2. Organ nadzoru odpowiedzialny za nadzór finansowy nad Spółką oraz organ sprawujący nadzór nad Grupą Kapitałową PZU

Organ nadzoru odpowiedzialny za nadzór finansowy nad PZU oraz Grupą Kapitałową PZU:
KNF, Plac Powstańców Warszawy 1, 00-030 Warszawa

A.1.3. Kluczowy biegły rewident

Marcin Dymek, nr w rejestrze 9899, działający w imieniu firmy audytorskiej KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., nr na liście 3546, ul. Inflancka 4A 00-189 Warszawa, Polska.

A.1.4. Udziałowcy posiadający znaczne pakiety akcji Spółki

Na dzień 31 grudnia 2017 roku akcjonariat PZU prezentował się następująco:

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1.	Skarb Państwa *)	295 217 300	34,1875%
2.	Pozostali akcjonariusze	568 305 700	65,8125%
	Razem	863 523 000	100,0000%

*) Na podstawie raportu bieżącego nr 42/2017 dotyczącego zmiany udziału w ogólnej liczbie głosów PZU – zmniejszenie stanu posiadania poniżej 5 % ogólnej liczby głosów.

A.1.5. Pozycja Spółki w prawnej strukturze Grupy Kapitałowej PZU, uproszczony schemat organizacyjny

Strukturę kapitałową Grupy PZU według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku zaprezentowano w załączniku nr 1 do niniejszego sprawozdania*.

Uproszczony schemat organizacyjny Spółki zaprezentowano w załączniku nr 2.

A.1.6. Istotne linie biznesowe PZU oraz istotne obszary geograficzne, na których Spółka prowadzi działalność

PZU będąc podmiotem dominującym Grupy PZU oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych na terenie Polski jak i poza granicami kraju (składka przypisana brutto z działalności poza granicami kraju stanowi mniej niż 10%), a w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe, rolne oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Na koniec 2017 roku naistotniejszą grupę produktów stanowią ubezpieczenia komunikacyjne zarówno pod względem liczby umów ubezpieczenia, jak również udziału składki w łącznej wartości składki przypisanej brutto.

W podziale na linie biznesowe w systemie WII, najistotniejszą grupę stanowią ubezpieczenia komunikacyjne, w tym ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych z udziałem w portfelu na poziomie 42,4%, pozostałe ubezpieczenia pojazdów 25,3% oraz ubezpieczenia ogniowe i pozostałych szkód rzeczowych z udziałem 19,2% w 2017 roku.

Szczegółowe informacje na temat składek, odszkodowań i świadczeń, kosztów w podziale na linie biznesowe w systemie WII oraz według kraju zawiera formularz QRT S.05.01.02, stanowiący załącznik nr 3 oraz S.05.02.01, stanowiący załącznik nr 4 do sprawozdania.

A.1.7. Wszelkie istotne zdarzenia gospodarcze i inne, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym i które wywarły istotny wpływ na PZU

---

* W załączniku nie zostały zamieszczone fundusze inwestycyjne, nad którymi Grupa PZU sprawowała kontrolę na dzień 31 grudnia 2017 roku w świetle MSSF 10 oraz spółki zależne od tych funduszy. Do funduszy tych należały: PZU SFIO Universum, PZU FIZ Dynamiczny, PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych Witelo Fund, PZU FIZ Surowcowy, PZU FIO Globalny Obligacji Korporacyjnych, PZU Dłużny Aktywny, PZU Telekomunikacja Media Technologia, PZU Akcji Spółek Dywidendowych, PZU FIZ Forte, PZU FIZ Akcji Combo.

Dodatkowo do Grupy PZU należały na dzień 31 grudnia 2017 roku spółki zależne od funduszy:

- 1) Armatura Kraków SA wraz ze swoimi spółkami zależnymi tworzącymi Grupę Kapitałową Armatura (Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o.);
- 2) Arm Property sp. z o.o.;
- 3) spółki prawa handlowego mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia zależne od funduszy PZU FIZ Sektor Nieruchomości i PZU FIZ Sektor Nieruchomości 2, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 15 i 20.

A.1.7.1. Dywidenda z PZU Życie

28 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU Życie podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2016 w kwocie 1 434 346 tys. zł przeznaczając na dywidendę kwotę 1 429 346 tys. zł.

Dzień dywidendy ustalono na 28 czerwca 2017 roku, a wypłaty dokonano 17 października 2017 roku.

A.1.7.2. Emisja obligacji podporządkowanych

30 czerwca 2017 roku PZU wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 tys. zł. Datą wykupu obligacji jest 29 lipca 2027 roku z możliwością wcześniejszego wykupu do 29 lipca 2022 roku.

A.1.7.3. Wypłacone dywidendy

29 maja 2017 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku w kwocie 1 592 951 tys. zł w następujący sposób:

- 1 208 932 tys. zł, tj. 1,4 zł na akcję przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 369 019 tys. zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 15 000 tys. zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

29 czerwca 2017 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku zgodną z wnioskiem Zarządu PZU, a dywidendę wypłacono 19 października 2017 roku.

A.2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej

Składki, odszkodowania oraz koszty w podziale na linie biznesowe przedstawia formularz QRT S.05.01.02 stanowiący załącznik nr 3 do sprawozdania.

A.2.1. Główne czynniki mające wpływ na osiągnięty wynik z działalności ubezpieczeniowej wg PSR

W 2017 roku PZU uzyskał wynik z działalności ubezpieczeniowej na poziomie 1 218 037 tys. zł wobec 536 523 tys. zł w poprzednim roku co oznacza przeszło dwukrotny wzrost rok do roku.

Główne czynniki wpływające na rezultaty finansowe PZU w 2017 roku to:

- wzrost składki przypisanej brutto do poziomu 12 433 216 tys. zł, tj. o 16,4% w porównaniu z poprzednim rokiem głównie w ubezpieczeniach komunikacyjnych jako efekt wzrostu średniej składki (w następstwie stopniowo wprowadzanych zmian w taryfie) oraz w ubezpieczeniach pozostałych szkód rzeczowych. Po uwzględnieniu udziału reasekuratorów i zmiany stanu rezerw składki, składka zarobiona netto wyniosła 11 180 680 tys. zł i była o 21,4% wyższa niż w 2016 roku;
- wyższy poziom odszkodowań i świadczeń kształtujący się na poziomie 7 168 855 tys. zł, co oznacza wzrost o 16,6% w porównaniu z 2016 rokiem. Główną zmianę odnotowano w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych jako pochodną wzrostu portfela ubezpieczeń oraz w ubezpieczeniach od szkód spowodowanych żywiołami;
- wyższe koszty akwizycji z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych (wzrost o 270 426 tys. zł) związane głównie ze wzrostem bezpośrednich kosztów akwizycji w następstwie rosnącego portfela ubezpieczeń. Czynnikiem mającym pozytywny wpływ na poziom kosztów akwizycji była zgodnie z wymogami ustawy o działalności ubezpieczeniowej, zmiana zasad wynagradzania ubezpieczających w umowach grupowych – od 1 kwietnia 2016 roku koszty za administrowanie ujmowane są w kosztach administracyjnych;

- spadek kosztów administracyjnych do poziomu 692 879 tys. zł względem 723 941 tys. zł w 2016 roku przede wszystkim jako efekt stosowania dyscypliny kosztowej zarówno w działalności bieżącej jak i projektowej.

Wynik z działalności ubezpieczeniowej w podziale na klasy ustawowe (tys. zł)	2017	2016
Następstwa wypadków i choroba	157 175	161 836
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna	396 748	(139 296)
Komunikacyjne pozostałe	168 213	31 319
Morskie, lotnicze i transportowe	(3 583)	(7 450)
Od ognia i innych szkód rzeczowych	266 707	202 703
Odpowiedzialność cywilna	157 345	298 956
Kredyty i gwarancje	24 617	12 247
Świadczenie pomocy	29 347	3 574
Ochrona prawna	276	1 777
Pozostałe ubezpieczenia finansowe	21 192	(29 143)
Razem	1 218 037	536 523

A.2.2. Przychody (składki)

W 2017 roku PZU zebrał składki brutto o wartości 12 433 216 tys. zł, czyli o 16,4% więcej niż w 2016 roku. Składały się na nie przede wszystkim:

- składki z tytułu ubezpieczeń OC komunikacyjnych stanowiące 42,4% portfela ubezpieczeń PZU (38,1% w poprzednim roku). W 2017 roku wartość ich była o 29,4% wyższa niż w poprzednim roku, głównie jako efekt wzrostu średniej składki w następstwie wprowadzanych w 2016 roku zmian w taryfie oraz wyższej liczby ubezpieczeń;
- składki z tytułu ubezpieczeń AC z udziałem 25,3% w całości składki przypisanej brutto PZU (czyli o 0,6 p.p. mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku) - przyrost (+13,8% r/r) związany ze wzrostem liczby ubezpieczeń, jak i stopniowym wprowadzaniem podwyżek;
- składki z tytułu ubezpieczeń od ognia i szkód majątkowych, stanowiące 19,2% portfela składki PZU. W 2017 roku udział ich w portfelu ubezpieczeń nie uległ zmianie, natomiast wartość była wyższa o 16,7% w stosunku do poprzedniego roku – efekt wyższej sprzedaży ubezpieczeń rolnych (w szczególności dotowanych upraw rolnych) oraz mieszkaniowych;
- składki z tytułu ubezpieczeń NNW i pozostałych, których udział wynosił 7,3% (spadek o 3,1 p.p. w stosunku do 2016 roku). W ramach tej kategorii ubezpieczeń zanotowano spadek wartości składki z ubezpieczeń świadczenia pomocy oraz różnych strat finansowych, w wyniku przystąpienia do TUW PZUW kilku dotychczasowych partnerów strategicznych oraz zakończenie współpracy z dużym klientem w ramach obowiązkowej kwotowej umowy reasekuracji czynnej.

Składka przypisana brutto wg PSR w podziale na klasy ustawowe (tys. zł)	2017	2016
Następstwa wypadków i choroba	388 892	430 054
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna	5 269 806	4 072 382
Komunikacyjne pozostałe	3 139 907	2 759 943
Morskie, lotnicze i transportowe	45 451	53 779
Od ognia i innych szkód rzeczowych	2 388 082	2 046 884
Odpowiedzialność cywilna	727 681	694 274
Kredyty i gwarancje	88 528	69 923
Świadczenie pomocy	335 026	365 168
Ochrona prawna	9 400	7 159
Pozostałe ubezpieczenia finansowe	40 443	182 448

Razem	12 433 216	10 682 014
--------------	-------------------	-------------------

A.2.3. Koszty

A.2.3.1. Odszkodowania i świadczenia wraz ze zmianą stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg PSR

W 2017 roku wartość netto odszkodowań i świadczeń oraz zmiany stanu rezerw PZU wyniosła 7 168 855 tys. zł co oznacza wzrost o 16,6% w stosunku do 2016 roku.

Do zmiany wartości odszkodowań i świadczeń netto przyczyniły się następujące czynniki:

- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych będący efektem rozwoju portfela ubezpieczeń oraz wyższej częstości szkód z OC przy jednoczesnym wzroście średniej wypłaty;
- wyższa szkodowość w grupie ubezpieczeń od szkód spowodowanych żywiołami oraz odpowiedzialności cywilnej będąca w znacznej mierze następstwem wystąpienia licznych szkód powodowanych przez siły natury w sierpniu i grudniu (orkany Ksawery i Grzegorz) oraz zgłoszeniem kilku dużych roszczeń (w tym kilku w ramach reasekuracji czynnej ze spółkami Grupy);
- niższy poziom szkód w grupie pozostałych szkód rzeczowych, w tym znacznie niższy poziom roszczeń z ubezpieczeń upraw rolnych - w analogicznym okresie 2016 roku wystąpienie licznych szkód powodowanych przez przymrozki i wymarzenie oziminy.

Odszkodowania i świadczenia wg PSR w podziale na klasy ustawowe (tys. zł)	2017	2016
Następstwa wypadków i choroba	133 533	136 289
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna	3 428 765	2 890 823
Komunikacyjne pozostałe	1 982 325	1 660 041
Morskie, lotnicze i transportowe	22 009	34 869
Od ognia i innych szkód rzeczowych	1 039 836	983 086
Odpowiedzialność cywilna	323 327	186 083
Kredyty i gwarancje	13 362	8 655
Świadczenie pomocy	218 105	201 392
Ochrona prawna	4 185	1 905
Pozostałe ubezpieczenia finansowe	3 408	45 391
Razem	7 168 855	6 148 534

A.2.3.2. Koszty akwizycji i administracyjne

W 2017 roku koszty akwizycji (bez prowizji reasekuracyjnych) wyniosły 2 137 915 tys. zł i wzrosły o 15,2% w stosunku do poziomu z 2016 roku. Przyrost ten wynikał głównie ze wzrostu bezpośrednich kosztów akwizycji (prowizji) będących konsekwencją wzrostu sprzedaży. Dodatkowym czynnikiem mającym pozytywny wpływ na poziom kosztów akwizycji była zmiana zasad rozliczeń z bankami w ramach grupowych umów bancassurance, dostosowując je do regulacji z art. 18 i 19 nowelizacji ustawy o działalności ubezpieczeniowej – od 1 kwietnia 2016 roku koszty za administrowanie ujmowane są w kosztach administracyjnych.

Koszty administracyjne PZU w 2017 roku ukształtowały się na poziomie 692 879 tys. zł, czyli były o 4,3% niższe w relacji do poprzedniego roku. Na ich poziom wpłynęło głównie utrzymanie dyscypliny kosztowej w zakresie działalności bieżącej oraz optymalizacji kosztów działalności projektowej.

A.2.3.3. Pozostałe przychody i koszty techniczne

Saldo pozostałych przychodów i kosztów technicznych w 2017 roku było ujemne i wyniosło 177 420 tys. zł. Względem roku 2016 zanotowano gorszy wynik o 8 146 tys. zł, m.in. w wyniku wyższego poziomu spisań oraz odpisów aktualizujących wartość należności.

A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

W 2017 roku wynik z działalności inwestycyjnej PZU wyniósł 1 973 255 tys. zł wobec 1 877 884 tys. zł w 2016 roku. Po wyłączeniu wpływu wyższego poziomu dywidendy otrzymanej z PZU Życie o 604 346 tys. zł w 2017 roku oraz efektu jednorazowego wyniku zrealizowanego w 2016 roku na jednostkach uczestnictwa PZU Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Universum w kwocie 764 374 tys. zł, wynik netto na działalności inwestycyjnej wyniósł 543 909 tys. zł i był wyższy niż w ubiegłym roku o 255 399 tys. zł przede wszystkim w efekcie poprawy wyniku na jednostkach podporządkowanych oraz lepszej sytuacji na polskim rynku obligacji skarbowych.

Ujemny wynik na pożyczkach i lokatach terminowych to przede wszystkim efekt naliczenia ujemnych różnic kursowych od aktywów walutowych wobec umocnienia się PLN w szczególności względem EUR i USD.

Wynik z działalności inwestycyjnej wg PSR (tys. zł)	2017	2016
Nieruchomości	16 178	(19 599)
Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	1 483 574	783 565
Akcje	238	10
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	56 718	775 061
Dłużne papiery wartościowe	403 599	319 162
Lokaty terminowe	(8 432)	11 507
Pożyczki	(6 303)	50 237
Pozostałe	27 683	(42 059)
Razem	1 973 255	1 877 884

Wynik brutto (bez wpływu podatkowego) z działalności inwestycyjnej ujęty poprzez zmianę kapitału z aktualizacji wyceny wyniósł w 2017 roku 196 010 tys. zł wobec straty na poziomie 88 587 tys. zł w roku ubiegłym.

Po wyłączeniu wpływu efektu jednorazowego wyniku zrealizowanego w 2016 roku na jednostkach uczestnictwa PZU Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Universum w kwocie 764 374 tys. zł, wyższy wynik na jednostkach uczestnictwa to przede wszystkim efekt lepszego wyniku na certyfikatach inwestycyjnych funduszy PZU, a w szczególności PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego BIS Aktywów Niepublicznych 1 oraz PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego BIS Aktywów Niepublicznych 2. Niższy wynik na udziałach lub akcjach w jednostkach podporządkowanych ujęty poprzez zmianę kapitału z aktualizacji wyceny jest związany z wypłaceniem wyższej dywidendy przez PZU Życie w 2017 roku ujętej bezpośrednio w rachunku wyników.

Wynik brutto przez kapitał z aktualizacji wyceny wg PSR (zmiana w tys. zł)	2017	2016
Nieruchomości	(247)	(444)
Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	81 963	657 406
Akcje	(2 424)	-
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	116 657	(748 072)
Dłużne papiery wartościowe	61	2 523
Lokaty terminowe	-	-
Pożyczki	-	-
Pozostałe	-	-
Razem	196 010	(88 587)

W ciągu 2017 roku PZU nie prowadził działalności w zakresie sekurytyzacji.

A.4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności

W 2017 roku saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych było ujemne i wynosiło 217 464 tys. zł wobec również ujemnego w 2016 roku na poziomie 361 739 tys. zł. Począwszy od połowy 2014 roku saldo pozostałych kosztów operacyjnych było obciążone kosztami odsetek oraz zmianą wyceny z tytułu różnic kursowych od pożyczki (w kwocie 850 000 tys. euro) zaciągniętej od PZU Finance AB. W 2017 przychody z tytułu różnic kursowych od otrzymanej pożyczki PZU Finance AB (publ.) wyniosły 217 344 tys. zł wobec kosztu w 2016 roku w kwocie 138 383 tys. zł. Dodatkowo, na poziom pozostałych kosztów operacyjnych istotny wpływ miał podatek od aktywów – obciążenie z tego tytułu w 2017 roku wyniosło 177 637 tys. zł (wzrost o 29 969 tys. zł wobec 2016 roku).

Ogólny rachunek zysków i strat (tys. zł)	2017	2016
Wynik techniczny	1 218 037	536 523
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	1 973 255	1 877 884
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	(217 464)	(361 739)
Zysk (strata) brutto	2 720 403	1 809 025
Zysk (strata) netto	2 433 874	1 573 269

W roku 2017 roku Spółka nie posiadała istotnych umów leasingu.

A.5. Wszelkie inne informacje

A.5.1. Nabycie kolejnych transz akcji Alior Banku

Od 29 czerwca do 12 lipca 2017 roku PZU w ramach transakcji giełdowych nabył łącznie 9 041 140 akcji, stanowiących 6,99% akcji za kwotę 558 085 tys. zł. W efekcie udział PZU w kapitale zakładowym i głosach na Walnym Zgromadzeniu Alior Banku wyniósł na 31 grudnia 2017 roku 32,19%.

Dodatkowo pośrednio, PZU Życie oraz kontrolowane fundusze inwestycyjne posiadał 0,04% kapitału zakładowego Alior Banku oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Alior Banku.

A.5.2. Nabycie akcji Banku Pekao

7 czerwca 2017 roku PZU nabył bezpośrednio akcje Pekao reprezentujące ok. 20% ogólnej liczby głosów.

B. System zarządzania

B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania

Obowiązujący w Spółce system zarządzania, w tym organizacja, jest adekwatny do skali działalności, zakresu realizowanych funkcji, skali i złożoności ryzyk i wspiera skutecznie realizację celów strategicznych oraz bieżących celów biznesowych i operacyjnych.

Przyjęte rozwiązania formalne, organizacyjne i procesowe obejmują wszystkie istotne elementy systemu zarządzania i umożliwiają utrzymanie akceptowalnego poziomu ryzyka w Spółce.

System zarządzania adresuje w przyjętej strukturze Spółki wszystkie zadania określone dla zakładu ubezpieczeń zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ocena adekwatności systemu zarządzania została dokonana na podstawie przeprowadzonych analiz działalności w obszarach wskazanych w wymogach regulacyjnych oraz poddanych raportowaniu w niniejszym sprawozdaniu.

B.1.1. Rada Nadzorcza

Zgodnie ze Statutem Spółki w skład Rady Nadzorczej wchodzi od siedmiu do jedenastu członków. Liczbę członków Rady Nadzorczej określa Walne Zgromadzenie. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani przez Walne Zgromadzenie na okres wspólnej kadencji trwającej trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Statut przyznaje Skarbowi Państwa uprawnienie do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi. Uprawnienie to wygaśnie z chwilą, gdy Skarb Państwa przestanie być akcjonariuszem Spółki. Kandydat na członka Rady Nadzorczej wskazany przez Skarb Państwa powinien spełniać wymogi określone w art. 19 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Rada Nadzorcza uchwała Regulamin Rady Nadzorczej określający jej organizację i sposób wykonywania czynności. Regulamin określa skład oraz sposób powoływania Rady Nadzorczej, zadania i zakres działalności oraz sposób jej zwoływania i prowadzenia obrad.

Rada Nadzorcza wybiera ze swojego składu Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego, a także może wybrać spośród swoich członków Sekretarza.

Przewodniczący Rady Nadzorczej kieruje pracami Rady Nadzorczej. W przypadku nieobecności Przewodniczącego Rady Nadzorczej, w tym tymczasowej przeszkody uniemożliwiającej mu sprawowanie funkcji oraz sytuacji, w której nastąpiło wygaśnięcie mandatu Przewodniczącego Rady Nadzorczej i nie został jeszcze powołany nowy Przewodniczący Rady Nadzorczej, wszelkie prawa i obowiązki Przewodniczącego Rady Nadzorczej są wykonywane przez Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, z wyłączeniem uprawnienia do rozstrzygania o treści uchwały Rady Nadzorczej w przypadku równości głosów.

Rada Nadzorcza może wybrać spośród swoich członków Sekretarza Rady Nadzorczej. Sekretarz Rady Nadzorczej wspomaga Przewodniczącego Rady Nadzorczej, a w razie jego nieobecności Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, przy wykonywaniu obowiązków, w szczególności:

- 1) organizuje pracę Rady Nadzorczej;
- 2) czuwa nad obsługą organizacyjno – techniczną posiedzeń Rady Nadzorczej;
- 3) odpowiada za sporządzanie protokołów z posiedzeń Rady Nadzorczej;
- 4) przedstawia projekty sprawozdań, do których sporządzania obliuguje Radę Nadzorczą Statut Spółki.

Rada Nadzorcza może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Delegowanie następuje każdorazowo uchwałą Rady Nadzorczej określającą osobę lub osoby delegowane, szczegółowy zakres czynności nadzorczych oraz czas trwania delegowania. Członkowie Rady Nadzorczej delegowani do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych składają Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdanie

z dokonywanych czynności na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej, po dokonaniu jakichkolwiek czynności nadzoru w sposób samodzielny. W okresie sprawozdawczym Rada Nadzorcza nie skorzystała z powyższego uprawnienia.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki i we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- 1) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym;
- 2) ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty;
- 3) składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników oceny, o której mowa w pkt 1 i 2, corocznej zwięzłej oceny sytuacji Spółki, z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki, oraz corocznego sprawozdania z pracy Rady Nadzorczej;
- 4) zawieranie, rozwiązywanie i zmiana umów z członkami Zarządu oraz ustalenie zasad ich wynagradzania i wynagrodzeń;
- 5) powoływanie, zawieszanie oraz odwoływanie Prezesa Zarządu, członków Zarządu lub całego Zarządu, jak również podejmowanie decyzji o ustaniu takiego zawieszenia;
- 6) udzielanie zgody w sprawie przeniesienia całości lub części portfela ubezpieczeniowego;
- 7) akceptowanie wniosków Zarządu w sprawie nabycia, objęcia lub zbycia udziałów oraz akcji spółek, jak również w sprawie uczestniczenia Spółki w innych podmiotach - Rada Nadzorcza może określić do jakiej kwoty, na jakich warunkach oraz w jakim trybie Zarząd może dokonywać wskazanych czynności bez obowiązku uzyskania akceptacji Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem spraw, w których decyzję w tym zakresie podejmuje Walne Zgromadzenie, zgodnie z § 18a Statutu;
- 8) delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swych czynności;
- 9) akceptowanie instrukcji co do wykonywania przez reprezentantów Spółki prawa głosu na Walnych Zgromadzeniach PZU Życie następujących sprawach: podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego, emisji obligacji, zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa PZU Życie oraz ustanowienia na nim prawa użytkowania, podziału PZU Życie, połączenia PZU Życie z inną spółką, likwidacji lub rozwiązania PZU Życie;
- 10) wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, któremu powierzone zostanie badanie rocznych sprawozdań finansowych Spółki;
- 11) ustalanie jednolitego tekstu zmienionego Statutu;
- 12) udzielanie zgody na nabycie lub zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, o wartości przekraczającej równowartość 3.000.000 euro brutto;
- 13) udzielanie zgody na zawarcie przez Spółkę z podmiotem powiązaniem ze Spółką znaczącej umowy w rozumieniu przepisów dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym, z wyłączeniem umów typowych, zawieranych przez Spółkę na warunkach rynkowych, w ramach prowadzonej działalności operacyjnej;
- 14) udzielanie zgody na zawarcie przez Spółkę umowy z subemitentem, o której mowa w art. 433 § 3 Kodeksu spółek handlowych;
- 15) udzielanie zgody na wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy;
- 16) udzielanie zgody na tworzenie i znoszenie oddziałów regionalnych, o których mowa w § 2 ust. 2 Statutu i oddziałów zagranicznych;
- 17) zatwierdzanie opracowanych przez Zarząd wieloletnich planów rozwoju Spółki oraz rocznych planów finansowych;
- 18) zatwierdzanie Regulaminu Zarządu;
- 19) rozpatrywanie i opiniowanie spraw wnoszonych przez Zarząd pod obrady Walnego Zgromadzenia.

W ramach Rady Nadzorczej PZU funkcjonują następujące komitety:

- Komitet Audytu;
- Komitet Nominacji i Wynagrodzeń;

- **Komitet Strategii.**

Komitet Audytu ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę czynności nadzorczych w zakresie badania prawidłowości sprawozdawczości finansowej, efektywności systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego oraz systemu zarządzania ryzykiem. Ponadto, Komitet Audytu może wnioskować do Rady Nadzorczej o zlecenie wykonania określonych czynności kontrolnych w Spółce, a wykonawcą zleconych kontroli może być jednostka wewnętrzna lub podmiot zewnętrzny.

Co najmniej jeden członek Komitetu Audytu musi posiadać kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych w rozumieniu i zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach. Dodatkowo, zgodnie z ww. ustawą, większość członków Komitetu Audytu, w tym jego przewodniczący, spełnia określone w ustawie kryteria niezależności (członek niezależny), dotyczące m.in. powiązań na tle zawodowym lub pokrewieństwa zwłaszcza z osobami zarządzającymi lub nadzorującymi PZU i podmioty z Grupy PZU. Członek niezależny ma obowiązek przedłożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego spełnienia wszystkich kryteriów niezależności oraz poinformowania Spółki o zaprzestaniu spełniania tych kryteriów.

Komitet Nominacji i Wynagrodzeń ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę czynności nadzorczych w zakresie kształtowania struktury zarządczej, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, zasad wynagradzania i wynagrodzeń oraz doboru kadry o odpowiednich kwalifikacjach.

Komitet Strategii ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez radę czynności nadzorczych w zakresie opiniowania wszelkich dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych jej przez Zarząd (w szczególności strategii rozwoju Spółki) oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji w zakresie planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa Spółki.

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej, oprócz powoływania przewidzianego w Statucie Komitetu Audytu oraz Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń, w celu prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych Rada Nadzorcza może powoływać inne stałe komitety o charakterze doradczym i opiniodawczym, których kompetencje, skład i tryb pracy określa uchwalony przez radę regulamin danego komitetu. Regulamin przewiduje możliwość korzystania przez Radę oraz powołane przez nią komitety z usług ekspertów oraz firm doradczych.

B.1.2. Zarząd

Zgodnie ze Statutem Spółki, w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków, powoływanych na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu, są powoływani i odwoływani przez Radę Nadzorczą. Powołanie następuje po uprzednim przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, którego celem jest sprawdzenie i ocena kwalifikacji kandydatów oraz wyłonienie najlepszego kandydata, na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Prezes Zarządu nowej kadencji powołany przed upływem bieżącej kadencji może złożyć wniosek do Rady Nadzorczej o powołanie pozostałych członków Zarządu nowej kadencji przed upływem kadencji bieżącej.

Zarząd wykonuje wszelkie uprawnienia w zakresie zarządzania Spółką, niezastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej. Do reprezentowania Spółki uprawnieni są dwaj członkowie Zarządu działający łącznie lub jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem. Zarząd uchwała swój regulamin, który zatwierdza Rada Nadzorcza. Pracami Zarządu kieruje Prezes Zarządu.

Podział obowiązków między członkami Zarządu określa zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie wykonywania przez członków Zarządu nadzoru organizacyjnego w Spółce oraz powierzenia funkcji Szefów Pionów.

W PZU funkcjonują stanowiska Dyrektorów Grupy PZU. Celem ich utworzenia było zapewnienie spójnego i efektywnego modelu zarządczego w PZU i PZU Życie opartego o funkcjonalny podział odpowiedzialności członków Zarządów PZU i PZU Życie. Stanowiska Dyrektorów Grupy PZU powierzone są osobom pełniącym funkcje członków Zarządu PZU Życie niebędącym członkami Zarządu PZU. Dyrektorzy Grupy PZU w PZU nadzorują bezpośrednio te same obszary działalności (piony lub jednostki), które nadzorują w PZU Życie.

Poniżej zaprezentowano zakres odpowiedzialności członków Zarządu PZU oraz Dyrektorów Grupy PZU według stanu na koniec 2017 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja w Grupie Kapitałowej PZU	Zakres odpowiedzialności na koniec 2017 roku	Dodatkowy zakres odpowiedzialności w ciągu roku
Paweł Surówka	Członek Zarządu PZU od 20 stycznia 2016 roku do 19 marca 2016 roku Dyrektor Grupy PZU w PZU od 1 listopada 2016 roku Prezes Zarządu PZU od 13 kwietnia 2017 roku	zarządzanie i nadzór korporacyjny w Grupie PZU, zarządzanie korporacyjne, audyt wewnętrzny, administracja, strategia i rozwój biznesu Grupy PZU, innowacje, compliance, reasekuracja	inwestycje, analizy makroekonomiczne, nieruchomości
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku	majątkowe ubezpieczenia masowe (zarządzanie sprzedażą i siecią sprzedaży, produkty i taryfy), majątkowe ubezpieczenia korporacyjne (zarządzanie sprzedażą i siecią sprzedaży, underwriting, ubezpieczenia finansowe), sprzedaż bezpośrednia, rozwój technologii i narzędzi sprzedaży, efektywność sprzedaży detalicznej	zarządzanie siecią oddziałów PZU, bancassurance i programy partnerstwa strategicznego
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU od 14 października 2016 roku	finanse, aktuariat, inwestycje	-
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU od 22 marca 2016 roku	zarządzanie ryzykiem	-
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU od 13 czerwca 2017 roku	bancassurance i programy partnerstwa strategicznego, nieruchomości, nadzór nad spółkami zagranicznymi Grupy PZU	-
Aleksandra Agatowska	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 25 marca 2016 roku	zakupy	marketing, innowacje, zarządzanie relacjami z klientem
Dorota Macieja	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 15 marca 2017 roku	marketing, zarządzanie relacjami z klientem, komunikacja korporacyjna	-
Tomasz Karusewicz	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 29 stycznia 2016 roku	IT, operacje ubezpieczeniowe	-
Bartłomiej Litwińczuk	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 19 sierpnia 2016 roku	bezpieczeństwo, obsługa prawna, zarządzanie HR	-
Roman Pałac	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 15 lutego 2016 roku	zarządzanie siecią oddziałów PZU, ubezpieczenia zdrowotne, obsługa szkód i świadczeń, kanały zdalne	majątkowe ubezpieczenia korporacyjne

Poza komitetami utworzonymi na poziomie Rady Nadzorczej, w PZU w 2017 r. funkcjonowały następujące komitety:

- Komitet Ryzyka Grupy PZU;
- Komitet Ryzyka Kredytowego PZU i PZU Życie (do 26.06.2017 r.);
- Komitet Ryzyka Inwestycyjnego;
- Komitet Inwestycyjny;
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami;
- Komitet Data Governance;
- Komitet Sponsoringu, Prewencji i CSR;
- Komitet Innowacji;

- Komitet Cenowy PZU;
- Komitet Zakupowy;
- Komitet Kosztowy;
- Sztab Kryzysowy.

B.1.3. Zadania i obowiązki osób nadzorujących kluczowe funkcje

Osobami pełniącymi kluczowe funkcje w Spółce są członkowie Zarządu, członkowie RN oraz osoby nadzorujące w PZU funkcje kluczowe:

- funkcję aktuariálną;
- funkcję zarządzania ryzykiem;
- funkcję zgodności z przepisami;
- funkcję audytu wewnętrznego.

Główny Aktuariusz - Dyrektor ds. Ryzyka Ubezpieczeniowego w Biurze Aktuariálnym jest osobą nadzorującą funkcję aktuariálną w PZU, w ramach której wykonywane są zadania opisane w części B.6.

Dyrektor Biura Ryzyka jest osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem, w ramach której wykonywane są zadania opisane w części B.3.1.

Dyrektor Biura Compliance jest osobą nadzorującą funkcję zgodności z przepisami, w ramach której wykonywane są zadania opisane w części B.4.2.

Dyrektor Zarządzający ds. Audytu jest osobą nadzorującą funkcję audytu wewnętrznego, w ramach której wykonywane są zadania opisane w części B.5.1.

B.1.3.1. Niezależność operacyjna funkcji kluczowych

Osoby pełniące kluczowe funkcje co do zasady nie uczestniczą w realizacji procesów i zadań wykraczających poza kluczowe funkcje. Funkcje realizowane są w sposób zapewniający obiektywizm i niezależność od procesów operacyjnych.

Osoby nadzorujące kluczowe funkcje mają zapewniony bezpośredni dostęp do Zarządu oraz nieograniczony dostęp do wszystkich istotnych informacji. Raportują regularnie do Zarządu oraz do Rady Nadzorczej, w szczególności Biuro Audytu Wewnętrznego raportuje bezpośrednio do Rady Nadzorczej (zgodnie z Regulaminem Komitetu Audytu przy Radzie Nadzorczej).

Dla zapewnienia niezależności operacyjnej, osoby nadzorujące kluczowe funkcje w PZU zostały objęte Polityką wynagradzania w PZU odnoszącą się do ścisłej grupy osób o kluczowym znaczeniu dla Spółki, która zapewnia m.in. niezależność osoby kluczowej poprzez oddzielenie wpływu efektów działań obszarów podlegających jej ocenie lub kontroli na wysokość jej wynagrodzenia zmiennego oraz możliwość odroczenia znacznej części tego wynagrodzenia w czasie.

B.1.4. Istotne zmiany systemu zarządzania, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym

W okresie sprawozdawczym nastąpiła w Spółce zmiana w zakresie nadzoru nad kluczową funkcją audytu wewnętrznego. Do 31 sierpnia 2017 roku. nadzorował tę funkcję Dyrektor Biura Audytu Wewnętrznego. Z dniem 1 września 2017 roku zostało utworzone stanowisko Dyrektora Zarządzającego ds. Audytu, któremu równocześnie zostało powierzone kierowanie Biurem Audytu Wewnętrznego (tj. przejął pełnienie funkcji Dyrektora Biura Audytu Wewnętrznego). W konsekwencji tej zmiany Dyrektor Zarządzający ds. Audytu został wskazany jako osoba nadzorująca kluczową funkcję audytu wewnętrznego.

W ciągu 2017 roku, w skład Zarządu PZU wchodziły oraz pełniły funkcje Dyrektora Grupy Kapitałowej PZU następujące osoby:

Imię i nazwisko (skład Zarządu w 2017 roku)	Funkcja w PZU/ Grupie Kapitałowej PZU	Zakres odpowiedzialności
Michał Krupiński	Prezes Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku do 22 marca 2017 roku	zarządzanie Grupą PZU, zarządzanie korporacyjne, administracja, komunikacja korporacyjna, audyt wewnętrzny, strategia i projekty, rozwój biznesu Grupy PZU, projekty bankowe, analizy makroekonomiczne
Marcin Chludziński	Członek Rady Nadzorczej PZU oddelegowany do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu PZU od 23 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku	zarządzanie Grupą PZU, zarządzanie korporacyjne, administracja, komunikacja korporacyjna, audyt wewnętrzny, strategia i projekty, rozwój biznesu Grupy PZU, analizy makroekonomiczne
Andrzej Jaworski	Członek Zarządu PZU od 14 maja 2016 roku do 29 maja 2017 roku	ubezpieczenia zdrowotne, nieruchomości
Sławomir Niemierka	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 19 marca 2012 roku do 31 października 2017 roku	compliance, reasekuracja

Na dzień sporządzenia sprawozdania SFCR w skład Zarządu PZU wchodził:

- 1) Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU;
- 2) Roger Hodgkiss – członek Zarządu PZU;
- 3) Maciej Rapkiewicz – członek Zarządu PZU;
- 4) Małgorzata Sadurska – członek Zarządu PZU;
- 5) Tomasz Kulik – członek Zarządu PZU.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Zarząd PZU w powyższym składzie.

B.1.5. Informacje na temat zasad i praktyk dotyczących wynagradzania Rady Nadzorczej, Zarządu oraz pracowników

Członkowie Rady Nadzorczej PZU nie otrzymują wynagrodzenia zmiennego zależnego od wyników Spółki. Zasady ich wynagradzania ustala bezpośrednio Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. W 2017 roku członkowie Rady Nadzorczej otrzymywali stałe miesięczne wynagrodzenie, którego wysokość uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 8 lutego 2017 roku została dostosowana do przedziału referencyjnego ustalonego na podstawie art. 10 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Zasady wynagradzania Członków Zarządu kształtowane są przez Radę Nadzorczą i stanowią, że wynagrodzenie całkowite przysługujące Członkowi Zarządu z tytułu świadczenia usług zarządzania oraz wykonywania innych zobowiązań wynikających z Umowy o świadczenie usług zarządzania, zawartej na czas pełnienia funkcji w Zarządzie Spółki składa się z:

- wynagrodzenia stałego - zryczałtowane miesięczne (za miesiąc kalendarzowy) wynagrodzenie podstawowe, które nie może przekroczyć przedziału referencyjnego ustalonego na podstawie art. 4. ust. 2 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami, z zastrzeżeniem sytuacji wskazanych w art. 4 ust. 3 ww. ustawy;
- wynagrodzenia zmiennego – wynagrodzenie uzupełniające za dany rok obrotowy uzależnione od poziomu realizacji celów zarządczych. Wynagrodzenie zmienne za dany rok obrotowy nie może przekroczyć 100% wynagrodzenia stałego rocznego w poprzednim roku obrotowym, dla którego dokonywane jest obliczenie wysokości przysługującego wynagrodzenia zmiennego. Ponadto istotną część wynagrodzenia zmiennego przyznawana jest w formie odroczonego wynagrodzenia zmiennego. Odroczone wynagrodzenie zmienne podlega odroczeniu przez 3 lata, a po 12, 24 i 36 miesiącach odpowiednio od daty przyznania, Członek Zarządu może nabyć prawo do 1/3 części odroczonego wynagrodzenia zmiennego za dany rok, po spełnieniu warunków opisanych w Umowie o świadczenie usług zarządzania.

Spółka określiła zasady wynagradzania pracowników, a w szczególności osób pełniących kluczowe funkcje. Zasady obowiązujące te osoby stanowią element efektywnego zarządzania ryzykiem Spółki i zawierają postanowienia dotyczące kształtowania zasad wynagradzania w podmiotach działających na rynku ubezpieczeń zawarte w przepisach prawa, w Zasadach Ładu Korporacyjnego oraz w ramach rozporządzenia delegowanego oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Zgodnie z Polityką wynagradzania, wynagrodzenie zmienne ustalane jest odmiennie dla poszczególnych grup pracowników lub poszczególnych osób. Jego poziom jest uzasadniony wynikami finansowymi Spółki, a także osiągniętymi wynikami pracy. Zasady przyznawania wynagrodzenia zmiennego mają na celu wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem, zniechęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza limity zaakceptowane przez Radę Nadzorczą, a także wspieranie realizacji strategii działalności i ograniczenie konfliktu interesów. Wynagrodzenia zmienne może podlegać ograniczeniom w zakresie możliwej do przyznania kwoty maksymalnej. Polityka przewiduje również możliwość odroczenia wypłaty znacznej części wynagrodzenia zmiennego. Polityka wynagradzania nie przewiduje wynagradzania pracowników w formie uprawnień do akcji, bądź opcji na akcje oraz dodatkowych programów emerytalno-rentowych lub programów wcześniejszych emerytur dla członków zarządu lub rady nadzorczej i innych osób nadzorujących funkcje kluczowe.

B.1.6. Informacje dotyczące istotnych transakcji zawartych w okresie sprawozdawczym z akcjonariuszami oraz z członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej

W 2017 roku Spółka wypłaciła akcjonariuszom dywidendę, co zostało opisane w części A.1.7.1

B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

B.2.1. Wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej wobec osób, które faktycznie zarządzają Spółką lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji

Wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej wobec osób, które faktycznie zarządzają Spółką lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji stosuje się adekwatnie do ich zakresu odpowiedzialności, obowiązujących przepisów prawa oraz przepisów wewnętrznych Spółki.

W ramach grupy osób faktycznie zarządzających Spółką oraz wykonujących czynności w ramach innych kluczowych funkcji, Spółka rozróżnia 4 poniższe grupy:

- 1) członków Rady Nadzorczej, wobec których wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej reguluje Statut Spółki;
- 2) Zarządzających, którymi są osoby pełniące funkcje Członka Zarządu Spółki albo Dyrektora Grupy PZU w PZU pełniące jednocześnie funkcję Członka Zarządu PZU Życie;
- 3) osoby nadzorujące kluczowe funkcje, którymi są osoby wskazane jako nadzorujące poszczególne kluczowe funkcje w zarządzeniu Prezesa Zarządu;
- 4) osoby wykonujące czynności należące do funkcji kluczowych w Spółce, którymi są osoby zatrudnione w komórkach i jednostkach organizacyjnych Spółki, które zgodnie z regulaminem organizacyjnym Spółki realizują w niej kluczowe funkcje.

Spółka reguluje odrębnie wymogi wobec osób Zarządzających, osób nadzorujących kluczowe funkcje oraz osób wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych.

Osoba Zarządzająca w Spółce musi spełniać w szczególności poniższe wymagania:

- 1) spełnia wymogi określone w Statucie Spółki;
- 2) daje rękojmię prowadzenia spraw Spółki w sposób należyty;
- 3) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;

- 4) nie była skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe prawomocnym wyrokiem sądu;
- 5) nie jest członkiem organu zarządzającego:
  - o zakładu reasekuracji,
  - o towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub zarządzającego alternatywnymi spółkami inwestycyjnymi w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych prowadzącego działalność na podstawie zezwolenia,
  - o podmiotu prowadzącego działalność maklerską w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1768, z późn. zm.) lub inną działalność w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w rozumieniu tej ustawy,
  - o powszechnego towarzystwa emerytalnego,
  - o banku.
- 6) posiada udowodnioną znajomość języka polskiego, zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej;
- 7) posiada doświadczenie zawodowe oraz wiedzę adekwatne do pełnionej funkcji szczególnie w zakresie:
  - o rynków ubezpieczeń i rynków finansowych;
  - o systemu zarządzania;
  - o analizy finansowej i aktuarialnej;
  - o zasad, reguł i wymogów przepisów prawa związanych z funkcjonowaniem Spółki, w tym umiejętności dostosowania do zmian przepisów prawa;

Osoba nadzorująca kluczową funkcję w Spółce musi spełniać w szczególności poniższe wymagania:

- 1) posiada wyższe wykształcenie uzyskane w Rzeczypospolitej Polskiej lub uzyskane w innym państwie w rozumieniu właściwych przepisów tego państwa, chyba że ze względu na doświadczenie zawodowe danej osoby KNF wyda zgodę Spółce na odstąpienie od tego wymogu wobec tej osoby;
- 2) spełnia wymogi określone przez Spółkę dla osób Zarządzających wskazane w pkt. 2, 3, 4, 7 powyżej;

Osoba wykonująca czynności należące do funkcji kluczowych w Spółce musi spełniać wymagania określone w opisie stanowiska, na którym jest zatrudniona. Opisy stanowisk pracy dla danej funkcji tworzone są w oparciu o regulamin organizacyjny Spółki oraz regulamin organizacyjny danej komórki i jednostki organizacyjnej realizującej funkcję kluczową. Podstawowe wymagania wobec powyższej grupy osób w rozróżnieniu na poszczególne funkcje kluczowe zostały opisane poniżej:

- 1) na stanowiskach w funkcji aktuarialnej Spółka wymaga posiadania wiedzy z dziedziny matematyki ubezpieczeniowej i finansowej oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku;
- 2) na stanowiskach w funkcji zarządzania ryzykiem Spółka wymaga posiadania wiedzy z dziedziny oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia i tworzenia rezerw, zarządzania aktywami i pasywami, lokowania kapitału, w szczególności w instrumenty pochodne i podobne instrumenty finansowe, zarządzania płynnością i ryzykiem koncentracji, zarządzania ryzykiem operacyjnym, reasekuracji i innych technik ograniczania ryzyka oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku;
- 3) na stanowiskach w funkcji audytu wewnętrznego Spółka wymaga posiadania wiedzy w zakresie oceny ryzyka, analizy i przyporządkowania procesów, metodologii pracy audytu, dobrych praktyk w procesach biznesowych, umiejętności wydawania rekomendacji na podstawie wyników prac przeprowadzonych zgodnie z planem audytu oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku;
- 4) na stanowiskach w funkcji compliance Spółka wymaga posiadania wiedzy w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, oceny ryzyka braku zgodności, umiejętności opracowywania rozwiązań systemowych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku.

B.2.2. Ocena kompetencji i reputacji osób, które faktycznie zarządzają Spółką lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji

Wymogi dotyczące oceny kompetencji i reputacji wobec osób, które faktycznie zarządzają Spółką lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji stosuje się adekwatnie do ich zakresu odpowiedzialności, obowiązujących przepisów prawa oraz przepisów wewnętrznych Spółki.

Spółka reguluje odrębnie zasady oceny kompetencji oraz reputacji osób Zarządzających, osób nadzorujących kluczowe funkcje oraz osób wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych.

Zgodnie z powyższym za ocenę kompetencji i reputacji:

- 1) osób Zarządzających w Spółce, odpowiedzialna jest Rada Nadzorcza w przypadku członków Zarządu oraz Zarząd w przypadku Dyrektorów Grupy PZU.
- 2) osób nadzorujących kluczowe funkcje w Spółce, odpowiedzialny jest Zarząd.

Ocena kompetencji i reputacji osób Zarządzających oraz nadzorujących kluczowe funkcje w Spółce przeprowadzana jest przed powołaniem odpowiednio do funkcji członka Zarządu, bądź na stanowisko Dyrektora Grupy PZU lub na stanowisko nadzorujące kluczową funkcję, a jej weryfikacji dokonuje się raz do roku w procesie aktualizacji oceny i reputacji, lub w przypadku zaistnienia okoliczności wskazujących na niezgodność działań tej osoby z przepisami prawa, mogących skutkować, w szczególności niezgodnością działalności Spółki z przepisami prawa, przestępstwem finansowym lub zagrożeniem prawidłowego zarządzania Spółką.

- 3) osób wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych w Spółce, odpowiedzialny jest ich bezpośredni przełożony. Ocena kompetencji i reputacji przeprowadzana jest przed zatrudnieniem na danym stanowisku w ramach kluczowej funkcji, lub w przypadku zaistnienia okoliczności wskazujących na niezgodność działań tej osoby z przepisami prawa, mogących skutkować, w szczególności niezgodnością działalności Spółki z przepisami prawa lub przestępstwem finansowym.

Kryteria stanowiące podstawę oceny wobec powyższych osób określone są na podstawie przepisów prawa, przepisów wewnętrznych Spółki oraz opisu stanowiska pracy. Poszczególne kryteria oceniane są indywidualnie i stanowią podstawę co do oceny danej osoby. Ocena dokonywana jest w oparciu o przekazane przez daną osobę dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów, ocenę jej zachowania i postaw w ramach wykonywania czynności służbowych oraz informacje pozyskane z innych źródeł.

B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

B.3.1. Opis systemu zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem w PZU oparty jest na:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział kompetencji i zadań realizowanych przez organy statutowe, komitety oraz jednostki w procesie zarządzania ryzykiem;
- procesie zarządzania ryzykiem, w tym metodach identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i kontrolowania, raportowania ryzyka oraz podejmowania działań zaradczych.

Struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem to cztery poziomy kompetencyjne. Trzy pierwsze obejmują:

- Radę Nadzorczą, która sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach decyzji określonych w statucie Spółki i regulaminie Rady Nadzorczej oraz za pośrednictwem powołanego Komitetu Audytu;
- Zarząd, który organizuje i zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez uchwalanie strategii, polityk, wyznaczanie apetytu na ryzyko, określenie profilu ryzyka i określenie tolerancji na poszczególne kategorie ryzyka;

- Komitety, które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy działań operacyjnych i podzielony jest pomiędzy trzy linie obrony:

- pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek oraz podejmowanie decyzji w ramach procesu zarządzania ryzykiem;
- druga linia obrony – obejmuje zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane komórki zajmujące się identyfikacją, monitorowaniem i raportowaniem o ryzyku oraz kontrolą limitów;
- trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność.

Proces zarządzania ryzykiem składa się z następujących etapów:

1) Identyfikacja

Rozpoczyna się wraz z propozycją rozpoczęcia tworzenia produktu ubezpieczeniowego, nabycia instrumentu finansowego, zmiany procesu operacyjnego, a także z chwilą wystąpienia każdego innego zdarzenia potencjalnie wpływającego na powstanie ryzyka. Proces identyfikacji występuje do momentu wygaśnięcia zobowiązań, należności lub działań związanych z danym ryzykiem. Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł ryzyka, następnie analizowanych pod względem istotności.

2) Pomiar i ocena ryzyka

Przeprowadzane są, w zależności od charakterystyki danego typu ryzyka oraz poziomu jego istotności. Pomiar ryzyka przeprowadzają wyspecjalizowane jednostki. Biuro Ryzyka odpowiada za rozwój narzędzi oraz za pomiar ryzyka w zakresie określającym apetyt na ryzyko, profil ryzyka i limity tolerancji;

3) Monitorowanie i kontrola ryzyka

Polega na bieżącym przeglądzie odchyień realizacji od założonych punktów odniesienia (limitów, wartości progowych, planów, wartości z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń).

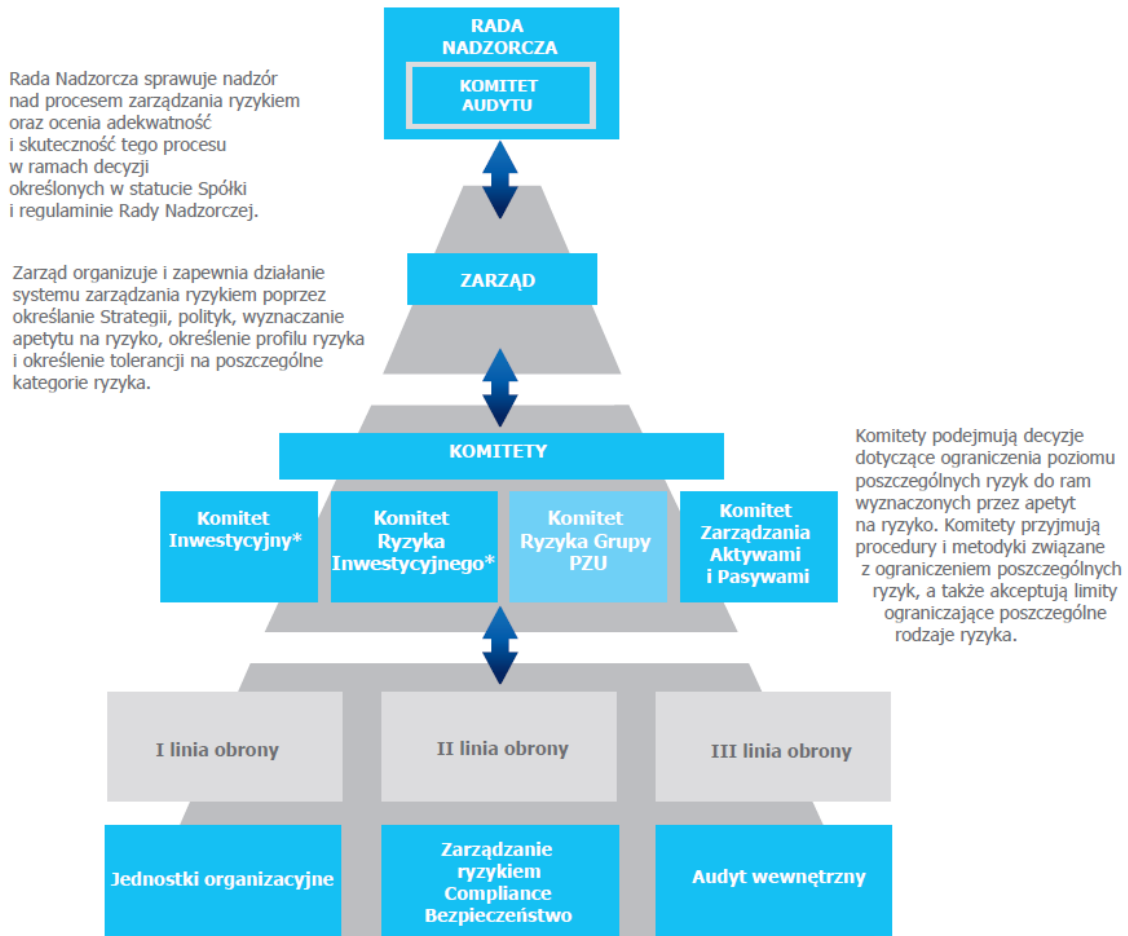
4) Raportowanie

Umożliwia efektywną komunikację o ryzyku i wspiera zarządzanie ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych.

5) Działania zarządcze

Działania te obejmują, m.in.: unikanie ryzyka, transfer ryzyka, ograniczanie ryzyka, określanie apetytu na ryzyko, akceptację poziomu ryzyka oraz narzędzia wspierające te działania.

Schemat struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem*

Do zadań funkcji zarządzania ryzykiem należą w szczególności:

- opracowywanie oraz wdrażanie strategii zarządzania ryzykiem oraz polityk zarządzania poszczególnymi ryzykami;
- opracowanie metodyki pomiaru poszczególnych ryzyk;
- tworzenie oraz rozwój narzędzi wspierających proces zarządzania ryzykiem;
- identyfikacja, pomiar i ocena, monitorowanie i kontrola ryzyka;
- raportowanie ryzyk oraz proponowanie działań mitygujących ryzyko,
- opracowanie propozycji siatki limitów i ograniczeń oraz kluczowych wskaźników ryzyka (KRI);
- sporządzanie raportów kontrolnych oraz monitorowanie wykorzystania limitów i ograniczeń;
- przygotowanie zasad i metodyk dotyczących zarządzania ryzykiem;
- sporządzanie informacji o ryzyku na potrzeby organu nadzoru oraz agencji ratingowych;
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych;

* Z końcem czerwca 2017 roku kompetencje Komitetu Ryzyka Kredytowego zostały podzielone w ramach Komitetu Ryzyka Inwestycyjnego oraz Komitetu Inwestycyjnego. Do Komitetu Ryzyka Inwestycyjnego zostały przeniesione kompetencje w zakresie ustanawiania limitów ryzyka rynkowego.

- pełnienie funkcji centrum kompetencyjnego w zakresie zarządzania ryzykiem.

Osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem jest Dyrektor Biura Ryzyka, który podlega Członkowi Zarządu PZU odpowiedzialnemu za zarządzanie ryzykiem. Za systemowe zarządzanie ryzykiem odpowiedzialne jest Biuro Ryzyka, które współpracuje w procesie ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi Spółki.

B.3.2. Własna ocena ryzyka i wypłacalności

Proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest integralną częścią procesu planowania finansowego i składa się z następujących etapów:

- przygotowanie i zatwierdzenie założeń do przeprowadzenia procesu w danym roku;
- przygotowanie i zatwierdzenie przez właściwe jednostki a następnie przekazanie do Biura Ryzyka danych zgodnych z wyceną przyjętą w systemie WII i spójnych ze Strategią Grupy PZU oraz planami finansowymi Grupy PZU i Spółki;
- analiza i ocena ryzyk;
- analiza spełnienia wymogów dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- przeprowadzenie oceny dotyczącej potrzeb kapitałowych przy realizacji założeń planu finansowego;
- przeprowadzenie oceny kondycji kapitałowej Grupy PZU (w ujęciu zagregowanym) lub Spółki w wyniku testów stresu;
- analiza zgodności z apetytem na ryzyko oraz profilem ryzyka;
- propozycja zmian w zakresie obniżenia ekspozycji na ryzyko lub podwyższenia środków własnych, jeżeli zostanie to uznane za konieczne;
- zmiany w planie finansowym lub projekcie planu finansowego, jeżeli zostaną uznane za konieczne;
- zatwierdzenie wyników własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz podjęcie ewentualnych działań zarządczych;
- udokumentowanie wyników procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności w formie raportu;
- sporządzenie protokołu z własnej oceny ryzyka i wypłacalności;
- przekazanie do organu nadzoru raportu z własnej oceny ryzyka i wypłacalności na potrzeby organu nadzoru.

Proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz przeprowadzane w ramach niego analizy zostały skonsultowane tak, aby stanowić wsparcie procesu planowania finansowego w zakresie analizy profilu ryzyka oraz oceny spełnienia wymogów kapitałowych w zakładanym horyzoncie czasu i przy realizacji określonych w planie finansowym założeń. Stanowi on również podsumowanie i kontrolę efektywności działań podejmowanych w toku procesu zarządzania ryzykiem.

Struktura procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zakres odpowiedzialności poszczególnych uczestników procesu został dostosowany do obowiązków poszczególnych jednostek wynikających z ich zakresu kompetencji określonych w ramach systemu zarządzania oraz z procesu planowania finansowego. Zarząd Spółki odpowiada za zorganizowanie i zapewnienie efektywnego funkcjonowania procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Członkowie Zarządu Spółki nadzorujący jednostki biorące udział w procesie nadzorują działania związane z procesem własnej oceny ryzyka i wypłacalności w podległych im obszarach oraz zatwierdzają przygotowane w ich obszarach dane i analizy konieczne do przeprowadzenia własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Biuro Ryzyka rozwija proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności, koordynuje przeprowadzenie oceny oraz dokonuje oceny własnych potrzeb w zakresie wypłacalności, oceny ciągłej zgodności z wymogami kapitałowymi i oceny odchyień profilu ryzyka od założeń leżących u podstaw wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności. Wszystkie dane prognostyczne dostarczane są do Biura Ryzyka za pośrednictwem Biura Planowania i Kontrolingu, które odpowiada za ich wewnętrzną spójność oraz zgodność z planami finansowymi.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności jest przeprowadzana regularnie, co najmniej raz w roku, lub po wystąpieniu istotnych zmian w profilu ryzyka wynikających ze zmian operacji wewnętrznych lub zmian otoczenia biznesowego. Częstotliwość przeprowadzenia własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest spójna z rewizją planów finansowych oraz towarzyszących im nowych prognoz rozwoju działalności, które odpowiadają realizacji Strategii Grupy PZU oraz uwzględniają zmiany wynikające z rozwoju portfela oraz zmian w otoczeniu biznesowym.

Wyniki własnej oceny ryzyka i wypłacalności są dokumentowane w formie raportu. Raport podlega niezależnemu przeglądowi wykonywanemu przez Biuro Audytu Wewnętrznego a następnie, po zaopiniowaniu przez Komitet Ryzyka Grupy PZU, zatwierdzeniu przez Zarząd.

Ocena ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności dokonywana jest dla wszystkich ryzyk uznanych za istotne, zgodnie z postanowieniami Strategii zarządzania ryzykiem oraz polityk zarządzania poszczególnymi ryzykami, tj. ryzyka aktuarialnego, ryzyka rynkowego, ryzyka niewypłacalności kontrahenta oraz ryzyka operacyjnego. Dodatkowo szacowany jest bufor na możliwą materializację ryzyk trudnomierzalnych (w tym ryzyka braku zgodności).

Ocena ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności w 2017 r. objęła lata 2017-2020, zgodnie z horyzontem Strategii Grupy PZU oraz towarzyszących jej planów finansowych. W ramach oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przeprowadzane zostały analizy w celu określenia czy przy danej strategii działalności Spółka utrzyma niezbędny poziom kapitału, adekwatny do ryzyka, na jakie jest narażona obecnie i na jakie może być narażona w przyszłości (również w przypadku wystąpienia nagłych zdarzeń odzwierciedlonych w scenariuszach szokowych). Testowane scenariusze zbudowane zostały w oparciu o profil ryzyka PZU, umożliwiając weryfikację potrzeb kapitałowych w nowych warunkach obejmujących zarówno istotne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym, jak i szoki charakterystyczne dla sektora ubezpieczeń. Ponadto analiza obejmuje scenariusze wpływające zarówno na aktywa, jak i na pasywa.

Jeżeli w wyniku własnej oceny ryzyka i wypłacalności w kolejnych latach projekcji zostanie zidentyfikowany możliwy spadek współczynnika wypłacalności poniżej akceptowalnego poziomu lub przekroczenie limitów profilu ryzyka, Dyrektor Biura Ryzyka, we współpracy z Dyrektorem Biura Planowania i Kontrolingu, przedstawia możliwe działania, w tym zmiany w zakresie planów finansowych, mające na celu obniżenie poziomu ryzyka lub podwyższenie środków własnych. Podlegają one zatwierdzeniu przez Członka Zarządu nadzorującego Biuro Ryzyka, w uzgodnieniu z Członkiem Zarządu nadzorującym Biuro Planowania i Kontrolingu.

B.4. System kontroli wewnętrznej

B.4.1. Opis systemu kontroli wewnętrznej

W ramach systemu zarządzania w PZU funkcjonuje, obok systemu zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej mający na celu zapewnienie przestrzegania przez Spółkę wymogów regulacyjnych oraz skuteczność i wydajność operacji w świetle jego celów oraz zabezpieczenia dostępności i wiarygodności informacji finansowych i niefinansowych.

Obejmuje on w szczególności funkcję zgodności z przepisami, procedury administracyjne i księgowość, organizację kontroli wewnętrznej, a także ustalenia w zakresie raportowania na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej.

System kontroli wewnętrznej wspomaga Radę Nadzorczą, Zarząd, Kierujących i pracowników Spółki w realizacji celów określonych w szczególności w strategii Spółki, co wymaga, aby koncentrował się na następujących obszarach:

- środowisku kontroli wewnętrznej, tj. promowaniu znaczenia kontroli wśród pracowników i nadzoru ze strony kierownictwa, stylu zarządzania, w tym delegowaniu zadań, uczciwości, wartości etycznych i rozwoju pracowników;
- identyfikacji i ocenie ryzyka, w tym utrzymywaniu go na akceptowalnym poziomie;
- czynnościach kontrolnych i podziale obowiązków;
- jakości informacji i jej komunikowaniu, tj. zapewnieniu przepływu informacji, które pozwalają prowadzić i kontrolować działalność Spółki;
- monitorowaniu efektywności mechanizmów kontrolnych.

W zależności od rodzaju zadań określonych w regulaminach organizacyjnych pionów i jednostek, opisach stanowisk i zakresach zadań pracowników, zakres kontroli wewnętrznej obejmuje w szczególności:

- kompletność, aktualność i zgodność z obowiązującymi przepisami prawa regulacji wewnętrznych dotyczących danej działalności;
- prawidłowość, kompletność i terminowość wykonywanych czynności, w tym obiegu dokumentów;
- prawidłowość organizacji i podziału pracy;
- przestrzeganie pełnomocnictw, upoważnień, limitów i innych elementów kontrolnych, w szczególności w zakresie:

- podpisywania korespondencji wewnętrznej i wychodzącej na zewnątrz Spółki,
- zawierania transakcji skutkujących powstaniem zobowiązań dla Spółki,
- podejmowania decyzji biznesowych,
- korzystania z systemów informatycznych;
- prawidłowość przebiegu procesów;
- prawidłowość ewidencji księgowej;
- bezpieczeństwo systemów informatycznych oraz sieci teleinformatycznych;
- bezpieczeństwo informacji chronionych, w rozumieniu obowiązujących regulacji wewnętrznych.

W przypadku zidentyfikowania przez pracownika Spółki nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli, pracownik zobowiązany jest do ich udokumentowania i poinformowania bezpośredniego przełożonego. Jednocześnie pracownik zobowiązany jest do ich raportowania zgodnie z obowiązującymi w Spółce regulacjami wewnętrznymi, np. przewidującymi raportowanie do funkcji zgodności w ramach Procedury zgłaszania nieprawidłowości.

Bezpośredni przełożony podejmuje działania w celu usunięcia uchybień oraz informuje Kierującego, w przypadku konieczności podjęcia dalszych działań.

B.4.2. Funkcja zgodności z przepisami

Celem funkcji zgodności z przepisami jest zapewnienie efektywnego systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności z wymogami regulacyjnymi i regulacjami wewnętrznymi Spółki.

Funkcja ta obejmuje:

- doradzanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej Spółki w zakresie zgodności z przepisami prawa;
- ocenę możliwego wpływu wszelkich zmian otoczenia prawnego na operacje Spółki;
- określenie i ocenę ryzyka związanego z nieprzestrzeganiem przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Spółkę standardów postępowania.

Do zadań funkcji zgodności z przepisami należą w szczególności:

- wdrożenie kompleksowego systemu rozwiązań compliance w Spółce;
- wprowadzenie w Spółce procesów i procedur umożliwiających efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności;
- ustanowienie zasad zapewnienia zgodności z przepisami, obejmujących określenie zadań, kompetencji i obowiązków sprawozdawczych przypisanych funkcji zgodności z przepisami;
- określenie planu zapewnienia zgodności, obejmującego planowane działania funkcji zgodności z przepisami, które uwzględniają wszystkie obszary działalności Spółki oraz ich ekspozycję na ryzyko związane z przestrzeganiem przepisów ;
- ocena adekwatności środków przyjmowanych przez Spółkę w celu zapobiegania niezgodności z prawem;
- opracowanie spójnych rozwiązań systemowych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności celem ich wdrożenia przez spółki Grupy PZU.

Za systemowe zarządzanie ryzykiem braku zgodności odpowiedzialne jest Biuro Compliance, które współpracuje w procesie ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi Spółki.

Osobą nadzorującą kluczową funkcję zgodności z przepisami jest Dyrektor Biura Compliance, który do 31 października 2017 roku podlegał służbowo Dyrektorowi Grupy PZU odpowiedzialnemu za nadzór nad Biurem Compliance. Od 1 listopada 2017 roku Biuro Compliance podlega nadzorowi Dyrektora Zarządzającego ds. Regulacji, który raportuje Prezesowi Zarządu PZU. Dyrektor Zarządzający ds. Regulacji oraz Dyrektor Biura Compliance mają bezpośredni dostęp do członków Zarządu Spółki oraz jej Rady Nadzorczej, do których funkcja zgodności z przepisami raportuje w sprawie zagadnień związanych z realizacją funkcji zgodności z przepisami oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności. Raportowanie to odbywa się w ramach cyklicznych raportów dotyczących ryzyka braku zgodności oraz incydentalnych informacji przekazywanych ad hoc członkom organów statutowych.

Realizacja funkcji zgodności z przepisami w PZU odbywa się w sposób zapewniający jej obiektywizm i niezależność, a także odrębność od funkcji operacyjnych. Biuro Compliance działa w ramach drugiej linii obrony i jest wyłączone z prowadzenia bieżącej działalności biznesowej. Cele i zadania Biura Compliance wynikają z jego regulaminu organizacyjnego oraz obowiązującej Polityki Compliance. Realizuje ono w szczególności zadania przypisane do systemowej funkcji zgodności z przepisami. Jest również odpowiedzialne za systemowe zarządzanie ryzykiem braku zgodności. Podejmowane działania, a także informacje wynikające z oceny i zarządzania ryzykiem braku zgodności na poziomie Spółki są cyklicznie i doraźnie raportowane do Zarządu PZU i Rady Nadzorczej Spółki.

Dodatkowo, powołanie i odwołanie ze stanowiska Dyrektora Biura Compliance wymaga opinii Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Spółki.

B.5. Funkcja audytu wewnętrznego

B.5.1. Opis wdrożenia funkcji audytu wewnętrznego

Funkcja audytu wewnętrznego w PZU realizowana jest przez Biuro Audytu Wewnętrznego jako tzw. „trzecia linia obrony”, która przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność PZU.

Audyt wewnętrzny obejmuje niezależną ocenę ryzyka, badanie wszystkich jednostek, produktów, systemów, procesów biznesowych, procesów zarządzania ryzykiem z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych obszarów ryzyk i poziomu istotności ryzyk, a także od roli i skuteczności kontroli wewnętrznej w ich redukowaniu.

Do zadań funkcji audytu wewnętrznego należy:

- ocena adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej i innych elementów systemu zarządzania;
- ustanawianie, wdrażanie i utrzymanie planu audytu określającego zakres prac audytorskich, które mają być podjęte w kolejnych latach, uwzględniającego wszystkie rodzaje działalności i cały system zarządzania Spółką;
- przekazywanie cyklicznych informacji zarządczych z podległego obszaru Zarządowi Spółki i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej;
- wydawanie rekomendacji na podstawie wyników prac przeprowadzonych zgodnie z planem audytu, sprawdzanie stosowania się do decyzji podjętych przez Zarząd Spółki w ramach wydanych rekomendacji;
- sprawdzanie stosowania się do decyzji podjętych przez Zarząd Spółki w ramach wydanych rekomendacji.

Biuro Audytu Wewnętrznego realizuje następujące rodzaje audytów:

- planowe;
- doraźne.

Wyniki planowych audytów są przedstawiane w raportach. Wyniki doraźnych audytów przedstawiane są w formie oraz przekazywane w sposób i w terminach uzgodnionych z osobą podejmującą decyzję o ich przeprowadzeniu.

Oprócz audytów Biuro Audytu Wewnętrznego realizuje działalność doradczą, której celem jest doradztwo dla jednostki w zakresie usprawniania procesów.

Nadzór nad terminowością realizacji rekomendacji przez jednostki sprawują nadzorujący je Członkowie Zarządu lub Dyrektorzy Grupy PZU. Biuro Audytu Wewnętrznego monitoruje stan realizacji rekomendacji na podstawie informacji pozyskiwanych od poszczególnych jednostek, w tym podejmuje decyzję o ich uznaniu za zrealizowane. Realizacja rekomendacji skierowanych do poszczególnych jednostek może podlegać weryfikacji Biura Audytu Wewnętrznego.

W celu zapewnienia jakości i doskonalenia audytu wewnętrznego prowadzona jest wewnętrzna (corocznie) i zewnętrzna (nie rzadziej niż raz na pięć lat) ocena działalności audytu wewnętrznego w Spółce.

B.5.2. Niezależność i obiektywizm audytu wewnętrznego

Funkcja audytu wewnętrznego jest obiektywna i niezależna od funkcji operacyjnych. Niezależność Biura Audytu Wewnętrznego jest zabezpieczona poprzez wprowadzenie szeregu rozwiązań.

Biuro Audytu Wewnętrznego raportuje bezpośrednio do Rady Nadzorczej. Powołanie i odwołanie ze stanowiska Dyrektora Zarządzającego ds. Audytu wymaga opinii Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Audyty wewnętrzne w PZU realizowane są przez pracowników Biura Audytu Wewnętrznego (audytorów wewnętrznych), którzy stanowią zespół o wysokich kwalifikacjach zawodowych i etycznych oraz posiadają wiedzę, umiejętności i znajomość zagadnień niezbędnych do realizacji audytów.

Przedstawiciele Biura Audytu Wewnętrznego uczestniczą w posiedzeniach Zarządu, mają również dostęp do protokołów z posiedzeń. Ponadto uczestniczą w posiedzeniach wybranych Komitetów.

W uzasadnionych przypadkach, Biuro Audytu Wewnętrznego może korzystać ze wsparcia pracowników spółek Grupy PZU lub usługodawców spoza Grupy PZU.

Na czas przeprowadzania czynności audytowych, pracownicy włączeni do zespołu audytowego, posiadają uprawnienia audytorów wewnętrznych oraz zobowiązani są do przestrzegania obowiązków audytorów wewnętrznych. Kierujący wykonaniem audytu przekazuje ww. pracownikom przepisy wewnętrzne Spółki.

Audytorzy wewnętrzni mają dostęp do niezbędnych informacji, wyjaśnień, dokumentów i danych umożliwiających terminowe i poprawne wykonanie zadań.

Biuro Audytu Wewnętrznego przygotowuje Sprawozdanie roczne z działalności, które obejmuje:

- informację o zrealizowanych audytach (w tym o wykonaniu planu audytu);
- ocenę systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

Sprawozdanie roczne przedkładane jest Zarządowi do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy, a następnie Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej PZU w terminach, które są uzależnione od porządku i terminu posiedzeń Komitetu Audytu.

Biuro Audytu Wewnętrznego sporządza również w cyklach kwartalnych, sprawozdanie obejmujące w szczególności:

- informację o realizacji Planu audytu;
- informację o wynikach zrealizowanych audytów wewnętrznych;
- informację o wynikach monitorowania rekomendacji.

Dyrektor Zarządzający ds. Audytu przekazuje sprawozdania, o których mowa powyżej:

- Członkom Zarządu PZU i Dyrektorom Grupy PZU w formie elektronicznej w terminie do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału, którego dotyczy informacja;
- Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej PZU w terminach, które są uzależnione od porządku i terminu posiedzeń Komitetu Audytu Rady Nadzorczej PZU.

Zakres czynności audytowych realizowanych w ramach poszczególnych audytów oraz wydawane oceny poaudytowe stanowią autonomiczne decyzje Biura Audytu Wewnętrznego. Zadania są rozdzielane w taki sposób, aby zapobiec potencjalnym i rzeczywistym konfliktom interesów. Każdy pracownik jest zobowiązany do poinformowania przełożonego w przypadku wystąpienia konfliktu interesów. Zbierane są informacje od pracowników audytu wewnętrznego na temat potencjalnego konfliktu interesów i w miarę potrzeb dokonuje się rotacji przydzielonych zadań. Ponadto każdy z audytorów nie może przed upływem jednego roku oceniać działalności, którą sam uprzednio wykonywał lub zarządzał. W PZU wdrożono Kodeks Etyki Audytora Wewnętrznego, w oparciu o wytyczne Instytutu Audytorów Wewnętrznych (IIA) zawarte w Kodeksie Etyki IIA. Celem Kodeksu jest promowanie najlepszych praktyk wykonywania obowiązków, wzorców postawy etycznej oraz determinowanie potrzeby ciągłego rozwoju zawodowego i kształtowania właściwego wizerunku audytorów wewnętrznych. Audytorom wewnętrznym nie wolno przyjmować odpowiedzialności za działalność operacyjną, która podlega ocenie audytu wewnętrznego.

Dyrektor Zarządzający ds. Audytu decyduje o zasobach oraz terminach realizacji zadań audytowych.

Biuro Audytu Wewnętrznego prowadzi działalność doradczą w oparciu o decyzje Zarządzającego audytem wewnętrznym; charakter i zakres działalności doradczej jest każdorazowo uzgodniony z jednostką, a jej celem jest doradztwo dla jednostki w zakresie usprawniania procesów, z zastrzeżeniem, że za procesy odpowiedzialni są kierujący jednostkami; tryb realizacji i sposób raportowania działalności doradczej uzgadniany jest z kierującym jednostką, dla której świadczone jest doradztwo, z zastrzeżeniem, że w przypadku stwierdzenia istotnych kwestii, Biuro Audytu Wewnętrznego przekazuje je Zarządowi i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej.

B.6. Funkcja aktuarialna

Funkcja aktuarialna i osoba ją nadzorująca oraz wymagany do jej pełnienia zakres wiedzy i kompetencji, jak również umocowanie funkcji w systemie zarządzania PZU są ściśle określone. Funkcja podlega bezpośrednio Zarządowi, któremu składa raport ze swojej działalności. Większość zadań, a w szczególności zadania kluczowe funkcja realizuje poprzez pracowników Biura Aktuarialnego, przy czym często w ramach swojej działalności ściśle współpracuje z innymi biurami PZU. Funkcja posiada zagwarantowany dostęp do wszelkich, niezbędnych do wykonywania swojej działalności danych oraz możliwość komunikowania się i uzyskiwania wyjaśnień od dowolnych pracowników PZU.

Za kalkulację rezerw techniczno-ubezpieceniowych w PZU odpowiada Dyrektor Biura Aktuarialnego, za funkcję aktuarialną, w tym walidację tworzonych rezerw, odpowiada Dyrektor ds. Ryzyka Ubezpieczeniowego w Biurze Aktuarialnym – Główny Aktuariusz. Powyższe, w połączeniu z odrębnością od biur zajmujących się taryfikacją, konstrukcją produktów i reasekuracją, gwarantuje brak jakichkolwiek wpływów, które mogłyby zakłócić zdolność funkcji aktuarialnej do wypełniania obowiązków w obiektywny, uczciwy i niezależny sposób.

Poszczególne zadania wykonywane przez funkcję aktuarialną są dokumentowane na bieżąco. Podsumowaniem działalności funkcji aktuarialnej za dany rok jest Raport funkcji aktuarialnej, tworzony i publikowany w roku następnym, którego bezpośrednim odbiorcą jest Zarząd.

Celem działalności funkcji aktuarialnej w PZU jest:

- koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieceniowych;
- zapewnienie adekwatności metodologii i stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania rezerw techniczno-ubezpieceniowych;
- ocena, czy dane wykorzystane do obliczenia rezerw techniczno-ubezpieceniowych są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości;
- porównanie najlepszych oszacowań z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń;
- informowanie Zarządu lub Rady Nadzorczej o wiarygodności i adekwatności ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieceniowych;
- nadzorowanie obliczeń rezerw techniczno-ubezpieceniowych dla celów wypłacalności w przypadkach stosowanych przybliżeń, w tym podejścia indywidualnego;
- wyrażanie opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia;
- wyrażanie opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji w kontekście ich wpływu na wysokość rezerw techniczno-ubezpieceniowych;
- wnoszenie wkładu w efektywne wdrażanie systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie:
  - modelowanie ryzyka leżącego u podstaw obliczeń kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego,
  - własna ocena ryzyka i wypłacalności;

W ramach wykonywanych zadań, poza własnymi analizami, funkcja aktuarialna wykorzystuje analizy, opracowania i raporty przygotowywane przez inne jednostki organizacyjne, w tym m.in.:

- Biuro Ryzyka;
- Biuro Reasekuracji;
- Biuro Analityczno-Aktuarialne;

- biura właściwe ds. produktów;
- Biuro Planowania i Kontrolingu;
- Biuro Zarządzania Informacją.

B.7. Outsourcing

Spółka przyjęła zasady dokonywania outsourcingu, w tym outsourcingu czynności uznawanych przez Spółkę za podstawowe lub ważne. Spółka nie powierza dostawcom realizacji kluczowych funkcji systemu zarządzania.

Przed zawarciem umowy outsourcingu czynności podstawowych lub ważnych dokonywana jest ocena ryzyka outsourcingu potencjalnego dostawcy.

Umowy outsourcingu czynności podstawowych lub ważnych zawierają postanowienia wymagane przepisami prawa, w tym zabezpieczające odpowiedni poziom wykonywania powierzonych czynności i możliwość przeprowadzania kontroli realizacji umowy przez Spółkę oraz uprawnione do tego podmioty. Podmioty zewnętrzne posiadają ponadto plany awaryjne dotyczące realizacji umowy i są zobowiązane do ich aktualizacji w przypadku zmiany okoliczności związanych z realizacją umowy. Projekty umów opiniowane są przez wyznaczone jednostki, w tym Biuro Prawne oraz Biuro Compliance.

Spółka monitoruje ryzyko związane z outsourcingiem i zarządza nim na poziomie bieżącym i systemowym. W szczególności dokonywana jest bieżąca ocena jakości i terminowości realizacji danej umowy oraz przynajmniej raz w roku przeprowadzana jest kontrola okresowa dostawców, mająca na celu zbadanie jakości wykonania przez dostawcę zleconych mu czynności. W ramach systemowego zarządzania ryzykiem outsourcingu dokonuje się w szczególności oceny ryzyka outsourcingu w skali Spółki oraz raportowania do Zarządu Spółki i organu nadzoru.

W PZU outsourcing czynności podstawowych lub ważnych dokonywany jest dla lokowania środków Spółki oraz w ramach procesów obsługi likwidacji szkód i assistance. Wszystkie podmioty, którym powierzone zostały czynności w ramach outsourcingu, podlegają jurysdykcji polskiej.

C. Profil ryzyka

Profil ryzyka PZU wynika ze strategii oraz planów biznesowych Grupy PZU i jest okresowo monitorowany i kontrolowany. Ze względu na skalę działalności ubezpieczeniowej prowadzonej przez Spółkę (lider rynku ubezpieczeń majątkowych i komunikacyjnych) oraz wielkość środków przeznaczonych do inwestowania, m.in. poprzez zaangażowanie kapitałowe PZU w 2017 roku w akcje banku Pekao najistotniejszymi ryzykami są ryzyko aktuarialne i ryzyko rynkowe.

Spółka opracowała i wdrożyła system zarządzania ryzykiem, który jest ukierunkowany zarówno na kontrolę ryzyka, jak również na zachowanie odpowiedniego poziomu kapitalizacji. Poprzez identyfikację, analizę, pomiar, kontrolę, zarządzanie oraz raportowanie ryzyka związanego z prowadzoną działalnością operacyjną PZU jest w stanie zrealizować swoje zobowiązania wobec klientów i partnerów biznesowych oraz wypełnić wymogi płynące z przepisów prawnych i regulacji zewnętrznych. Kategorie ryzyka istotne dla PZU wskazane w tabeli poniżej:

Lp.	Kategoria ryzyka	Definicja
1	ryzyko aktuarialne	możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
2	ryzyko rynkowe	ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, spreadu kredytowego, wartości zobowiązań i instrumentów finansowych
3	ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta
4	ryzyko operacyjne	ryzyko poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych
5	ryzyko braku zgodności	ryzyko niedostosowania się lub naruszenia przez Spółkę, podmioty zależne lub osoby z nimi powiązane przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Spółkę lub podmioty zależne standardów postępowania, w tym norm etycznych, które skutkuje lub może skutkować poniesieniem przez Spółkę, podmioty zależne lub osoby działające w jej imieniu sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności

Kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR) jest kalkulowany według formuły standardowej według systemu WII. Na kapitałowy wymóg wypłacalności składa się 8 modułów: ryzyko rynkowe, ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyko wartości niematerialnych i prawnych, ryzyko operacyjne oraz korekta z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i odroczonej podatku dochodowego do pokrywania strat. Efektowi dywersyfikacji podlega pięć pierwszych modułów oraz ryzyko wartości niematerialnych i prawnych (które w PZU wynosi zero). Razem ryzyka te tworzą tzw. podstawowy wymóg wypłacalności (BSCR). Spółka nie korzysta przy kalkulacji SCR z przepisów przejściowych.

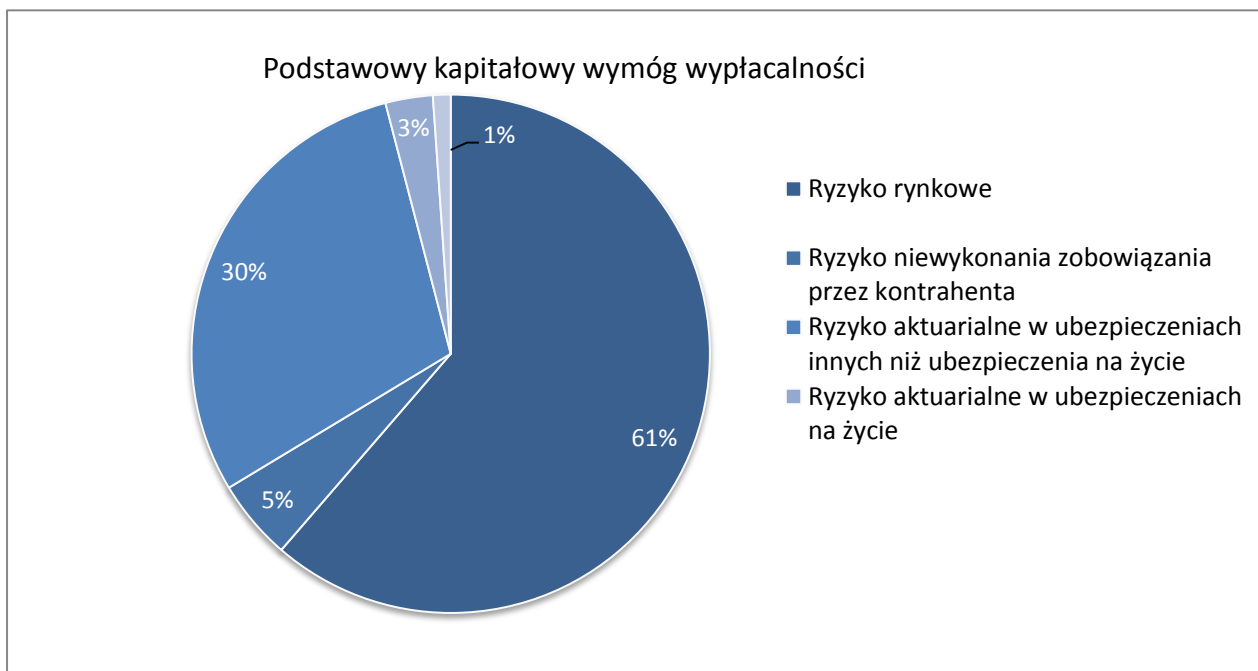
Wartość kapitałowego wymogu wypłacalności oraz podstawowego wymogu kapitałowego przed i po uwzględnieniu efektu dywersyfikacji na dzień 31 grudnia 2017 roku w porównaniu do poprzedniego roku, przedstawia poniższa tabela.

Nazwa podmodułu	Wartość (tys. zł)		Zmiana 2017/2016	
	2017	2016	(tys. zł)	%
Ryzyko rynkowe	7 680 362	6 860 927	819 435	12%
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	628 239	480 342	147 897	31%
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń na życie	369 799	357 744	12 055	3%
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń zdrowotnych	138 250	147 114	(8 864)	(6%)
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń majątkowych	3 704 620	3 545 902	158 718	4%
Podstawowy wymóg kapitałowy przed dywersyfikacją	12 521 270	11 392 030	1 129 241	10%
Dywersyfikacja	(2 807 094)	(2 593 127)	(213 967)	8%
Podstawowy wymóg kapitałowy po dywersyfikacji	9 714 177	8 798 903	915 274	10%
Ryzyko operacyjne	358 000	283 598	74 401	26%

Korekta z tytułu zdolności odroczonej podatku dochodowego do pokrywania strat	(1 024 235)	(1 210 015)	185 780	(15%)
Kapitałowy wymóg wypłacalności	9 047 942	7 872 486	1 175 456	15%

Kapitałowy wymóg wypłacalności w 2017 roku wzrósł o 1 175 456 tys. zł, czyli o 15%. W głównej mierze zmiana została spowodowana wzrostem wymogów kapitałowych ryzyka rynkowego i ryzyka aktuarialnego ubezpieczeń majątkowych. Przyczyny zmian SCR dla tych ryzyk opisane są poniżej w odpowiednich rozdziałach.

Spółka wdrożyła procedury wewnętrzne implementujące obowiązki wynikające z zasady ostrożnego inwestora. W związku z tym PZU lokuje posiadane środki wyłącznie w aktywa i instrumenty finansowe, dla których ryzyko Spółka może określić, monitorować i zarządzać i które uwzględnia przy ocenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności. Zachowując odpowiedni poziom płynności lokat, PZU lokuje swoje środki w aktywa bezpieczne o odpowiedniej jakości i rentowności. Inwestując w aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności, Spółka uwzględnia charakter i czas trwania zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczeniowych w sposób zgodny z interesami ubezpieczających. PZU różnicuje aktywa i zachowuje ich rozproszenie w celu unikania uzależnienia od jednego szczególnego składnika aktywów, emitenta czy obszaru geograficznego.

Testy stresu i analizy wrażliwości

W Spółce przeprowadzono, uwzględniające ryzyko rynkowe, kredytowe, aktuarialne, płynności, testy warunków skrajnych zgodnie z metodyką KNF oraz analizy wrażliwości w odniesieniu do istotnych ryzyk i zdarzeń według scenariuszy przygotowanych na potrzeby własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA). Z uwagi na charakter i specyfikę ryzyk opisanych w części C.6 sprawozdania, wymogi dotyczące testów warunków skrajnych, jak również analiz wrażliwości co do zasady nie znajdują zastosowania do tego zakresu raportowania.

Testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka operacyjnego realizowane są w ramach przeprowadzanych analiz scenariuszowych ryzyka operacyjnego. Jest to metoda identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego na podstawie analizy wystąpienia hipotetycznego incydentu ryzyka operacyjnego w Spółce. Celem przeprowadzania takich badań jest identyfikacja obszarów, w których może wystąpić najbardziej dotkliwa strata rzeczywista, określenie potencjalnych zagrożeń, jak również ewentualne zaplanowanie działań i kontroli mających służyć zapobiegnięciu wystąpienia w przyszłości incydentu ryzyka operacyjnego opisanego w scenariuszu. W oparciu o przeprowadzone badania testy dotyczyły obszaru wyłudzeń odszkodowań, wad produktu oraz błędnych realizacji zleceń.

W ramach ORSA analiza wrażliwości przeprowadzona dla PZU obejmowała odpowiednio 15 scenariuszy stresowych i wrażliwości, wpływających zarówno na aktywa, jak i na pasywa. W 2017 roku wykonywano również testy stresu

zgodnie z wymaganiami KNF. Testy zostały przeprowadzone w oparciu o zasady Wypłacalność II. Na potrzeby oceny zdefiniowano scenariusze wskazane poniżej.

Lp.	Testy stresu / analizy wrażliwości	Wpływ na ryzyko
1	Wzrost stóp procentowych (+100 pb)	Ryzyko rynkowe
2	Spadek stóp procentowych (-100 pb)	Ryzyko rynkowe
3	Spadek cen akcji (-50%)	Ryzyko rynkowe
4	Spadek cen nieruchomości (-30%)	Ryzyko rynkowe
5	Uwzględnienie ryzyka związanego z obligacjami rządowymi w wymogu kapitałowym	Ryzyko rynkowe/ ryzyko spreadu kredytowego/ ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta /ryzyko koncentracji
6	Zmiana kształtu krzywej stóp procentowych	Ryzyko rynkowe
7	Wzrost szkodowości (+4 p.p.)	Ryzyko aktuarialne
8	Spadek szkodowości (-3 p.p.)	Ryzyko aktuarialne
9	Wzrost rezerwy szkodowej netto (+10%)	Ryzyko aktuarialne
10	Wzrost rezerwy szkodowej brutto (+5%)	Ryzyko aktuarialne
11	Scenariusze związane z realizacją ryzyka katastrof naturalnych – szkoda w pierwszym roku projekcji 300 mln zł	Ryzyko aktuarialne
12	Scenariusze związane z realizacją ryzyka katastrof naturalnych – szkoda w drugim roku projekcji 400 mln zł	Ryzyko aktuarialne
13	Wzrost śmiertelności (+15%)	Ryzyko aktuarialne
14	Spadek śmiertelności (-20%)	Ryzyko aktuarialne
15	Jednoczesny spadek stóp procentowych (-100 pb) i wzrost szkodowości (4p.p.)	Ryzyko aktuarialne / ryzyko rynkowe

W Spółce przeprowadzono również w 2017 roku testy stresu zalecone przez KNF, zgodnie z *Metodyką przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji za 2016 r.* Parametry testów stresu zostały narzucone przez KNF za wyjątkiem dodatkowego testu stresu, który został przygotowany przez Spółkę i dotyczył obniżenia wiarygodności kredytowej Polski i polegał na utracie wartości posiadanych w portfelu obligacji skarbowych o 80%.

Lp.	Testy KNF	Wpływ na ryzyko
1	Ryzyko rynkowe (wzrost/spadek stóp procentowych)	Ryzyko rynkowe
2	Ryzyko koncentracji aktywów oraz ryzyko spreadu kredytowego dla obligacji skarbowych i komunalnych	Ryzyko koncentracji/ryzyko spreadu kredytowego
3	Łączny scenariusz dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego	Ryzyko rynkowe
4	Ryzyko rezerw (dział II)	Ryzyko aktuarialne
5	Jednoczesna realizacja ryzyka katastroficznego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez reasekuratora	Ryzyko aktuarialne/ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta/ ryzyko płynności
6	Dodatkowe testy warunków skrajnych (bankructwo Polski)	Ryzyko rynkowe/ ryzyko płynności

Zaproponowane testy stresu pokrywają najważniejsze obszary działalności ubezpieczeniowej oraz profil ryzyka Spółki i zostały opracowane w oparciu o analizę mapy ryzyka PZU oraz metodyki testów stresu organu nadzoru.

Testy stresu wybrane do przeprowadzenia w ramach ORSA odpowiadają ocenie najistotniejszych ryzyk w działalności PZU. Zgodnie z metodyką tworzenia mapy ryzyka, dokonano oceny wszystkich istotnych ryzyk, w wyniku czego stwierdzono, że najistotniejszymi ryzykami w PZU są: ryzyko składki i rezerw, ryzyko katastroficzne oraz ryzyko cen akcji.

Przy wyznaczaniu głębokości szoków brano pod uwagę następujące elementy:

- zachowanie spójności w kolejnych latach (głębokość szoków nie była zmieniana bez istotnych przesłanek);
- podejście KNF określone w metodyce testów stresu;
- scenariusze testowane przez inne podmioty z Grupy PZU.

Każdy test był przeprowadzany niezależnie, przy założeniu zmiany elementów wskazanych w teście i utrzymanie pozostałych wskaźników na poziomie ze scenariusza bazowego.

PZU dokonuje analiz „stress testowych” płynności dotyczących zdarzeń ubezpieczeniowych, w tym o charakterze nadzwyczajnym i spadku cen lokat finansowych zgodnie z wytycznymi KNF zawartymi w metodyce przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i reasekuracji. Analizy polegają na oszacowaniu możliwości sfinansowania wypłaty odszkodowań i świadczeń w wyniku zdarzeń ubezpieczeniowych o charakterze nadzwyczajnym. Wyniki testów stresu umożliwiają sfinansowanie zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym.

Wyniki testów nie uwzględniają wpływu ewentualnych działań podejmowanych przez Zarząd Spółki, mających na celu złagodzenie skutków materializacji scenariusza. W rzeczywistości, w oparciu o funkcjonujący w PZU system zarządzania ryzykiem, w szczególności system limitów i ograniczeń, Zarząd Spółki może podjąć stosowne działania zapobiegające lub też ograniczające wpływ realizacji zakładanego scenariusza.

Wyniki testów stresu świadczą, że PZU w 2017 roku posiadał środki własne pozwalające na utrzymywanie wskaźnika wypłacalności powyżej wymaganych przez KNF poziomów. Poniższa tabela prezentuje zmianę poziomu wskaźników pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi po przeprowadzeniu wewnętrznych testów stresu jak również testów stresu zleconych przez KNF. Poniższa tabela przedstawia wyniki testów stresu przeprowadzonych w ciągu 2017 roku do oficjalnej wartości wskaźnika wypłacalności opublikowanej w momencie wykonywania testów stresu.

Testy ORSA	Zmiana do wartości bazowego wskaźnika wypłacalności (w p.p.)
Wzrost stóp procentowych (+100 pb)	0
Spadek stóp procentowych (-100 pb)	(1)
Spadek cen akcji (-50%)	(35)
Spadek cen nieruchomości (-30%)	(1)
Uwzględnienie ryzyka związanego z obligacjami rządowymi w wymogu kapitałowym	(7)
Zmiana kształtu krzywej stóp procentowych	2
Wzrost szkodowości (+4 p.p.)	(5)
Spadek szkodowości (-3 p.p.)	4
Wzrost rezerwy szkodowej netto (+10%)	(5)
Wzrost rezerwy szkodowej brutto (+5%)	(3)
Scenariusze związane z realizacją ryzyka katastrof naturalnych – szkoda w pierwszym roku projekcji 300 mln zł	(3)
Scenariusze związane z realizacją ryzyka katastrof naturalnych – szkoda w drugim roku projekcji 400 mln zł	0
Wzrost śmiertelności (+15%)	2
Spadek śmiertelności (-20%)	(3)
Jednoczesny spadek stóp procentowych (-100 pb) i wzrost szkodowości (4p.p.)	(6)

Testy KNF	Zmiana do wartości bazowego wskaźnika wypłacalności (w p.p.)
Ryzyko rynkowe (wzrost/spadek stóp procentowych)	(16)
Ryzyko koncentracji aktywów oraz ryzyko spreadu kredytowego dla obligacji skarbowych i komunalnych	(27)
Łączny scenariusz dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego	(54)
Ryzyko rezerw (dział II)	(31)

Jednoczesna realizacja ryzyka katastroficznego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez reasekuratora	(38)
Dodatkowe testy warunków skrajnych (bankructwo Polski)	(101)

Ekspozycja na ryzyko wynikająca z pozycji pozabilansowych

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość ekspozycji pozabilansowych uwzględnianych w kalkulacjach wymogów kapitałowych wyniosła 5 550 247 tys. zł i dotyczyła w szczególności: stanowiących zabezpieczenie transakcji warunkowych, pożyczek hipotecznych oraz gwarancji udzielonych spółce zależnej PZU dotyczącej brak spłaty nominalu i odsetek dla obligatariuszy.

C.1. Ryzyko aktuarialne

Identyfikacja ryzyka rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i towarzyszy mu, aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań z nim związanych. Identyfikacja ryzyka aktuarialnego odbywa się m. in. poprzez:

- analizę ogólnych warunków ubezpieczenia pod kątem przyjmowanego ryzyka i zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- analizę ogólnych/szczególnych warunków ubezpieczenia lub innych wzorców umów pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie;
- rozpoznanie potencjalnych ryzyk związanych z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania;
- analizę wpływu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych na wymogi kapitałowe i margines ryzyka Spółki obliczone według formuły standardowej;
- weryfikację i walidację zmian w produktach;
- ocenę ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów;
- monitorowanie istniejących produktów;
- analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Ocena ryzyka aktuarialnego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka, w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia i ponoszenia odpowiedzialności przez Spółkę. Proces oceny ryzyka aktuarialnego podlega ciągłej ewolucji mającej na celu dostosowanie stosowanych środków do zmieniającego się środowiska zewnętrznego, bardziej efektywnego zarządzania rentownością produktów, zmian organizacyjnych oraz modyfikacji oferty produktowej, jakkolwiek zmiany, które miały miejsce w roku 2017 nie miały charakteru zmian istotnych.

Pomiar ryzyka aktuarialnego dokonywany jest w szczególności przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego obejmuje analizę poziomu ryzyka za pomocą zestawu raportów zawierających wybrane wskaźniki.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie tym ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych od pracownika do Rady Nadzorczej. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w procesie zarządzania ryzykiem aktuarialnym realizowane są w szczególności poprzez:

- określenie tolerancji na ryzyko aktuarialne i jego monitorowanie;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;

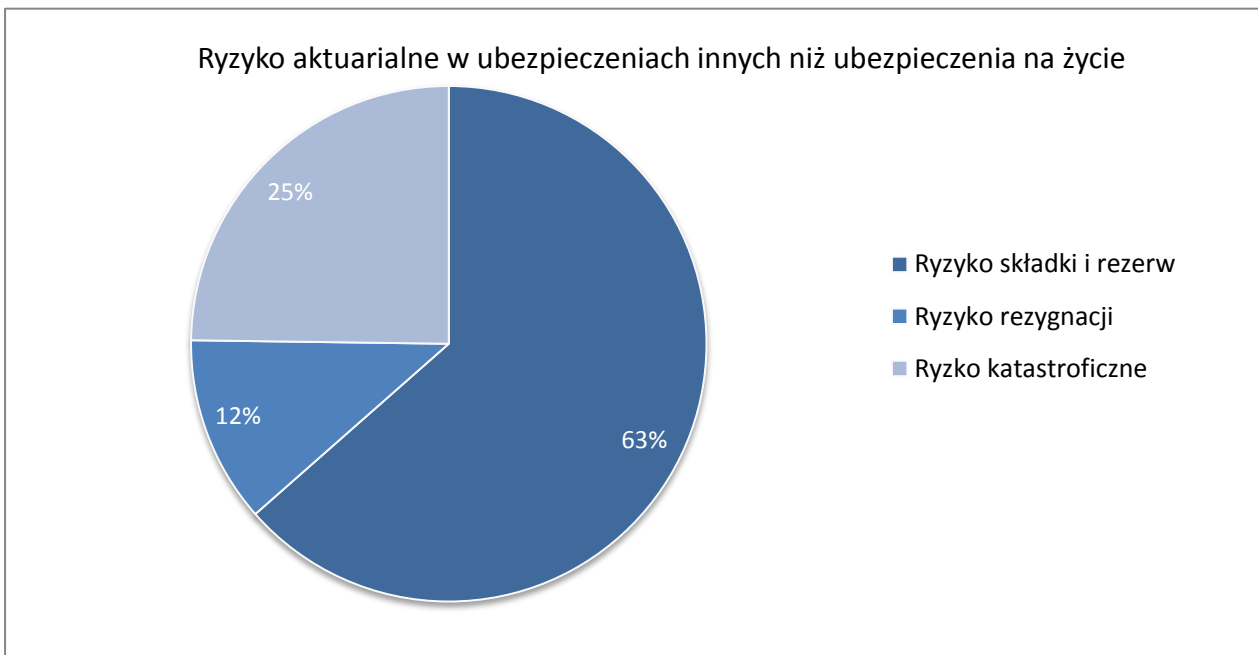

- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka aktuarialnego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka aktuarialnego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

Ograniczanie ryzyka aktuarialnego odbywa się w szczególności poprzez następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia lub innych wzorcach umów;
- działania koasekuracyjne i reasekuracyjne;
- ustanowienie adekwatnej polityki taryfikacyjnej;
- stosowanie odpowiedniej metodyki obliczania rezerw;
- stosowną procedurę oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia (underwritingu);
- stosowną procedurę likwidacji szkód;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencję.

Poniższy wykres przedstawia udział poszczególnych podmodułów w ryzyku aktuarialnym (bez efektu dywersyfikacji) na dzień 31 grudnia 2017 roku. Największą część modułu ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie stanowi ryzyko składki i rezerw.

W roku 2017 odnotowano wzrost ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie, który w głównej mierze wynikał ze wzrostu biznesu ubezpieczeń komunikacyjnych skompensowanego zmianą struktury ochrony reasekuracyjnej dla ryzyka katastroficznego. Bardziej szczegółowe informacje można znaleźć w poniższych tabelach.

Ryzyko aktuarialne majątkowe

Nazwa podmodułu	Wartość (w tys. zł)		Zmiana 2017/2016		Komentarz
	2017	2016	(tys. zł)	%	
Ryzyko składki i rezerw	3 152 159	2 657 807	494 352	19%	Wzrost planów składki, głównie dla ubezpieczeń komunikacyjnych
Ryzyko katastroficzne	1 229 852	1 719 710	(489 859)	(28%)	Zmiana struktury programu reasekuracji

Ryzyko rezygnacji	580 711	516 479	64 232	12%	ryzyk katastroficznych
Dywersyfikacja	(1 258 101)	(1 348 094)	89 993	(7%)	Rozwój biznesu ubezpieczeń majątkowo-osobowych
Ryzyko aktuarialne majątkowe	3 704 620	3 545 902	158 718	4%	

Ryzyko aktuarialne życiowe

Nazwa podmodułu	Wartość (tys. zł)		Zmiana 2017/2016		Komentarz
	2017	2016	(mln zł)	%	
Ryzyko długowieczności	296 074	285 705	10 369	4%	Wzrost wartości zobowiązań z tytułu rent wynikających z ubezpieczeń majątkowo-osobowych
Ryzyko rewizji rent	131 276	128 454	2 822	2%	Wzrost wartości zobowiązań z tytułu rent wynikających z ubezpieczeń majątkowo-osobowych
Ryzyko kosztów	39 028	37 278	1 750	5%	Wzrost wartości zobowiązań z tytułu rent wynikających z ubezpieczeń majątkowo-osobowych
Dywersyfikacja	(96 579)	(93 692)	(2 887)	3%	
Ryzyko aktuarialne życiowe	369 799	357 744	12 055	3%	

Ryzyko aktuarialne zdrowotne

Nazwa podmodułu	Wartość (tys. zł)		Zmiana 2017/2016		Komentarz
	2017	2016	(tys. zł)	%	
Ryzyko zdrowotne majątkowe	129 225	138 563	(9 338)	(7%)	Spadek planów składki dla ubezpieczeń zdrowotnych
Ryzyko zdrowotne katastroficzne	26 495	25 714	781	3%	Rozwój biznesu ubezpieczeń zdrowotnych
Dywersyfikacja	(17 470)	(17 163)	(307)	2%	
Ryzyko aktuarialne zdrowotne	138 250	147 114	(8 864)	(6%)	

W zakresie ryzyka składki i rezerw podejmowane są następujące działania:

- aktywne monitorowanie wskaźnika mieszanego;
- analiza wpływu zmian otoczenia zewnętrznego na statystyki wykorzystywane do kalkulacji składek i rezerw;
- proaktywne monitorowanie wyników poszczególnych produktów;
- opracowanie i wdrożenie strategii dotyczącej podejścia do kwestii zadośćuczynień, obejmującej m.in. analizę zmian orzecznictwa sądowego, prowadzenia sporów na etapie przedsądowym i sądowym, legislacji oraz działań medialnych;
- program reasekuracji w celu mitygacji ewentualnych strat finansowych powstałych w wyniku nieoczekiwanego wzrostu szkodowości.

W zakresie ryzyka katastroficznego w ubezpieczeniach majątkowo-osobowych podejmowane są następujące działania:

- monitorowanie zmian ekspozycji portfela;
- monitorowanie pojemności i zachowka programu reasekuracji wraz z ewentualną ich modyfikacją w celu mitygacji strat powstałych w wyniku zdarzeń katastroficznych;
- mapa ekspozycji w ubezpieczeniach majątkowych;
- budowa modelu ryzyka powodziowego, który będzie wykorzystywany w szerokim spektrum zastosowań biznesowych (m.in. underwriting, taryfikacja) oraz mapy ekspozycji powodziowej.

PZU nie zidentyfikował żadnych istotnych koncentracji ryzyk w odniesieniu do ryzyka aktuarialnego.

Ochrona reasekuracyjna w ramach PZU zabezpiecza działalność ubezpieczeniową, ograniczając skutki wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na sytuację finansową Spółki.

C.2. Ryzyko rynkowe

Identyfikacja ryzyka rynkowego polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł tego ryzyka. Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego z aktywami rozpoczyna się w momencie podjęcia decyzji o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych. Jednostki, które podejmują decyzję o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych sporządzają opis instrumentu zawierający w szczególności opis czynników ryzyka i przekazują go do Biura Ryzyka, które na jego podstawie identyfikuje i ocenia ryzyko rynkowe.

Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i jest związany z identyfikacją zależności wielkości przepływów finansowych z tego produktu od czynników ryzyka rynkowego. Zidentyfikowane ryzyka rynkowe podlegają ocenie ze względu na kryterium istotności tj. czy z materializacją ryzyka związana jest strata mogąca mieć wpływ na kondycję finansową danego podmiotu.

Pomiar ryzyka rynkowego dokonywany jest przy użyciu poniższych miar ryzyka:

- VaR, wartości narażonej na ryzyko, będącej miarą ryzyka kwantyfikującą potencjalną stratę ekonomiczną, która w horyzoncie jednego roku przy normalnych warunkach rynkowych nie zostanie przekroczona z prawdopodobieństwem 99,5%;
- formuły standardowej;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- skumulowanej miesięcznej straty.

Przy pomiarze ryzyka rynkowego wyróżnia się w szczególności następujące etapy:

- gromadzenie informacji o aktywach i zobowiązaniach generujących ryzyko rynkowe;
- wyliczenie wartości ryzyka.

Pomiar ryzyka dokonywany jest:

- codziennie dla miar ekspozycji i wrażliwości instrumentów znajdujących się w systemie transakcyjnym Kondor+;
- miesięcznie przy wykorzystaniu częściowego modelu wewnętrznego lub formuły standardowej.

Monitorowanie ryzyka rynkowego przebiega dwutorowo, wewnątrz w jednostkach organizacyjnych odpowiedzialnych za operacyjne zarządzanie ryzykiem rynkowym oraz niezależnie przez Biuro Ryzyka. Monitorowanie ryzyka rynkowego polega na analizie poziomu ryzyka i wykorzystania wyznaczonych limitów. Monitorowanie odbywa się w cyklach dziennych lub miesięcznych, adekwatnie do zdefiniowanych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka rynkowego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka rynkowego polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka rynkowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego;
- dywersyfikacji portfela aktywów w szczególności ze względu na kategorię ryzyka rynkowego, terminy zapadalności instrumentów, koncentrację zaangażowania w jednym podmiocie, koncentrację geograficzną;
- stanowieniu ograniczeń i limitów ryzyka rynkowego.

Stanowienie limitów jest głównym narzędziem zarządczym mającym na celu utrzymanie pozycji ryzyka w ramach akceptowalnego poziomu tolerancji na ryzyko. Struktura limitów dla poszczególnych kategorii ryzyka rynkowego, jak również dla poszczególnych jednostek ustalana jest w taki sposób, aby były one spójne z tolerancją na ryzyko ustaloną

przez Zarząd. W PZU Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami ustanawia dodatkowe szczegółowe limity ryzyka rynkowego, za wyjątkiem limitów ryzyka spreadu kredytowego, dla których limity stanowi Komitet Ryzyka Inwestycyjnego i Komitet Inwestycyjny.

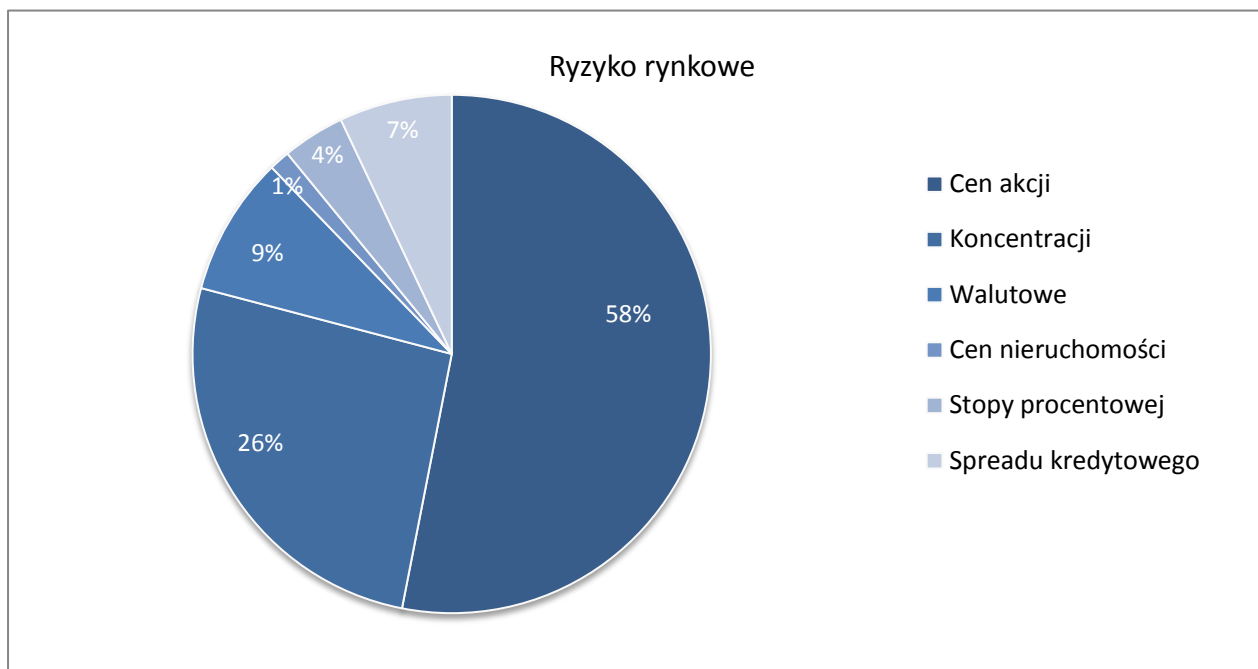
Poniższa tabela przedstawia wartość wymogów kapitałowych dla ryzyka rynkowego i jego podmodułów na koniec 2017 roku w porównaniu do 2016 roku.

Nazwa podmodułu	Wartość (tys. zł)		Zmiana 2017/2016	
	2017	2016	(tys. zł)	%
Ryzyko cen akcji	5 853 018	4 524 254	1 328 764	29%
Ryzyko koncentracji	2 869 731	3 469 875	(600 144)	(17%)
Ryzyko walutowe	934 754	1 296 925	(362 171)	(28%)
Ryzyko cen nieruchomości	142 189	147 428	(5 239)	(4%)
Ryzyko stopy procentowej	434 054	710 204	(276 150)	(39%)
Ryzyko spreadu kredytowego	805 111	516 193	288 918	56%
Dywersyfikacja	(3 358 494)	(3 803 952)	445 458	(12%)
Ryzyko rynkowe	7 680 362	6 860 927	819 435	12%

Największą część modułu ryzyka rynkowego na koniec 2017 roku, analogicznie do 2016 roku, stanowi ryzyko cen akcji.

W 2017 roku zaszły istotne zmiany w zakresie ryzyka rynkowego. Związane to było z nabyciem przez PZU 20% akcji Pekao o wartości nabycia 6 001 761 tys. zł. W związku z tym zmieniła się struktura aktywów podlegająca kalkulacji w ramach ryzyka rynkowego. PZU sfinansował nabycie akcji banku poprzez wykorzystanie zgromadzonych środków na lokatach bankowych lub transakcjach warunkowych, sprzedaż instrumentów dłużnych oraz umorzenie jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Spowodowało to, że zmienił się udział poszczególnych modułów w całkowitym ryzyku rynkowym. W 2017 roku nie dokonano żadnych istotnych zmian w metodach oceny ryzyka rynkowego.

Poniższy wykres przedstawia udział poszczególnych podmodułów ryzyka rynkowego w łącznym ryzyku rynkowym bez uwzględnienia efektu dywersyfikacji.

W PZU koncentracja ryzyka w odniesieniu do ryzyka rynkowego występuje na zaangażowaniu wobec dwóch grup kapitałowych, którym PZU udzielił pożyczek i/lub posiada zaangażowanie kapitałowe oraz zaangażowania kapitałowe w akcje/ udziały jednostek podporządkowanych.

Koncentracja ryzyka rynkowego jest ograniczana poprzez stanowanie limitów na poszczególne rodzaje lokat przez odpowiednie Komitety.

C.3. Ryzyko kredytowe / ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja poziomu ryzyka kredytowego prowadząca do ograniczenia strat spowodowanych materializacją tego ryzyka oraz zapewnienie adekwatnych i efektywnych mechanizmów kontrolnych, przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych.

Identyfikacja ryzyka kredytowego odbywa się na etapie podejmowania decyzji o zainwestowaniu w nowy typ instrumentu finansowego lub zaangażowaniu o charakterze kredytowym w nowy podmiot. Identyfikacja polega na analizie czy z daną inwestycją wiąże się ryzyko kredytowe, od czego uzależniony jest jego poziom i zmienność w czasie. Identyfikacji podlegają rzeczywiste i potencjalne źródła ryzyka kredytowego.

Ocena ryzyka polega na oszacowaniu prawdopodobieństwa materializacji ryzyka oraz potencjalnego wpływu materializacji ryzyka na kondycję finansową.

Pomiar ryzyka kredytowego dokonywany jest przy użyciu:

- miar ekspozycji (wartość zaangażowania kredytowego brutto i netto oraz zaangażowanie kredytowe netto wazone okresem zapadalności);
- VaR, z zastrzeżeniem, że Biuro Ryzyka dokonuje wyliczenia tej miary dla całego obszaru Spółki.

Monitorowanie ryzyka kredytowego polega na analizie bieżącego poziomu ryzyka, ocenie zdolności kredytowej i określeniu stopnia wykorzystania wyznaczonych limitów.

W PZU monitorowanie odbywa się w cyklach:

- miesięcznych dla zaangażowań z tytułu ubezpieczeń finansowych;
- kwartalnych dla zaangażowań Biura Reasekuracji PZU;
- dziennych w przypadku pozostałych limitów zaangażowania;
- miesięcznych w przypadku limitów ryzyka VaR.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka kredytowego i koncentracji, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka kredytowego polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka kredytowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego, restrukturyzacji udzielonego zadłużenia;
- przyjęciu zabezpieczenia;
- reasekuracji portfela ubezpieczeń finansowych;
- dywersyfikacji portfela aktywów i ubezpieczeń finansowych w szczególności ze względu na państwo, sektor;
- stanowaniu limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu, grupy podmiotów, sektorów, państw.

Struktura limitów ryzyka kredytowego dla poszczególnych emitentów jest ustalana w taki sposób, aby były one spójne z profilem ryzyka i tolerancją na ryzyko zatwierdzonymi przez Zarząd. W PZU jest ona ustalana przez Komitet Inwestycyjny - dla transakcji do 600 mln zł włącznie i Komitet Ryzyka Inwestycyjnego - dla transakcji powyżej 600 mln zł. Dodatkowo Komitety ustalają szczegółowe limity kwotowe i ograniczenia jakościowe.

W roku 2017 ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta (CDR) stanowiło 6,9% ogólnej wartości SCR Spółki. W porównaniu do roku 2016 udział ten zwiększył się o 0,8 p.p.

Ryzyko kredytowe obejmuje ryzyko niewykonania zobowiązania kontrahenta, ryzyko spreadu kredytowego i koncentracji aktywów. Zgodnie z wymaganiami określonymi przez Dyrektywę WII, ryzyko spreadu kredytowego i ryzyko koncentracji zawarte są w module ryzyka rynkowego i tam prezentowane są dane do wymogu kapitałowego. W 2017 roku nie dokonano żadnych istotnych zmian z metodach oceny ryzyka kredytowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.

W PZU koncentracja ryzyka w odniesieniu do ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta występuje poprzez pozycje reasekuracyjne i środki pieniężne na rachunkach w bankach.

W przypadku pozostałych ekspozycji, koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczana poprzez stanowanie limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczych podmiotów, grupy podmiotów oraz limitów kredytowych dla sektorów oraz krajów innych niż Polska przez Komitet Ryzyka Inwestycyjnego i Komitet Inwestycyjny.

PZU dokonuje regularnych przeglądów stanowiących limitów wraz z analizą ryzyka koncentracji.

C.4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności finansowej jest to możliwość utraty zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań Spółki wobec jej klientów lub kontrahentów. Celem zarządzania ryzykiem płynności finansowej jest zachowanie poziomu płynności umożliwiającego bieżące regulowanie zobowiązań Spółki. W 2017 roku nie wprowadzono istotnych zmian w zakresie procesów zarządzania ryzykiem płynności finansowej. Dodatkowo w strategii lokacyjnej Spółki uwzględniono wymagany minimalny poziom płynności portfela lokat. Spółka utrzymuje wymagany poziom płynności portfela lokat (profil ryzyk płynnościowych nie uległ istotnym zmianom w okresie sprawozdawczym).

Identyfikacja ryzyka polega na analizie możliwości wystąpienia niekorzystnych zdarzeń, w szczególności:

- niedoboru środków płynnych w stosunku do bieżących potrzeb Spółki;
- braku płynności posiadanych instrumentów finansowych.

Ocena i pomiar ryzyka dokonywane jest w następujących ujęciach:

- luk płynnościowych – poprzez monitorowanie niedopasowania przepływów netto wynikających z umów ubezpieczenia zawartych do dnia bilansowego i wpływów z tytułu aktywów na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych w poszczególnych okresach, na podstawie projekcji przepływów finansowych;
- stress testowym – poprzez oszacowanie wpływu zbycia w krótkim czasie portfela lokat finansowych na zaspokojenie zobowiązań z tytułu wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych o charakterze nadzwyczajnym;
- preliminarzy bieżących (płynności finansowej krótkoterminowej) – poprzez monitorowanie zgłoszonego przez inne jednostki zapotrzebowania na środki pieniężne w terminie określonym przez obowiązujące regulacje wewnętrzne.

Ograniczeniu ryzyka płynności finansowej służą:

- utrzymywanie środków w wyodrębnionym portfelu płynnościowym, w wysokości zgodnej z limitami wartości tego portfela;
- utrzymywanie odpowiednich środków w walucie obcej w portfelach lokat przeznaczonych na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych wyrażonych w danej walucie obcej;
- postanowienia Umowy o zarządzanie portfelami instrumentów finansowych zawartej pomiędzy TFI PZU SA oraz PZU dotyczące ograniczenia czasu wycofania środków z portfeli zarządzanych przez TFI PZU SA do maksymalnie 3 dni po złożeniu zapotrzebowania na środki pieniężne;
- posiadanie otwartych linii kredytowych w bankach lub/i możliwość dokonywania transakcji typu sell-buy-back na skarbowych papierach wartościowych, w tym utrzymywanych do terminu wykupu;
- centralizacja zarządzania portfelami/funduszami przez TFI PZU SA (korzystanie z usług jednego zewnętrznego podmiotu zarządzającego aktywami ułatwia zarządzanie ryzykiem w tym ryzykiem płynności).

PZU nie zidentyfikował istotnej koncentracji ryzyk w odniesieniu do ryzyka płynności.

Monitorowanie ryzyka płynności finansowej polega na analizie wykorzystania wyznaczonych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie płynności finansowej różnym poziomom decyzyjnym.

Spółka nie ocenia ryzyka płynności przy uwzględnieniu wartości oczekiwanego zysku z przyszłych składek, o której mowa w art. 295 ust. 5 Rozporządzenia delegowanego. Z tej przyczyny wartość oczekiwanego zysku z przyszłych składek nie została zaprezentowana

C.5. Ryzyko operacyjne

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się w szczególności poprzez:

- gromadzenie i analizę informacji o incydentach ryzyka operacyjnego;
- samoocenę ryzyka operacyjnego;
- analizy scenariuszowe.

Ocena i pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:

- określanie skutków wystąpienia incydentów ryzyka operacyjnego;
- szacowanie skutków wystąpienia potencjalnych incydentów ryzyka operacyjnego, które mogą wystąpić w działalności Spółki.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest głównie poprzez ustanowiony system wskaźników ryzyka operacyjnego umożliwiających ocenę zmian poziomu ryzyka operacyjnego w czasie oraz czynników mających wpływ na jego poziom w działalności.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka operacyjnego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w ramach reakcji na zidentyfikowane i ocenione ryzyko operacyjne polegają w szczególności na:

- ograniczaniu ryzyka poprzez podjęcie działań mających na celu minimalizację ryzyka, między innymi poprzez wzmocnienie systemu kontroli wewnętrznej;
- transferze ryzyka – w szczególności za pomocą zawarcia umowy ubezpieczenia;
- unikaniu ryzyka poprzez niepodejmowanie lub wycofanie się z określonej działalności biznesowej w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiego ryzyka operacyjnego, którego koszty ograniczenia są nieopłacalne;
- akceptacji ryzyka – aprobatę konsekwencji wynikających z ewentualnej materializacji ryzyka operacyjnego, jeśli nie zagraża ono przekroczeniem poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne.

Plany ciągłości działania w PZU zostały wdrożone. Przetestowano działania zabezpieczające poprawne funkcjonowanie procesów objętych Planem w przypadku wystąpienia awarii.

Na podstawie analizy wskaźników ryzyka operacyjnego w obszarach: bezpieczeństwa, kadrowym, technologii informatycznych oraz prawnym, poziom ryzyka operacyjnego Spółki w 2017 roku został oceniony jako niski. W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono istotnych zmian profilu ryzyka operacyjnego. Sposób oceny ryzyka operacyjnego również nie uległ zmianie. Na bazie aktualnej wiedzy, nie zidentyfikowano żadnych istotnych koncentracji w obszarze ryzyka operacyjnego w bieżącym okresie sprawozdawczym oraz nie zidentyfikowano przesłanek mogących wskazywać na możliwość pojawienia się takich koncentracji w przyszłości.

C.6. Pozostałe istotne ryzyka

Jako pozostałe istotne ryzyka PZU identyfikuje ryzyko o braku zgodności, w tym ryzyko utraty reputacji.

Przez ryzyko utraty reputacji rozumie się ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku podmiotu przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, podmioty administracji publicznej oraz opinię publiczną. Z kolei ryzyko outsourcingu to ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania PZU, jego majątku lub pracowników.

Ryzyko braku zgodności uwzględnia w szczególności ryzyko niedostosowania działalności PZU do zmieniającego się otoczenia prawnego (zarówno w aspekcie przepisów prawa, wymogów regulacyjnych, jak i przyjętych do stosowania standardów oraz dobrych praktyk). Materializacja tego ryzyka może nastąpić w związku z opóźnieniem wdrożenia lub brakiem jasnych i jednoznacznych przepisów, czyli tzw. luką prawną. Może to powodować nieprawidłowości w działalności PZU, co w konsekwencji może przyczynić się do wzrostu kosztów (np. z uwagi na kary administracyjne), jak i zwiększenia ryzyka utraty reputacji, a więc spadku wiarygodności PZU na rynku (w efekcie możliwość poniesienia straty finansowej). Ryzyko braku zgodności w zakresie niedostosowania lub opóźnienia w dostosowaniu działalności PZU do zmieniającego się otoczenia prawnego wzrasta z uwagi na dynamikę i skalę zmian aktów prawnych (zarówno krajowych jak i międzynarodowych) mających istotny wpływ w szczególności na działalność regulowaną PZU.

W okresie sprawozdawczym nie zaszły żadne istotne zmiany w zakresie identyfikacji pozostałych istotnych ryzyk.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności realizowana jest dla poszczególnych procesów wewnętrznych przez kierujących komórkami lub jednostkami organizacyjnymi, zgodnie z podziałem odpowiedzialności za raportowanie. Dodatkowo Biuro Compliance identyfikuje ryzyko braku zgodności na podstawie działań własnych oraz pozyskanych informacji, w tym wynikających ze zgłoszeń do rejestrów konfliktu interesów, prezentów i korzyści oraz nieprawidłowości, a także wpływających zapytań.

Ocena i pomiar ryzyka braku zgodności dokonywane są poprzez określenie skutków materializacji ryzyka:

- finansowych, wynikających m.in. z kar administracyjnych, wyroków sądowych, kar umownych oraz odszkodowań;
- niefinansowych, dotyczących utraty reputacji, w tym uszczerbku w zakresie wizerunku i marki.

W okresie sprawozdawczym nie zaszły żadne istotne zmiany w zakresie środków oceny ryzyka braku zgodności, jak i samej oceny tego ryzyka. Nie zidentyfikowano także – z uwagi na charakter opisywanych ryzyk - żadnych istotnych koncentracji ryzyk.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest w szczególności poprzez:

- analizy compliance;
- analizę systemową raportów cyklicznych otrzymywanych od kierujących komórkami organizacyjnymi;
- udział w procesie legislacyjnym Spółki;
- przeglądów wymogów regulacyjnych;
- udział w pracach legislacyjnych w zakresie zmian obowiązujących powszechnie przepisów;
- podejmowanie aktywności w organizacjach branżowych;
- koordynację procesów kontroli zewnętrznej;
- koordynację obowiązków informacyjnych giełdowych i ustawowych;
- przegląd realizacji zaleceń Biura Compliance.

Działania zarządcze w zakresie reakcji na ryzyko braku zgodności obejmują w szczególności:

- akceptację ryzyka m.in. wobec zmian prawnych i regulacyjnych;
- ograniczanie ryzyka w tym dostosowanie procedur i procesów w kontekście wymogów regulacyjnych, opiniowanie i projektowanie regulacji wewnętrznych pod względem zgodności, uczestnictwo w procesie uzgadniania działań marketingowych;
- unikanie ryzyka poprzez zapobieganie angażowaniu w działania niezgodne z obowiązującymi wymogami regulacyjnymi, dobrymi praktykami rynkowymi lub mogące negatywnie wpłynąć na wizerunek.

Z uwagi na charakter i specyfikę ryzyk opisanych w tej części sprawozdania, wymogi dotyczący testu warunków skrajnych, jak również analiz wrażliwości co do zasady nie znajdują zastosowania do tego zakresu raportowania.

Spółka nie identyfikuje istotnych ryzyk w obszarze ryzyka braku zgodności wynikających z pozycji pozabilansowych.

D. Wycena aktywów i zobowiązań

Ilościowe informacje dotyczące aktywów i zobowiązań wycenionych zgodnie z systemem WII zawiera formularz QRT S.02.01.02 stanowiący załącznik nr 5 do sprawozdania.

D.1. Aktywa

PZU wycenia aktywa dla celów wypłacalności w wartości godziwej, a w poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane przy wycenie aktywów.

Aktywa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Nieruchomości	Wartość godziwą nieruchomości określa się za pomocą alternatywnej metody wyceny opisanej w części D.4.
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	Metoda wyceny zgodna z hierarchią określoną w art. 13 rozporządzenia delegowanego: Udziały kapitałowe w jednostkach podporządkowanych notowanych na aktywnych rynkach wycenia się w wartości godziwej, zgodnie z art. 10 ust. 2 rozporządzenia delegowanego tj., według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów. Udziały w jednostkach podporządkowanych, nienotowanych na aktywnych rynkach, wycenia się skorygowaną metodą praw własności. Skorygowana metoda praw własności wymaga od PZU dokonania wyceny udziałów kapitałowych posiadanych w jednostkach zależnych na podstawie posiadanego udziału w nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami jednostki zależnej. Przy obliczaniu nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami w odniesieniu do jednostek zależnych wycenia się poszczególne aktywa i zobowiązania danej jednostki zgodnie z zasadami systemu WII.
Dłużne papiery wartościowe, pożyczki	Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku ich braku wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych. PZU dokonuje wewnętrznej weryfikacji wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, porównując je z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku. Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek oraz pożyczek wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	Wartość godziwą jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Instrumenty pochodne	Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy. Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. <i>forward</i>) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. <i>interest rate swap</i>) określa się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	Wartość godziwą depozytów wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	Wartość godziwą wyznaczono alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4. W należnościach od ubezpieczonych oraz pośredników ubezpieczeniowych wykazuje się jedynie te należności, których termin wymagalności już minął. Należne oraz przyszłe raty składek są uwzględniane przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania jako przepływy pieniężne – wpływy. W pozycji tej wykazuje się oszacowania z tytułu regresów i odzysków. Przewidywane regresy i odzyski wyznaczane są metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych wyznaczonych na podstawie trójkątów otrzymanych regresów i odzysków, przy zastosowaniu standardowych metod aktuarialnych typu Chain Ladder.
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej) oraz kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z ubezpieczeń	Wartość godziwą wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.

Aktywa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Środki pieniężne	Wycena w wartości nominalnej powiększonej w uzasadnionych przypadkach o zarachowane odsetki.

Poniższa tabela przedstawia ilościowe wyjaśnienie różnic pomiędzy danymi dotyczącymi aktywów wyliczonych zgodnie z zasadami stosowanymi przy wycenie dla celów wypłacalności (opisanymi w powyższej tabeli) a danymi wyliczonymi zgodnie z zasadami stosowanymi do wyceny na potrzeby sprawozdań finansowych (wg PSR). W kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” zaprezentowano wartości ze sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku zgodnie z ich treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w systemie WII. Suma aktywów w kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” odpowiada sumie ze sprawozdania finansowego Spółki po uwzględnieniu zmiany prezentacji udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych i udziału reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach.

Aktywa (dane w tys. zł) na 31.12.2017 roku	Wartość ze sprawozdania finansowego na 31.12.2017 roku	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji	Korekta wartości niematerialnych	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Korekta środków ZFŚS	Wycena pozostałych aktywów	Wartość wg Wypłacalność II na 31.12.2017 roku
Aktywowane koszty akwizycji	1 285 837	(1 285 837)	-	-	-	-	-	-	-
Wartości niematerialne	345 437	-	(345 437)	-	-	-	-	-	-
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	468 154	-	-	139 607	-	-	-	-	607 761
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	34 376 311	-	-	9 723 402	-	15 711	-	-	44 115 424
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	19 486	-	-	65 358	-	-	-	-	84 844
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	15 980 453	-	-	8 990 241	-	-	-	-	24 970 694
Akcje i udziały	3 894	-	-	-	-	-	-	-	3 894
Akcje i udziały – notowane	3 879	-	-	-	-	-	-	-	3 879
Akcje i udziały – nienotowane	15	-	-	-	-	-	-	-	15
Dłużne papiery wartościowe	11 204 100	-	-	667 803	-	-	-	-	11 871 903
Obligacje państwowe	10 772 160	-	-	662 897	-	-	-	-	11 435 057
Obligacje korporacyjne	384 639	-	-	3 644	-	-	-	-	388 283
Strukturyzowane papiery wartościowe	47 302	-	-	1 262	-	-	-	-	48 564
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	6 314 427	-	-	-	-	-	-	-	6 314 427
Instrumenty pochodne	190 977	-	-	-	-	-	-	-	190 977
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	662 974	-	-	-	-	15 711	-	-	678 685
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie - pozostałe	1 849 458	-	-	(51 131)	-	-	-	-	1 798 327
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	1 157 750	-	-	-	(907 768)	-	-	-	249 982
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	984 349	-	-	-	(858 638)	-	-	-	125 711

Aktywa (dane w tys. zł) na 31.12.2017 roku	Wartość ze sprawozdania finansowego na 31.12.2017 roku	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji	Korekta wartości niematerialnych	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Korekta środków ZFŚS	Wycena pozostałych aktywów	Wartość wg Wypłacalność II na 31.12.2017 roku
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	975 392	-	-	-	(846 713)	-	-	-	128 679
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	8 957	-	-	-	(11 925)	-	-	-	(2 968)
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych	173 401	-	-	-	(49 130)	-	-	-	124 271
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	1 931 358	-	-	-	(1 235 468)	-	-	-	695 890
Należności z tytułu reasekuracji biernej	43 610	-	-	-	(8 048)	(32 141)	-	-	3 421
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	340 273	-	-	-	-	-	(52 268)	-	288 005
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	982 152	-	-	-	-	(15 711)	(30 045)	-	936 396
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	765 771	(26 954)	-	-	(612 500)	32 141	-	(7 111)	151 347
Aktywa ogółem	43 546 111	(1 312 791)	(345 437)	9 811 878	(2 763 784)	-	(82 313)	(7 111)	48 846 553

D.1.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg PSR

D.1.1.1. Wycena lokat

- 1) Nieruchomości: różnica pomiędzy wartością wg PSR a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny. Wg PSR nieruchomości wyceniane są wg cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszone o wartość naliczonego na dzień bilansowy umorzenia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, natomiast dla celów bilansu ekonomicznego ujmowane są w wartości godziwej.
- 2) Wycena jednostek podporządkowanych: różnica pomiędzy wartością wg PSR a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny. Wg PSR jednostki podporządkowane wyceniane są metodą praw własności, natomiast dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej lub skorygowaną metodą praw własności.
- 3) Dłużne papiery wartościowe (portfel instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności), depozyty długoterminowe, pożyczki: różnica pomiędzy wartością wg PSR a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny instrumentów wycenianych wg PSR w skorygowanej cenie nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, które dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej.

D.1.1.2. Wycena rezerw

- 1) Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych: wg PSR – rezerwy tworzone są zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji według metody indywidualnej lub aktuarialnej na bazie danych historycznych. Na cele bilansu ekonomicznego udział reasekuratora uwzględniany jest jako najlepsze oszacowanie zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikające z rozliczeń z reasekuratorami, które prezentowane jest w pozycji: Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z ubezpieczeń.
- 2) Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe: wg PSR rezerwy tworzone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji według metody indywidualnej, aktuarialnej lub w wysokości udokumentowanej przez cedentów na bazie danych historycznych. Na cele bilansu ekonomicznego rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wyznacza się poprzez dyskontowanie przyszłych przepływów wynikających ze zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczeniowych oraz reasekuracyjnych – najlepsze oszacowanie oraz margines ryzyka. Szczegółowe wyjaśnienie najistotniejszych różnic opisano w części D.2.1.

D.1.1.3. Kryteria oceny aktywnego rynku

Ustalenia, czy dany instrument finansowy jest notowany na aktywnym rynku dokonuje się na moment ustalenia wartości bilansowej tego instrumentu w dniu wyceny, na podstawie danych o ilości i wolumenie obrotu transakcji zawieranych na tym instrumencie, na rynku, na którym łącznie we wszystkich systemach notowań, wolumen obrotów tym instrumentem był największy w miesiącu kalendarzowym poprzedzającym dzień wyceny, a w przypadku instrumentów, które zostały dopuszczone do obrotu po tym okresie, w miesiącu kalendarzowym, w którym znajduje się dzień wyceny. Zasady te nie mają zastosowania do instrumentów dopuszczonych do obrotu na rynku Treasury Bond Spot.

Analiza aktywności rynków dokonywana jest na podstawie informacji pochodzących z rynków, na których Spółka mogłaby zawrzeć transakcje zbycia instrumentu w normalnych warunkach. W szczególności do rynków tych zalicza się:

- 1) rynki, na których Spółka już przeprowadzała transakcje lub
- 2) największe rynki spośród rynków danego kraju lub

3) rynki globalne przeznaczone dla inwestorów instytucjonalnych.

Uznaje się, że cena instrumentu pochodzi z aktywnego rynku, jeżeli została ustalona na rynku, o którym mowa powyżej oraz:

1) dostępne dane o ilości lub wolumenie obrotu transakcji, pochodzące z tego rynku pozwalają na stwierdzenie, że zazwyczaj w każdym dniu okresu, o którym mowa w akapicie pierwszym były na nim zawierane transakcje lub regulacje obowiązujące na tym rynku nakładają na wskazanych jego uczestników, wymóg przedstawiania kwotowań reprezentujących ich gotowość do jednoczesnego zakupu i sprzedaży tego instrumentu, po cenach zawierających się w ograniczonym przedziale oraz

2) w dniu wyceny zawarte zostały na nim transakcje.

W przypadku, gdy na podstawie dostępnych danych o ilościach lub wolumenie obrotu transakcji zawartych na danym rynku nie jest możliwe jednoznaczne określenie ich częstotliwości w okresie, o którym mowa w akapicie pierwszym, ustalenie, czy cena pochodzi z aktywnego rynku dokonywane jest w oparciu o analizę poziomu aktywności danego instrumentu w dniu, na który ta cena została ustalona.

D.1.2. Zmiany w stosowanych podstawach uznawania i wyceny lub w szacunkach w okresie sprawozdawczym

W 2017 roku nie dokonywano zmian w zasadach uznawania, wyceny ani w szacunkach w zakresie wyceny aktywów.

D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w odniesieniu do każdej linii biznesowej zawiera formularz QRT S.12.01.02, stanowiący załącznik nr 6 do sprawozdania oraz formularz S.17.01.02, stanowiący załącznik nr 7 do sprawozdania. Najistotniejsze linie biznesowe w PZU to linie 4, 5 i 34.

Informacje dotyczące odszkodowań i świadczeń z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie w formie trójkątów rozwoju zawiera formularz QRT S.19.01.21 stanowiący załącznik nr 8 do sprawozdania.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się z najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka, zgodnie z artykułem 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Najlepsze oszacowanie uwzględnia wszystkie przyszłe wpływy i wydatki wymagane do rozliczenia zobowiązań ubezpieczeniowych i jest ustalane na podstawie danych historycznych, z uwzględnieniem ewentualnych korekt dotyczących przyszłości. Najlepsze oszacowanie nie zawiera płatności z tytułu regresów i odzysków. Oszacowanie tych płatności wykazywane jest w bilansie ekonomicznym, w związku z art. 28 lit. g) rozporządzenia delegowanego. Najlepsze oszacowanie wyznaczane jest poprzez dyskontowanie stopą wolną od ryzyka prognozowanych przepływów pieniężnych.

Spółka uwzględniła w najlepszym oszacowaniu potencjalne zadośćuczynienia za krzywdę osobom najbliższym poszkodowanego, który doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu. Oszacowanie to opiera się na eksperckiej ocenie liczby uprawnionych oraz przeciętnego zadośćuczynienia.

Zasadniczym założeniem stosowanym przy ustalaniu najlepszego oszacowania jest adekwatność doświadczenia historycznego na potrzeby przewidywania przyszłości. W poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane do wyceny dla celów wypłacalności.

Linia biznesowa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych do wyceny
4 i 5	Dla rezerw szkodowych przepływy ustalane są na podstawie trójkątów szkód, przy zastosowaniu standardowych metod aktuarialnych typu Chain Ladder. Przepływy z rezerwy składek ustalane są na podstawie rezerwy składek wg PSR, skorygowanej o prognozowany wskaźnik rezygnacji oraz przewidywanego wskaźnika szkodowo-kosztowego. W przepływach uwzględnione są także nieprzeterminowane należności z tytułu składek. Przepływy składek ustalane są na podstawie trójkątów inkasa składki.
34	Przepływy pieniężne ustalane są indywidualnie dla każdego rentobiorcy, na podstawie jego cech demograficznych, aktualnej wysokości renty i wybranych cech istotnych z punktu widzenia prognozowania wzrostu renty. Wzrost rent prognozowany jest na podstawie danych historycznych, przy zastosowaniu modeli GLM i GAMLSS. Do wyliczeń

przyjmowane są tablice trwania życia GUS.

Wszystkie przepływy dyskontowane są stopą wolną od ryzyka publikowaną przez EIOPA.

Niepewność najlepszego oszacowania wynika głównie z faktu, że przewidywane przepływy mogą odbiegać, być może znacząco, od trendów historycznych. Część takich odchyień może mieć charakter losowy (np. wystąpienie dużych szkód), inne mogą wynikać bądź to ze zmian w otoczeniu (biznesowym, ekonomicznym, prawnym, itp.), bądź też ze zmian procesów obsługi zobowiązań przez Spółkę. Dodatkowa niepewność związana jest z długim okresem realizacji zobowiązań z ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, w szczególności rezerw dla rent, które istotnie zależą od stosowanej stopy dyskonta. W przypadku oszacowania zadośćuczynień z tytułu uszczerbku na zdrowiu, niepewność tego oszacowania jest stosunkowo wysoka ze względu na brak historii tego typu szkód, jak również brak pisemnego uzasadnienia orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2018 roku (III CZP 36/17). Niepewność dotyczy w szczególności stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu poszkodowanego, kręgu osób uprawnionych oraz samej wysokości zadośćuczynienia.

PZU nie stosuje ważnych uproszczeń do obliczania najlepszego oszacowania.

Kalkulacja marginesu ryzyka odbywa się zgodnie z założeniami zdefiniowanymi w artykule 38 rozporządzenia delegowanego. Spółka stosuje uproszczenia w ramach kalkulacji marginesu ryzyka. Uproszczenia służą przybliżeniu wartości części komponentów przyszłych wymogów kapitałowych za pomocą zidentyfikowanych nośników ryzyka.

D.2.1. Opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg PSR

Podstawy, metody i założenia stosowane do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności wg WII nie różnią się istotnie od podstaw, metod i założeń stosowanych do wyceny tych rezerw na potrzeby sprawozdań finansowych wg PSR. Różnice w wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wynikają z odmiennych zasad wyceny poszczególnych elementów rezerw wg WII i PSR. Wpływ na różnice ma inna granulacja produktów, oraz to, że wartości wg WII są najlepszym oszacowaniem, gdy wartości wg PSR są kalkulowane z wykorzystaniem metod oraz założeń uwzględniających narzuty bezpieczeństwa (np. metoda stochastyczna w OC komunikacyjnym). Poniższa tabela podsumowuje najistotniejsze różnice w zasadach wyceny rezerw dla celów wypłacalności wg WII oraz na potrzeby sprawozdań finansowych wg PSR.

Linia biznesowa	Rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe wg WII	Rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe wg PSR
1-12	<ul style="list-style-type: none"> Rezerwa składek pomniejszana o przyszły zysk Uwzględnione są przyszłe składki W wartości zdyskontowanej Uwzględnione są koszty ogólne Regresy i odzyski nie są uwzględnione Margines ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> Rezerwa składek zawiera przyszły zysk Przyszłe składki nie są uwzględnione W wartości niezyskontowanej Koszty ogólne nie są uwzględnione Uwzględnione są przyszłe regresy i odzyski Brak jawnego marginesu ryzyka
34	<ul style="list-style-type: none"> Zmienna stopa dyskonta Zmienna stopa wzrostu Margines ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> Stała stopa dyskonta Stała stopa wzrostu Brak jawnego marginesu ryzyka

Wartość najlepszego oszacowania i margines ryzyka dla istotnych linii biznesowych oraz wartość rezerw wyliczonych dla celów sprawozdania finansowego przedstawia poniższa tabela (stan na 31.12.2017 roku, wartości w tys. zł):

Nr linii biznesowej wg systemu WII	Nazwa linii biznesowej wg systemu WII	Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg systemu WII		Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg PSR
		Najlepsze oszacowanie	Margines Ryzyka	
4 i 16	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowników pojazdów mechanicznych	5 324 294	388 025	7 986 855
5 i 17	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	1 565 190	41 568	2 357 291
34	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze	4 375 876	331 035	4 830 561

zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż
zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych

D.2.2. Korekta dopasowująca, korekta z tytułu zmienności, przejściowa struktura terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka przejściowe odliczenia

Na dzień 31 grudnia 2017 roku PZU nie stosował korekty dopasowującej, o której mowa w art. 227 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 229 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 496 ustawy o działalności ubezpieczeniowej ani przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 497 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

D.2.3. Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia)

Kwoty należne z umów reasekuracji ustalane są na podstawie najlepszego oszacowania brutto oraz wskaźników cesji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg PSR. W kwotach należnych z umów reasekuracji uwzględnione są również przyszłe przepływy z tytułu składek oraz prowizji reasekuracyjnych, wycenione wg PSR. Kwoty należne od reasekuratorów skorygowane są o prawdopodobieństwo upadku reasekuratora. Umowy reasekuracji zawierane są z zakładami z odpowiednio wysoką oceną ratingową (w większości co najmniej A-). PZU nie zawiera umów ze spółkami celowymi (podmiotami specjalnego znaczenia), które skutkowałyby powstawaniem kwot należnych z tego tytułu.

D.2.4. Zmiany w założeniach przyjętych w ramach obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego

W zakresie założeń ekonomicznych, w 2017 roku zmieniła się stopa wolna od ryzyka stosowana do dyskontowania przepływów. Przyjęcie stopy z końca 2016 roku spowodowałoby spadek najlepszego oszacowania rent na 31 grudnia 2017 roku o 294 305 tys. zł, oraz spadek najlepszego oszacowania dla pozostałych linii biznesowych o 84 686 tys. zł. Nie dokonywano żadnych istotnych zmian w założeniach pozaekonomicznych.

D.3. Inne zobowiązania

PZU wycenia zobowiązania dla celów wypłacalności w wartości godziwej, a w poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane przy wycenie zobowiązań.

Zobowiązania	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) oraz zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	Wartość godziwą pozostałych rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Wysokość rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się metodą bilansową, na podstawie dodatniej różnicy między wartościami przypisanymi pozycjom bilansu ujmowanym i wycenianym zgodnie z zasadami ustawy o działalności ubezpieczeniowej i rozporządzenia delegowanego, a wartościami przypisanym pozycjom bilansu wg wyceny dla celów podatkowych, przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego od osób prawnych, które - zgodnie z oczekiwaniami - będą obowiązywały w momencie realizacji rezerwy, zgodnie z przepisami polskiego prawa podatkowego, wydanymi do końca okresu sprawozdawczego. W bilansie ekonomicznym prezentacja rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego następuje po skompensowaniu (w ujęciu netto).
Instrumenty pochodne	Wycenia się zgodnie z opisem wyceny instrumentów pochodnych w części D.1. Ujemna wycena prezentowana jest jako zobowiązanie.
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji	Wartość godziwą ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.

Zobowiązania	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
kredytowych Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych oraz pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej, niewykazane w innych pozycjach)	Wartość godziwą ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4. W zobowiązaniach z tytułu ubezpieczeń i z tytułu reasekuracji czynnej wykazuje się jedynie te zobowiązania, których termin wymagalności już minął. Bieżące i przyszłe zobowiązania są uwzględniane przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania jako przepływy pieniężne – wypływy. W pozycji Pozostałe zobowiązania ujmuje się: zarachowane koszty wynagrodzeń i nagrody dla pracowników, przedpłaty dla kontrahentów, pozostałe rozliczenia międzyokresowe bierne
Zobowiązania podporządkowane	Wartość godziwą ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4

Poniższa tabela przedstawia ilościowe wyjaśnienie różnic pomiędzy danymi dotyczącymi pozostałych zobowiązań wyliczonych zgodnie z zasadami stosowanymi przez PZU przy wycenie dla celów wypłacalności a danymi wyliczonymi zgodnie z zasadami stosowanymi do wyceny na potrzeby sprawozdań finansowych (wg PSR). W kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” zaprezentowano wartości ze sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku zgodnie z ich treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w systemie WII. Suma aktywów w kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” odpowiada sumie ze sprawozdania finansowego Spółki po uwzględnieniu zmiany prezentacji udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych i udziału reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach.

Zobowiązania (dane w tys. zł) na 31.12.2017 roku	Wartość ze sprawozdania finansowego na 31.12.2017 roku	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji	Wycena lokat	Wycena rezerw	Podatek odroczoney	Korekta środków ZFŚS	Korekta Funduszu Prewencyjnego	Wycena pozostałych zobowiązań	Wartość wg Wypłacalność II na 31.12.2017 roku
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	15 431 243	-	-	(5 589 850)	-	-	-	-	9 841 393
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	15 132 756	-	-	(5 402 602)	-	-	-	-	9 730 154
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	9 106 485	-	-	-	-	9 106 485
Margines ryzyka	-	-	-	623 668	-	-	-	-	623 668
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	298 487	-	-	(187 248)	-	-	-	-	111 239
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	106 710	-	-	-	-	106 710
Margines ryzyka	-	-	-	4 530	-	-	-	-	4 530
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	4 977 153	-	-	(136 388)	-	-	-	-	4 840 765
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	4 977 153	-	-	(136 388)	-	-	-	-	4 840 765
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	4 500 147	-	-	-	-	4 500 147
Margines ryzyka	-	-	-	340 618	-	-	-	-	340 618

Zobowiązania (dane w tys. zł) na 31.12.2017 roku	Wartość ze sprawozdania finansowego na 31.12.2017 roku	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji	Wycena lokat	Wycena rezerw	Podatek odroczony	Korekta środków ZFŚS	Korekta Funduszu Prewencyjnego	Wycena pozostałych zobowiązań	Wartość wg Wypłacalność II na 31.12.2017 roku
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	717 981	-	-	(717 981)	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	126 545	-	-	(12 191)	-	-	-	-	114 354
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	12 055	-	-	-	-	-	-	-	12 055
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	337 607	-	-	-	698 818	-	-	-	1 036 425
Instrumenty pochodne	161 630	-	-	-	-	-	-	-	161 630
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	3 558 260	-	62 922	-	-	-	-	-	3 621 182
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	426 438	-	-	(73 939)	-	-	-	-	352 499
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	110 971	-	-	(110 971)	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	888 829	-	-	-	-	(82 314)	(34 274)	-	772 241
Zobowiązania podporządkowane (włączone do podstawowych środków własnych)	2 284 674	-	32 790	-	-	-	-	-	2 317 464
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	929 436	(42 393)	-	(659 790)	-	-	-	(3 802)	223 450
Zobowiązania ogółem	29 962 822	(42 393)	95 712	(7 301 110)	698 818	(82 314)	(34 274)	(3 803)	23 293 458

D.3.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg PSR

D.3.1.1. Wycena zobowiązań

Zobowiązania finansowe i zobowiązania podporządkowane: różnica pomiędzy wartością wg PSR a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny zobowiązań finansowych i podporządkowanych wycenianych wg PSR w skorygowanej cenie nabycia, które dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej lecz bez korygowania własnego spreadu kredytowego z dnia powstania zobowiązania.

D.3.2. Źródła powstawania rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

PZU dokonuje kompensaty aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego w bilansie ekonomicznym, a tym samym na potrzeby kalkulacji wysokości środków własnych. Poniższa tabela prezentuje źródła powstawania po kompensacie ujemnych i dodatnich różnic przejściowych na dzień 31 grudnia 2017 r.

Przeważająca część różnic przejściowych wynika z przeszacowania aktywów finansowych i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych średnio- i długoterminowych.

Źródła powstawania rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Kwota rezerwy z tytułu podatku odroczonego (tys. zł)
Instrumenty finansowe	297 684
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(23 490)
Wycena nieruchomości	15 823
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	(127 860)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	862 092
Pozostałe różnice	12 176
Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy, razem	1 036 425

D.3.3. Charakter obowiązków, oczekiwany harmonogram odpływu korzyści ekonomicznych, niepewność i sposób uwzględnienia ryzyka odchylenia w wycenie

Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych

7 lipca 2014 roku oraz 16 października 2015 roku PZU zaciągnął pożyczki od PZU Finance AB (publ) z siedzibą w Sztokholmie o wartości nominalnej odpowiednio 500 000 tys. euro oraz 350 000 tys. euro. Stopa odsetkowa pożyczek ma charakter stały, odsetki są płatne w terminach umownych raz w roku, przypadających w ostatnim tygodniu czerwca. Datę spłaty pożyczek określono na 28 czerwca 2019 roku.

Wartość bilansowa pożyczki od PZU Finance AB (publ) na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 3 558 260 tys. zł (na 31 grudnia 2016 roku: 3 764 983 tys. zł) natomiast ich wartość godziwa 3 621 182 tys. zł (na 31 grudnia 2016 roku: 3 851 835 tys. zł).

Zobowiązania podporządkowane

30 czerwca 2017 roku PZU wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 tys. zł. Datą wykupu obligacji jest 29 lipca 2027 roku z możliwością wcześniejszego wykupu do 29 lipca 2022 roku.

Wyemitowane obligacje mają następujące parametry:

Parametr	Wartość
Łączna wartość nominalna obligacji	2 250 000 tys. zł
Wartość nominalna i cena emisyjna jednej obligacji	100 000 zł
Data wykupu obligacji	29 lipca 2027 roku
Oprocentowanie	WIBOR 6M + 1,80% marży
Dni płatności odsetek	29 stycznia i 29 lipca każdego roku, począwszy od 29 stycznia 2018 roku, a skończywszy na 29 lipca 2027 roku
Możliwość wcześniejszego wykupu obligacji	29 lipca 2022 roku
Zabezpieczenie	Brak

Obligacje nie mają formy dokumentu, są zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA i notowane w alternatywnych systemach obrotu prowadzonych przez BondSpot SA oraz GPW. Wartość bilansowa obligacji podporządkowanych na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 2 284 674 tys. zł natomiast ich wartość godziwa 2 317 464 tys. zł.

Miara ryzyka uwzględniona jest w modelu do wyceny do wartości godziwej. Dla powyższych pozycji obliczana jest wartość BPV (basis point value), która jest miarą wrażliwości na zmianę stóp procentowych. Wartość BPV określa o ile zmieni się wartość aktywa/zobowiązania pod wpływem zmiany stopy procentowej o 1 punkt bazowy.

D.3.4. Zmiany w stosowanych podstawach uznawania i wyceny lub w szacunkach w okresie sprawozdawczym

W 2017 roku nie dokonywano zmian w zasadach uznawania, wyceny ani w szacunkach w zakresie wyceny zobowiązań innych niż rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe.

D.4. Alternatywne metody wyceny

Aktywa i zobowiązania, do których mają zastosowanie alternatywne metody wyceny wraz uzasadnieniem zastosowania tych metod przedstawia poniższa tabela.

Aktywa i zobowiązania wyceniane metodą alternatywną	Opis alternatywnej metody wyceny wraz z uzasadnieniem stosowania
Nieruchomości	Z uwagi na brak aktywnego rynku, nieruchomości podlegają wycenie przez licencjonowanych rzeczoznawców majątkowych zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz obowiązującymi standardami zawodowymi, najczęściej metodami porównawczą lub dochodową. Licencjonowani rzeczoznawcy majątkowi zobowiązani są do skompletowania dokumentacji niezbędnej do wykonania wyceny. Akceptacja każdej wykonanej wycen jest dodatkowo poddana ocenie zgodności ze zleceniem przez pracowników Biura Nieruchomości w celu eliminacji potencjalnych omyłek pisarskich i błędów rachunkowych a powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco z wykonawcą operatu lub opinii.
Dłużne papiery wartościowe, pożyczki	Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wyznacza się na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W przypadku pożyczek wartość godziwą wyznacza się w oparciu o metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o spread kredytowy. Jest on wyliczany na dzień kalibracji będący dniem najnowszej emisji lub dniem transakcji rynkowej lub każdym dniem okresu uśredniania spreadów wyliczonych z ostatnich rynkowych. Taki spread powoduje równoległe przesunięcie krzywej rentowności papierów rządowych o stałą wartość na całej jej długości lub jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec) przemnożona przez współczynnik ustalany na dzień kalibracji, uwzględniający w krzywej dyskontowej ryzyko specyficzne danego emitenta.
Instrumenty pochodne	Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. <i>forward</i>) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. <i>interest rate swap</i>) określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stopy procentowe z krzywych dochodowości

Aktywa i zobowiązania wyceniane metodą alternatywną	Opis alternatywnej metody wyceny wraz z uzasadnieniem stosowania
	<p>przypisanych do danego typu instrumentu finansowego i waluty, konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych.</p> <p>Wycena opcji do wartości godziwej wyznaczana jest jako zdyskontowana na dzień wyceny wartość oczekiwana funkcji wypłaty opcji. Wartość oczekiwana funkcji wypłaty wyznaczana jest w drodze modelowania metodą Monte Carlo.</p>
Depozyty długoterminowe	<p>Ze względu na brak aktywnego rynku, wartość godziwa depozytów wyznaczana jest jako wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych, wynikających z warunków zawartych umów depozytowych. Do dyskontowania stosowana jest krzywa bazowa skorygowana o spread kredytowy kwantyfikujący ryzyko kredytowe banków kontrahentów, z którymi w danym okresie zostały zawarte długoterminowe umowy depozytowe. Dla każdej waluty depozytów stosowana jest odpowiednia krzywa dyskontowa. Przy ustalonej walucie depozytu stosuje się krzywe dyskontowe specyficzne dla danego banku kontrahenta, w którym ten depozyt został złożony.</p>
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	<p>Z uwagi na brak aktywnego rynku Spółka wycenia jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne wg cen publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych ustalonych w oparciu o wartość aktywów netto funduszy wycenionych zgodnie z zasadami rachunkowości dla funduszy. Na dzień sporządzenia sprawozdania SFCR ceny publikowane przez towarzystwa funduszy są weryfikowane do zaudytowanych sprawozdań finansowych funduszy. Wycena jednostek uczestnictwa funduszy będących jednostkami zależnymi podlega korekcie w przypadku, kiedy aktywa funduszu nie są wyceniane w sprawozdaniu funduszu wg wartości godziwej, a różnica pomiędzy wartością godziwą a wartością wyceny w sprawozdaniu funduszu jest istotna.</p>
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych, Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej) oraz kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z ubezpieczeń	<p>Z uwagi na brak aktywnego rynku PZU wycenia należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych oraz pozostałe należności metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena tych należności opiera się na historycznej analizie spłacalności należności, a prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane aktualną rynkową stopą dyskontową. Z uwagi na zwiększoną ściągalność należności w pierwszych miesiącach windykacji efekt dyskonta jest nieistotny dla ustalenia wartości godziwej.</p>
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników oraz pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) wyceniane metodami aktuarialnymi	<p>Z uwagi na brak aktywnego rynku, wartość godziwą pozostałych rezerw ustala się w kwocie oczekiwanej wartości bieżącej przewidywanych przepływów pieniężnych zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.</p> <p>Wartość rezerwy na niewykorzystane urlopy uznaje się zgodnie z MSR 19 na bazie memoriałowej. Koszty odpraw emerytalnych i świadczeń pośmiertnych oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo zgodnie z MSR 19 przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.</p> <p>Rezerwy na odprawy emerytalne i świadczenia pośmiertne szacowane są metodami aktuarialnymi z zastosowaniem odpowiednich technik i założeń aktuarialnych (stopy dyskontowe, wskaźnik śmiertelności, przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń, wskaźniki rotacji pracowników i inwalidztwa).</p>
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych, zobowiązania podporządkowane	<p>Wartość godziwą zobowiązań finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, zobowiązań podporządkowanych oraz pożyczek, stanowiących zobowiązania Grupy Kapitałowej PZU wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena takich zobowiązań opiera się o spread kredytowy w stosunku do krzywej wolnej od ryzyka wyliczony tak, by cena instrumentu na datę emisji wynikająca z modelu była równa cenie emisyjnej. Zgodnie z zasadami wyceny zobowiązań w systemie WII tak wyliczony własny spread kredytowy nie podlega późniejszym zmianom.</p>
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych, Pozostałe zobowiązania	<p>Z uwagi na brak aktywnego rynku PZU wycenia zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych oraz pozostałe zobowiązania metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena tych zobowiązań opiera się na historycznej analizie realizacji zobowiązań, a prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane aktualną rynkową stopą dyskontową.</p> <p>Z uwagi na krótki termin wymagalności wartość nominalna stanowi racjonalne przybliżenie wartości godziwej.</p>

D.4.1. Założenia i oceny na temat istotnych źródeł niepewności oszacowania wartości godziwej

Niepewność w wycenie instrumentów finansowych mierzona jest następującymi współczynnikami:

- BPV (basis point value), współczynnik ten mówi o ile zmieni się wartość instrumentu przy zmianie krzywej dyskontowej i projekcyjnej o 1 pb dla obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych;

- wrażliwość na zmianę spreadu kredytowego, współczynnik ten mówi o ile zmieni się wartość instrumentu przy zmianie spreadu kredytowego o 1 pb dla obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych;
- delta, współczynnik ten mówi o ile procent zmieni się wartość opcji pod wpływem zmiany ceny aktywa bazowego o 1% dla opcji.

PZU regularnie porównuje adekwatność wyceny, poprzez kalibrowanie spreadu (o ile to możliwe) stosowanego do wyceny do dostępnych cen rynkowych oraz porównywanie wyceny modelowej z wyceną w oparciu o skorygowaną cenę nabycia w przypadku obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych.

Niepewność w wycenie aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno - ubezpieczeniowe, za wyjątkiem instrumentów finansowych, oceniana jest głównie poprzez:

- zmienność cen;
- normy zużycia technicznego;
- zmienność przepływów finansowych;
- zmienność otoczenia gospodarczego;
- zmienność rynkowych stóp procentowych.

Spółka regularnie weryfikuje adekwatność wycen, w szczególności poprzez porównanie z innymi modelami lub historycznymi wynikami realizowanymi na rzeczywistych transakcjach.

D.5. Wszelkie inne informacje

Spółka nie posiada istotnych wartości niematerialnych ani istotnych umów leasingu.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na 31 grudnia 2017 roku nie stanowiły istotnej klasy zobowiązań i z tego powodu nie zostały opisane szczegółowo.

E. Zarządzanie kapitałem

E.1. Środki własne

E.1.1. Zarządzanie środkami własnymi

PZU, jako podmiot dominujący Grupy PZU, dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie;
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU, wypłacanej przez Spółkę za dany rok obrotowy, ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:

- nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
- nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
- pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;
- zgodnie z planami Zarządu oraz własną oceną ryzyka i wypłacalności środki własne PZU oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje KNF w zakresie dywidendy.

W celu monitorowania i utrzymywania kapitału na poziomie adekwatnym do podejmowanego ryzyka oraz spełnienia w sposób ciągły wymogów kapitałowych, wprowadzony został system limitów kapitałowych. Zawiera on system wczesnego ostrzegania w postaci progów, przy których należy podjąć działania naprawcze, zapobiegające przekroczeniu ostatecznego limitu.

System wczesnego ostrzegania wynika z przyjętego apetytu na ryzyko. Działania zarządcze uzależnione są od aktualnego oraz przewidywanego poziomu wskaźnika pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności dla PZU:

- Strefa zielona (powyżej 160%),
- Strefa żółta (od 120% do 160%),
- Strefa czerwona (poniżej 120%),
- Limit ostateczny (poniżej 100%).

Działania zarządcze mające na celu podwyższenie poziomu środków własnych, to w szczególności:

- zwiększenie zobowiązań podporządkowanych;
- zaniechanie lub czasowe wstrzymanie wykupu instrumentów zakwalifikowanych do środków własnych, jeżeli warunki emisji lub umowa przewidują taką możliwość;
- zatrzymanie części lub całości zysku poprzez zmniejszenie kwot wypłacanych dywidend;
- dopłaty w ramach uzupełniających środków własnych;

- podwyższenie kapitału.

Działania zarządcze w zakresie profilu ryzyka obejmują, w szczególności:

- unikanie ryzyka – nie angażowanie się lub zaprzestanie angażowania się w działania, które powodują wzrost ekspozycji na ryzyko;
- transfer ryzyka – przeniesienie części ekspozycji na ryzyko na stronę trzecią;
- ograniczanie ryzyka – ograniczenie prawdopodobieństwa zmaterializowania się ryzyka lub ograniczenie jego wpływu;
- akceptację poziomu ryzyka – akceptację zatrzymania ryzyka, gdy inne działania zarządcze nie są dostępne lub koszt ich wdrożenia jest zbyt wysoki w stosunku do uzyskanych korzyści;
- wdrożenie narzędzi wspierających inne działania zarządcze, w szczególności: limitów, programów reasekuracyjnych, regularnego przeglądu polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia (underwritingu).

Skala podjętych działań naprawczych zależy od aktualnej oraz przewidywanych zmian pozycji kapitałowej, a także momentu dokonania oceny adekwatności kapitałowej. Jeżeli analiza przeprowadzana jest na etapie planowania, wprowadzane działania naprawcze mogą mieć łagodniejszy charakter (np. dokonanie zmian w biznesplanie), niż gdy jest ona przeprowadzana na etapie monitorowania – wówczas może być konieczne podjęcie działań niezwłocznych. Na dobór działań naprawczych mają również wpływ inne czynniki, takie jak: kwestie związane z ryzykiem reputacji, możliwość zastosowania w praktyce danego działania naprawczego, czas niezbędny do wdrożenia danego działania naprawczego, jakość środków własnych w przypadku podwyższenia poziomu kapitału na pokrycie ryzyka, wpływ na prowadzoną przez Grupę PZU działalność (np. rentowność, udział w rynku).

Decyzje odnośnie zastosowania opisanych powyżej metod podejmuje Zarząd Spółki.

Rada Nadzorcza i Zarząd Spółki otrzymują raporty dotyczące bieżącego poziomu adekwatności kapitałowej PZU oraz Grupy PZU (co najmniej raz na kwartał oraz na bieżąco w przypadku przekroczenia ustalonych progów kapitałowych). Planowanie kapitałowe odbywa się w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności, która przeprowadzana jest co najmniej raz w roku. Stanowi ono integralną część strategii działalności i jest uwzględniane przy podejmowaniu strategicznych decyzji. Okres planowania pozycji kapitałowej obejmuje horyzont czasowy aktualnej Strategii Grupy PZU, nie krótszy niż 3 lata. W styczniu 2018 roku PZU opublikował Strategię do roku 2020, która uwzględnia m.in. wpływ na pozycję kapitałową transakcji nabycia 20% akcji Pekao w czerwcu 2017 roku.

W 2017 roku nie zostały przeprowadzone istotne zmiany dotyczące zarządzania środkami własnymi.

E.1.2. Struktura, wartość i jakość środków własnych

Na 31 grudnia 2017 roku PZU posiadał 25 304 272 tys. zł dostępnych i dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności oraz 23 459 297 tys. zł dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego. Środki własne spełniały warunki art. 245 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przy uwzględnieniu czynników określonych w art. 245 ust. 3 tejże ustawy i w związku z powyższym należały do kategorii 1 nieograniczonej oraz kategorii 2 i składały się z następujących pozycji:

- rezerwa uzgodnieniowa przed odliczeniem udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych w wysokości 22 362 318 tys. zł;
- pozostałe pozycje podstawowych środków własnych w wysokości 624 491 tys. zł.

Informacje dotyczące środków własnych zawiera formularz QRT S.23.01.01 stanowiący załącznik nr 9 do sprawozdania, jego podsumowanie łącznie z porównaniem z danymi na dzień 30 grudnia 2016 roku przedstawiono poniżej:

Kategoria	Wartość wg systemu WII na 31.12.2017 w tys. zł	Wartość wg systemu WII na 31.12.2016 w tys. zł	zmiana	zmiana %
Dostępne i dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego	25 359 898	22 828 451	2 531 447	11,09%

Rezerwa uzgodnieniowa przed odliczeniem udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych w wysokości	22 417 943	22 203 960	213 983	0,96%
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	624 491	624 491	-	0,00%

W pozycji „Dostępne i dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego” znajdują się podstawowe środki własne razem (po odliczeniach) w kategorii 1 - 23 042 433 tys. zł oraz kategorii 2 - 2 317 464 tys. zł w przypadku pokrycia SCR i 452 397 tys. zł w przypadku pokrycia MCR. Do kategorii 2 zostały przyporządkowane zobowiązania podporządkowane z tytułu wyemitowanych obligacji własnych opisanych w części A.1.7.2.

Zmiana względem 31 grudnia 2016 roku nastąpiła przede wszystkim z uwagi na emisję przez PZU 30 czerwca 2017 roku obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 tys. zł. Wartość godziwa obligacji podporządkowanych na 31 grudnia 2017 roku 2 317 464 tys. zł. Pozycję opisano w części A.1.7.2.

Kolejnym czynnikiem wzrostu środków własnych był wzrost wartości pozycji udziałów w jednostkach podporządkowanych, w szczególności: akcji Alior Banku (wzrost wyceny rynkowej wyniósł 985 mln zł), a także akcji Pekao (7 czerwca 2017 roku PZU nabył bezpośrednio akcje Pekao reprezentujące ok. 20% ogólnej liczby głosów, ich wartość wg ceny nabycia - 6 002 mln zł, wartość godziwa na 31 grudnia 2017 roku - 6 798 mln zł, wzrost wyceny rynkowej o 796 mln zł).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka nie pomniejszyła wartości dostępnych środków własnych o wartość przewidywanych dystrybucji wyniku netto poza kapitały statutowe (dywidenda oraz odpis na ZFŚS).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka pomniejszyła wartość dostępnych środków własnych o hipotetyczne wartości dystrybucji wyniku netto poza kapitały statutowe, stosując założenia opisane w części E.1.2.1.

Podstawowe kategorie środków własnych i pokrycia kapitałowych wymogów wypłacalności przedstawia poniższa tabela:

Kategoria	Dane na 31 grudnia 2017 roku (w tys. zł, %)
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	25 359 898
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (MCR)	23 494 831
Kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR)	9 047 942
Minimalny wymóg kapitałowy (MCR)	2 261 985
Współczynnik pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) dopuszczonymi środkami własnymi	280%
Współczynnik pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) dopuszczonymi środkami własnymi	1 039%

E.1.2.1. Rezerwa uzgodnieniowa

Struktura istotnych pozycji dotyczących rezerwy uzgodnieniowej zaprezentowano w poniższej tabeli.

Rezerwa uzgodnieniowa (w tys. zł)	31 grudnia 2017
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami, w tym:	25 553 096
Kapitał własny PSR	13 583 289
Wycena WII	11 969 807
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia, w tym:	2 510 662
Przewidywana dywidenda oraz odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	2 328 000
Przewidywany podatek od aktywów (podatek od niektórych instytucji finansowych) za kolejne 12 mies.	182 662
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	624 491
Kapitał zakładowy	86 352
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	538 139
Rezerwa uzgodnieniowa, razem	22 417 943

Kwota przewidywanej dywidendy, pomniejszająca kapitały własne, została zaprezentowana zgodnie z założeniami Polityki dywidendowej Grupy PZU i PZU opisanymi w części E.1.1 oraz niżej wymienionymi założeniami.

Dla potrzeb sporządzenia niniejszego sprawozdania przyjęto założenie, że zysk netto PZU za 2017 rok zostanie podzielony w trakcie 2018 roku w taki sposób, że z uwagi na konieczność zagwarantowania dalszego wzrostu i rozwoju PZU, zatrzymane zostanie w PZU 20% skonsolidowanego zysku netto Grupy PZU za 2017 rok przypisywanego akcjonariuszom PZU.

Zgodnie z polityką dywidendową PZU, nie mniej niż 50% skonsolidowanego zysku netto Grupy PZU przypisywanego akcjonariuszom PZU podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy, nie więcej niż 20% może zostać zatrzymane z przeznaczeniem na wzrost organiczny, o którym mowa w zdaniu poprzednim, a pozostałe 30% może zostać wypłacone w ramach rocznej dywidendy lub powiększyć zyski zatrzymane.

Tabela poniżej prezentuje hipotetyczne wartości współczynnika wypłacalności dla przykładowych poziomów wypłaty dywidendy w wysokości odpowiednio 50% i 80% skonsolidowanego zysku netto Grupy PZU za 2017 rok przypisywanego akcjonariuszom PZU.

Wysokość środków własnych (w mln. zł)	Dane skorygowane o pomniejszenie z tytułu hipotetycznego podziału wyniku	
	Minimalna kwota dywidendy*	Kwota, o którą pomniejszono środki własne w niniejszym sprawozdaniu**
Dywidenda, jako % skonsolidowanego zysku netto przypisywanego właścicielom PZU	50,0%	80%
Kwota dywidendy ujęta jako pomniejszenie środków własnych	1 455	2 328
Środki własne pomniejszone o kwotę dywidendy	26 233	25 360
Kapitałowy wymóg wypłacalności	9 048	9 048
Pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi	290%	280%

(*) minimalna wartość dywidendy określona w Polityce kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016-2020.

(**) hipotetyczny podział wyniku wg założeń opisanych w tym punkcie.

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania Zarząd PZU nie podjął decyzji w zakresie planowanego podziału zysku netto PZU za 2017 rok (podziałowi podlega wyłącznie zysk netto wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU sporządzonym zgodnie z PSR, który wyniósł 2 434 mln zł) w szczególności nie zdecydowano o kwocie planowanej dywidendy za 2017 rok ani o kwocie zwyczajowego, dokonywanego corocznie, odpisu z zysku na ZFŚS.

W kalkulacji środków własnych PZU na dzień 31 grudnia 2017 roku konieczne jest przyjęcie jednej wartości planowanej dystrybucji wyniku finansowego i niemożliwe jest zastosowanie podejścia wariantowego.

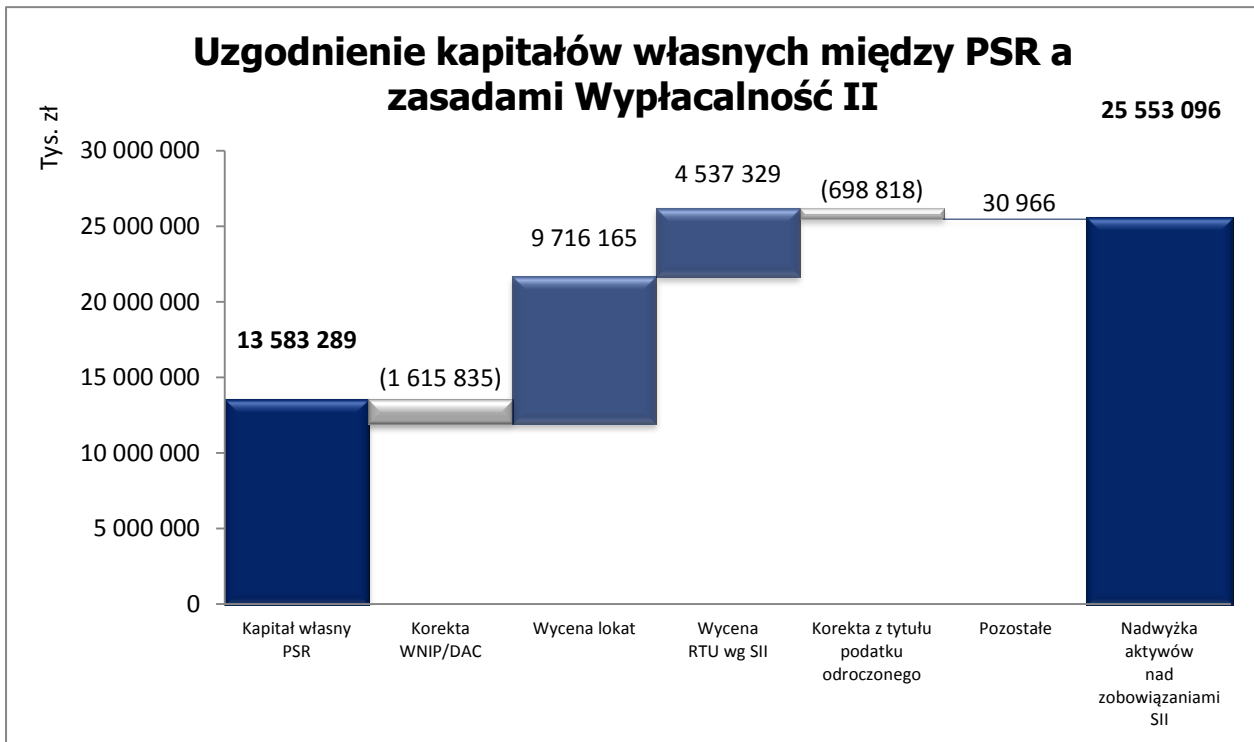
Z uwagi na istniejące niepewności, jednocześnie stosując podejście ostrożnościowe (polegające na pomniejszeniu środków własnych o maksymalną wartość dystrybucji wyniku finansowego PZU ograniczoną wyłącznie ww. założeniem o zatrzymaniu w PZU 20% skonsolidowanego zysku netto Grupy PZU za 2017 rok przypisywanego akcjonariuszom PZU), w kalkulacji środków własnych PZU na dzień 31 grudnia 2017 roku ujęto pomniejszenie o 80% skonsolidowanego zysku netto Grupy PZU za 2017 rok przypisywanego akcjonariuszom PZU, czyli o kwotę 2 328 mln zł (całość skonsolidowanego zysku netto Grupy PZU za 2017 rok przypisywanego akcjonariuszom PZU wyniosła 2 910 mln zł).

Jednakże, decyzja o podziale zysku netto PZU za 2017 rok może być podjęta wyłącznie przez Walne Zgromadzenie, które odbędzie się po dacie publikacji niniejszego sprawozdania. Walne Zgromadzenie może kierować się innymi przesłankami niż prawna możliwość (uwzględniająca rekomendacje KNF dla zakładów ubezpieczeń w zakresie możliwości wypłaty zysku za 2017 rok) i zgodność założonej wartości z polityką dywidendową, stanowiącymi podstawę przyjętych założeń.

W ciągu 2017 roku nie było innych istotnych zmian w strukturze istotnych pozycji rezerwy uzgodnieniowej.

E.1.3. Różnice pomiędzy kapitałem własnym wykazanym w sprawozdaniu finansowym PZU a nadwyżką aktywów nad zobowiązaniami obliczoną do celów wypłacalności

Tytuły poszczególnych różnic zaprezentowanych na wykresie powyżej wynikają z odmiennych zasad wyceny aktywów i zobowiązań na potrzeby zasad wypłacalności a według PSR – szczegółowa prezentacja różnic jest zaprezentowana w części D. niniejszego sprawozdania. Korekta WNIP/DAC dotyczy spisania wartości niematerialnych i aktywowanych kosztów akwizycji.

E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

Kwoty kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego PZU na koniec okresu sprawozdawczego wraz z kwotą kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na moduły ryzyka przedstawia Formularz QRT S.25.01.21 stanowiący załącznik nr 10 do sprawozdania. Dane ilościowe dotyczące minimalnego wymogu kapitałowego prezentuje również formularz QRT S.28.01.01 stanowiący załącznik nr 11 do sprawozdania.

PZU stosuje formułę standardową w celu obliczenia SCR. Obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności dokonuje się zgodnie z obowiązującymi przepisami systemu WII przy założeniu, że działalność Spółki będzie kontynuowana. Obliczenie to obejmuje prowadzoną działalność oraz nową działalność, której spodziewane rozpoczęcie nastąpi w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Poniższa tabela przedstawia wartość MCR oraz SCR na koniec grudnia 2017 roku oraz analogicznego okresu roku poprzedniego.

Nazwa wskaźnika	Wartość (tys. zł)		Zmiana 2017/2016	
	2017	2016	(tys. zł)	%
MCR	2 261 985	1 968 122	293 864	15%
SCR	9 047 942	7 872 486	1 175 456	15%

Wzrost wartości SCR w 2017 roku wynika głównie ze wzrostu jego składowych dla ryzyka rynkowego oraz ryzyka rezerw i składki, natomiast nie odnotowano istotnych zmian w samym sposobie kalkulacji wymogów kapitałowych. Wzrost ryzyka rynkowego wynika z nabycia przez PZU 20% akcji Pekao o wartości nabycia 6 001 761 tys. zł, co wpłynęło na wzrost ryzyka akcji, będącego podmodułem ryzyka rynkowego. Dodatkowo w związku z transakcją zmianie uległa struktura aktywów podlegająca kalkulacji w ramach ryzyka rynkowego, gdyż nabycie Pekao zostało sfinansowane własnymi środkami.

W 2017 roku odnotowano także wzrost wartości MCR spowodowany wzrostem SCR.

E.3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

Sekcja nie dotyczy PZU.

E.4. Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

Sekcja nie dotyczy PZU.

E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

W ciągu 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2017 roku nie stwierdzono niezgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności ani minimalnym wymogiem kapitałowym.

Spis załączników

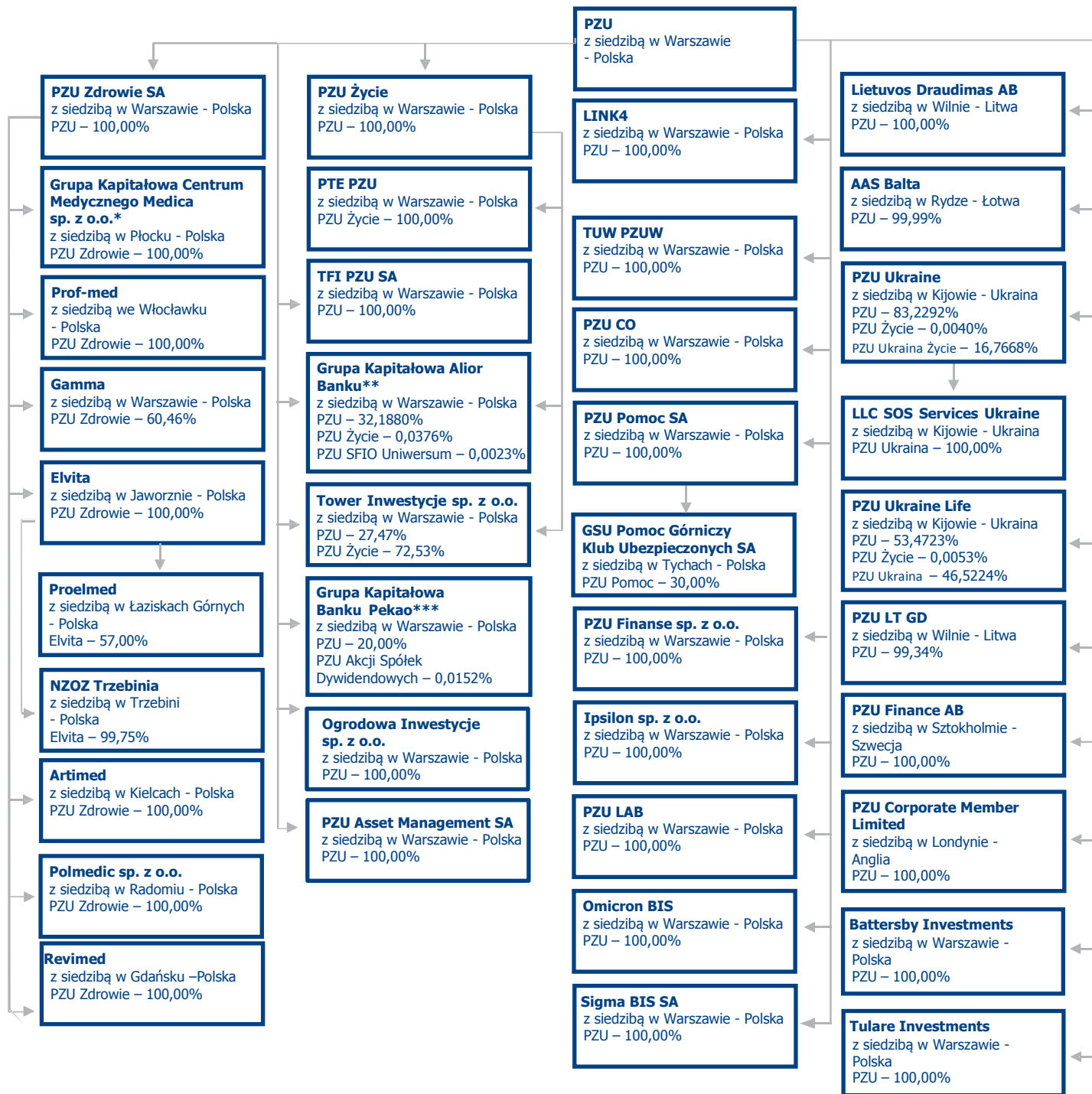
- 1) Struktura Grupy Kapitałowej PZU
- 2) Uproszczony schemat struktury organizacyjnej
- 3) Formularz S.05.01.02
- 4) Formularz S.05.02.01
- 5) Formularz S.02.01.02
- 6) Formularz S.12.01.02
- 7) Formularz S.17.01.02
- 8) Formularz S.19.01.21
- 9) Formularz S.23.01.01
- 10) Formularz S.25.01.21
- 11) Formularz S.28.01.01

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Paweł Surówka	Prezes Zarządu PZU	..... (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)

Warszawa, dnia 26 kwietnia 2018 roku

Struktura Grupy Kapitałowej PZU (stan na 31 grudnia 2017 roku)

* w skład Grupy Kapitałowej Centrum Medycznego Medica sp. z o.o. wchodzi następujące spółki: CM Medica, „SU Krystynka” i Rezo-Medica sp. z o.o.

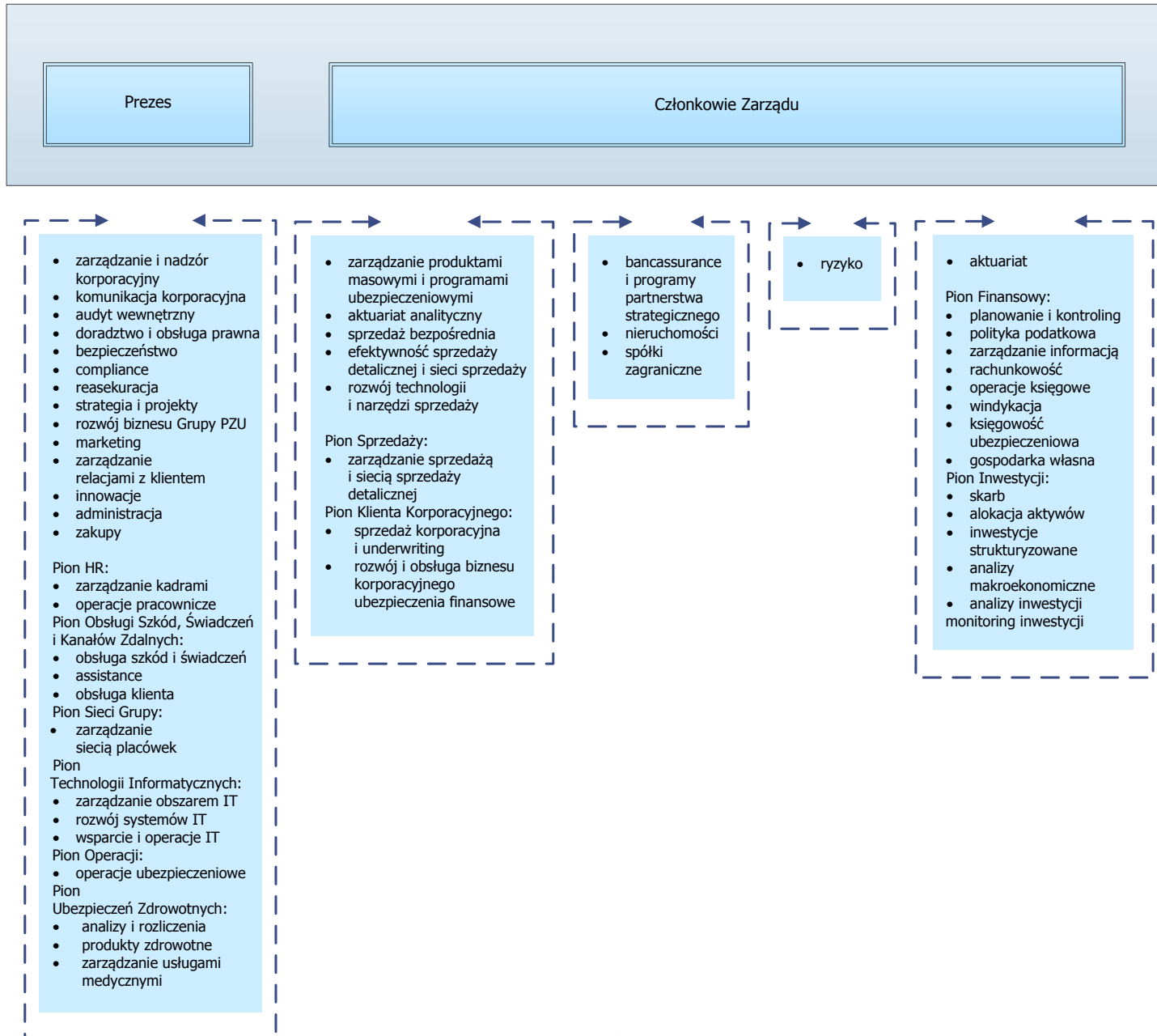
** w skład Grupy Kapitałowej Alior Banku wchodzi następujące spółki: Alior Bank SA, Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o., Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Money Makers TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o., Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.

*** w skład Grupy Kapitałowej Banku Pekao wchodzi następujące spółki: Pekao Financial Services sp. z o.o., Centrum Bankowości Bezpośredniej sp. z o.o., Pekao Property SA, FPB – Media sp. z o.o., Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji, Pekao Investment Management SA (dawniej Pioneer Pekao Investment Management SA), Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.

Nazwy spółek:

1. **AAS Balta** – Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta;
2. **Artimed** – Artimed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o.;
3. **CM Medica** – Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.;
4. **Elvita** - Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.;
5. **Gamma** – Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.;
6. **Grupa Kapitałowa Alior Banku** – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi: Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o., Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Money Makers TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o., Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.;
7. **Grupa Kapitałowa Armatura** – Armatura Kraków SA wraz z jednostkami zależnymi: Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o.;
8. **Grupa Kapitałowa Pekao** – Pekao wraz z jednostkami zależnymi: Pekao Bank Hipoteczny SA, Centralny Dom Maklerski Pekao SA, Pekao Leasing sp. z o.o., Pekao Investment Banking SA, Pekao Faktoring sp. z o.o., Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA, Pekao TFI SA, Centrum Kart SA, Pekao Financial Services sp. z o.o., Centrum Bankowości Bezpośredniej sp. z o.o., Pekao Property SA, FPB – Media sp. z o.o., Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji, Pekao Investment Management SA, Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.;
9. **Link4** – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA;
10. **Proelmed** – Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.;
11. **Prof-med** - Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa Prof-Med sp. z o.o.;
12. **PTE PZU** – Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA;
13. **PZU LT GD** - UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas;
14. **PZU CO** – PZU Centrum Operacji SA;
15. **PZU Ukraine** – PrJSC IC PZU Ukraine;
16. **PZU Ukraine Life** – PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance;
17. **SU Krystynka** – Sanatorium Uzdrowiskowe „Krystynka” sp. z o.o.;

Organizacja Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017																
S.05.01.02 Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych (w tys. zł)		Linie biznesowe dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych związanych z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na życie (bezosrednia działalność ubezpieczeniowa i przyjęta reasekuracja proporcjonalna)										Linie biznesowe dla przyjętej reasekuracji nieproporcjonalnej					Ogółem	
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Zdrowie	Oflara (wypadku)	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Nieruchomości	Ogółem
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0200
Składki przypisane																		
Brutto – Bezosrednia działalność ubezpieczeniowa		R0110	-	388 700	-	4 558 747	3 119 131	43 115	2 097 039	657 519	84 962	9 400	348 150	84 150				11 390 913
Brutto – Przyjeta reasekuracja proporcjonalna		R0120	-	(72)	-	689 228	26 680	4 627	264 727	57 058	3 025	-	(13 320)	(45 884)				986 139
Brutto – Przyjeta reasekuracja nieproporcjonalna		R0130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	194	24 598	1 298	30 074	56 164
Udział zakładu reasekuracji		R0140	-	8 777	-	23 935	17 992	14 758	325 358	27 693	33 233	-	118	32 046	198	20 815	626	523 229
Netto		R0200	-	379 921	-	5 224 040	3 127 819	32 984	2 036 408	686 884	54 754	9 400	334 712	6 220	(4)	3 783	672	11 909 487
Składki zarobione																		
Brutto – Bezosrednia działalność ubezpieczeniowa		R0210	-	400 089	-	4 098 882	2 922 715	46 597	1 988 914	699 704	72 116	8 591	349 651	74 210				10 661 469
Brutto – Przyjeta reasekuracja proporcjonalna		R0220	-	13 033	-	602 405	20 044	2 860	187 389	22 745	3 178	-	3 031	48 735				903 420
Brutto – Przyjeta reasekuracja nieproporcjonalna		R0230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	172	18 788	1 459	53 294	73 213
Udział zakładu reasekuracji		R0240	-	125	-	16 273	40 198	14 556	273 530	25 751	26 338	-	92	28 476	1 771	15 306	1 947	15 155
Netto		R0300	-	412 997	-	4 685 014	2 902 561	34 901	1 902 773	696 698	48 956	8 591	352 590	94 469	(5)	3 482	(488)	38 139
Odszkodowania i świadczenia																		
Brutto – Bezosrednia działalność ubezpieczeniowa		R0310	-	107 637	-	2 387 697	1 830 467	17 666	968 476	242 009	27 786	1 768	169 725	8 295				5 761 526
Brutto – Przyjeta reasekuracja proporcjonalna		R0320	-	6 139	-	376 860	12 942	4 196	185 464	14 814	2 076	-	1 090	8 513				612 094
Brutto – Przyjeta reasekuracja nieproporcjonalna		R0330	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(11)	13 763	(174)	76 680	90 258
Udział zakładu reasekuracji		R0400	-	4	-	75 126	796	1 672	254 322	13 684	17 996	-	18 837	(11)	4 810	782	17 010	405 039
Netto		R0400	-	113 772	-	2 689 431	1 842 613	20 190	899 618	243 139	11 866	1 768	170 815	(2 029)	(11)	8 953	(956)	59 670
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych																		
Brutto – Bezosrednia działalność ubezpieczeniowa		R0410	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brutto – Przyjeta reasekuracja proporcjonalna		R0420	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brutto – Przyjeta reasekuracja nieproporcjonalna		R0430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udział zakładu reasekuracji		R0440	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto		R0500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koszty poniesione		R0550	-	153 318	-	1 471 329	927 884	18 819	753 635	280 875	9 044	6 677	154 250	78 745	28	4 584	107	4 570
Pozostałe koszty		R1200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13 250
Koszty ogółem		R1300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 877 115

Linie biznesowe dla zobowiązań z tytułu ubezpieczeń na życie / Line of Business for: life insurance obligations								
Ubezpieczenia zdrowotne	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń na życie	Ogółem
C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0300
Składki przypisane								
Brutto		R1410	-	-	-	-	-	-
Udział zakładu reasekuracji		R1420	-	-	-	-	-	-
Netto		R1500	-	-	-	-	-	-
Składki zarobione								
Brutto		R1510	-	-	-	-	-	-
Udział zakładu reasekuracji		R1520	-	-	-	-	-	-
Netto		R1600	-	-	-	-	-	-
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto		R1610	-	-	-	402 423	18 636	421 059
Udział zakładu reasekuracji		R1620	-	-	-	6 522	-	6 522
Netto		R1700	-	-	-	395 901	18 636	414 537
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto		R1710	-	-	-	-	-	-
Udział zakładu reasekuracji		R1720	-	-	-	-	-	-
Netto		R1800	-	-	-	-	-	-
Koszty poniesione		R1900	-	-	-	14 607	898	15 505
Pozostałe koszty		R2600	-	-	-	-	-	-
Koszty ogółem		R2600	-	-	-	-	-	15 505

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółk 31-12-2017						
S.05.02.01 Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju (w tys. zł)		Kraj siedziby	Najważniejszych pięć krajów (wg kwoty składek przypisanych brutto) – Zobowiązania związane z					Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070
		R0010	POLSKA					
Składki przypisane		C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	11 386 667						
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0120	969 240						
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0130	15 554						
Udział zakładu reasekuracji	R0140	477 674						
Netto	R0200	11 893 787						
Składki zarobione								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	10 658 321						
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0220	801 806						
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0230	43 865						
Udział zakładu reasekuracji	R0240	418 174						
Netto	R0300	11 085 818						
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	5 760 955						
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0320	610 536						
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0330	2 505						
Udział zakładu reasekuracji	R0340	373 033						
Netto	R0400	6 000 963						
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	-						
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0420	-						
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0430	-						
Udział zakładu reasekuracji	R0440	-						
Netto	R0500	-						
Koszty poniesione	R0550	3 819 176						
Pozostałe koszty	R1200							
Koszty ogółem	R1300							
		Kraj siedziby	Najważniejszych pięć krajów (wg kwoty składek przypisanych brutto) – Zobowiązania związane z					Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby
		C0150	C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C02010
		R1400						
Składki przypisane		C022	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280
Brutto	R1410	-						
Udział zakładu reasekuracji	R1420	-						
Netto	R1500	-						
Składki zarobione								
Brutto	R1510	-						
Udział zakładu reasekuracji	R1520	-						
Netto	R1600	-						
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto	R1610	421 059						
Udział zakładu reasekuracji	R1620	6 522						
Netto	R1700	414 537						
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto	R1710	-						
Udział zakładu reasekuracji	R1720	-						
Netto	R1800	-						
Koszty poniesione	R1900	15 505						
Pozostałe koszty	R2500	0						
Koszty ogółem	R2600	15 505						

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017	
S.02.01.02 Pozycje bilansowe (w tys. zł)			
			Wartość bilansowa wg Wypłacalność II C0010
Aktywa			
Wartość firmy	R0010		
Aktywowane koszty akwizycji	R0020		
Wartości niematerialne i prawne	R0030		-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040		-
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050		-
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060		607 761
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070		44 115 424
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080		84 844
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090		24 970 694
Akcie i udziały	R0100		3 894
Akcie i udziały – notowane	R0110		3 879
Akcie i udziały – nienotowane	R0120		15
Dłużne papiery wartościowe	R0130		11 871 903
Obligacje państwowe	R0140		11 435 057
Obligacje korporacyjne	R0150		388 283
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160		48 564
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170		-
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180		6 314 427
Instrumenty pochodne	R0190		190 977
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200		678 685
Pozostałe lokaty	R0210		-
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220		-
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230		1 798 327
Pożyczki pod zastaw polisy	R0240		-
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250		-
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260		1 798 327
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270		249 982
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280		125 711
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290		128 679
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300		(2 968)
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310		124 271
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320		-
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330		124 271
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340		-
Depozyty u cedentów	R0350		-
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360		695 890
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370		3 421
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380		288 005
Akcie własne (posiadane bezpośrednio)	R0390		-
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	R0400		-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410		936 396
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420		151 347
Aktywa ogółem	R0500		48 846 553
Zobowiązania			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510		9 841 393
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520		9 730 154
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0530		-
Najlepsze oszacowanie	R0540		9 106 485
Margines ryzyka	R0550		623 668
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560		111 239
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0570		-
Najlepsze oszacowanie	R0580		106 710
Margines ryzyka	R0590		4 530
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600		4 840 765
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610		-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0620		-
Najlepsze oszacowanie	R0630		-
Margines ryzyka	R0640		-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650		4 840 765
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0660		-
Najlepsze oszacowanie	R0670		4 500 147
Margines ryzyka	R0680		340 618
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690		-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0700		-
Najlepsze oszacowanie	R0710		-
Margines ryzyka	R0720		-
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	R0730		-
Zobowiązania warunkowe	R0740		-
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	R0750		114 354
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760		12 055
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770		-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780		1 036 425
Instrumenty pochodne	R0790		161 630
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800		-
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810		3 621 182
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820		352 499
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830		-
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840		772 241
Zobowiązania podporządkowane	R0850		2 317 464
Zobowiązania podporządkowane niewłączone do BOF	R0860		-
Zobowiązania podporządkowane włączone do BOF	R0870		2 317 464
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880		223 450
Zobowiązania ogółem	R0900		23 293 458
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000		25 553 095

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017															
S.12.01.02 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie (w tys. zł)		Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym			Pozostałe ubezpieczenia na życie			Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Przejęta reasekuracja	Ogółem (Ubezpieczenia na życie inne niż zdrowotne, w tym ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	Ubezpieczenia zdrowotne (bezpśrednia działalność ubezpieczeniowa)		Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych (reasekuracja czynna)	Ogółem (Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie)	
			Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami		Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami					Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami				
			C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070				C0080	C0090				C0100
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka / Technical provisions calculated as a sum of BE and RM																	
Najlepsze oszacowanie																	
Najlepsze oszacowanie brutto	R0030	-	-	-	-	-	-	-	4 493 113	7 034	4 500 147	-	-	-	-	-	-
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0080	-	-	-	-	-	-	-	124 271	-	124 271	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – ogółem	R0090	-	-	-	-	-	-	-	4 368 842	7 034	4 375 876	-	-	-	-	-	-
Margines ryzyka	R0100	-	-	-	-	-	-	-	331 035	9 584	340 618	-	-	-	-	-	-
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych / Amount of the transitional on Technical Provisions																	
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	R0120	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Margines ryzyka	R0130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0200	-	-	-	-	-	-	-	4 824 148	16 618	4 840 766	-	-	-	-	-	-

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017																	
S.17.01.02 Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (w tys. zł)		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna												Reasekuracja czynna nieproporcjonalna			Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie		
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdywagowanych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	C0180	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie		R0010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieceniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem		R0050	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane jako suma najlepszych oszacowania i marginesu ryzyka																			
Najlepsze oszacowanie																			
Rezerwy składek		R0060	-	38 986	-	1 255 278	1 082 052	(3 862)	235 458	(80 695)	84 159	1 337	79 072	12 911	67	16 140	328	17 509	2 738 741
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem		R0140	-	(2 971)	-	(51 965)	(27 026)	(11 613)	(209 172)	(16 300)	5 907	-	(272)	(15 710)	-	-	-	-	(329 123)
Najlepsze oszacowanie dla rezerwy składek netto		R0150	-	41 957	-	1 307 243	1 109 078	7 751	444 630	(64 395)	78 252	1 337	79 344	28 622	67	16 140	328	17 509	3 067 864
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia		R0160	-	67 532	-	4 099 974	456 280	38 186	553 787	1 022 759	16 232	6 200	40 986	103 870	124	20 811	3 286	44 426	6 474 454
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem		R0240	-	4	-	82 924	168	976	161 194	48 720	6 977	-	0	73 254	-	6 878	752	72 988	454 835
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerw na odszkodowania i świadczenia		R0250	-	67 529	-	4 017 050	456 112	37 209	392 593	974 039	9 255	6 200	40 986	30 616	124	13 933	2 535	(28 562)	6 019 619
Najlepsze oszacowania brutto ogółem		R0260	-	106 518	-	5 355 252	1 538 332	34 334	789 245	942 064	100 391	7 537	120 058	116 781	191	36 951	3 614	61 935	9 213 194
Najlepsze oszacowania netto		R0270	-	109 486	-	5 324 294	1 565 190	44 961	837 224	909 643	87 506	7 537	120 330	59 237	191	30 073	2 863	(11 053)	9 087 483
Margines ryzyka		R0280	-	4 528	-	388 025	41 568	4 313	69 343	106 723	4 465	373	2 749	2 560	1	1 925	127	1 498	628 198
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych																			
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie		R0290	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie		R0300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Margines ryzyka		R0310	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ogółem		R0320	-	111 047	-	5 743 278	1 579 900	38 637	858 589	1 048 787	104 856	7 909	122 807	119 341	193	38 876	3 742	63 433	9 841 392
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem		R0330	-	(2 968)	-	30 959	(26 858)	(10 637)	(47 978)	32 421	12 884	-	(272)	57 544	-	6 878	752	72 988	125 712
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem		R0340	-	114 014	-	5 712 319	1 606 758	49 274	906 567	1 016 366	91 972	7 909	123 079	61 797	193	31 998	2 990	(9 555)	9 715 681

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna											
		31-12-2017											
S.19.01.21													
Odszkodowania i świadczenia z tytułu pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (w tys. zł)													
Ogółem zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej innej niż ubezpieczenia na życie													
Rok zajścia szkody/rok zawarcia umowy		Z0010 1											
Wypłacone odszkodowania i świadczenia brutto (na zasadzie niekumulatywnej) (wartość bezwzględna)													
Rok zmiany													
Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 & +	W bieżącym roku	Suma lat (skumulowana)
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0170	C0180
Rok													
Wcześniejsze lata	R0100												
N-9	R0160	2 962 018	921 431	145 938	75 528	43 091	39 546	35 705	41 779	33 184	23 758	275 550	275 550
N-8	R0170	3 187 617	777 862	105 337	70 484	58 357	41 046	39 102	29 116	20 053		23 758	4 321 977
N-7	R0180	3 656 532	1 082 632	167 835	124 897	61 176	49 732	58 005	39 717			20 053	4 328 974
N-6	R0190	2 954 518	679 211	137 124	86 133	58 728	52 411	39 226				39 717	5 240 526
N-5	R0200	2 798 833	669 697	123 736	84 337	68 451	34 005					39 226	4 007 351
N-4	R0210	2 514 308	627 689	130 608	88 366	69 066						34 005	3 779 058
N-3	R0220	2 591 302	673 671	152 472	89 515							69 066	3 430 036
N-2	R0230	2 919 700	1 017 734	223 722								89 515	3 506 960
N-1	R0240	3 592 983	1 096 442									223 722	4 161 156
N	R0250	3 986 207										1 096 442	4 689 424
												3 986 207	3 986 207
Ogółem	R0260											5 897 262	41 727 221

Niezdyskontowane najlepsze oszacowanie dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto (wartość bezwzględna)													
Rok zmiany													
Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 & +	Koniec roku (dane zdyskontowane)	
	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300	C0360	
Rok													
Wcześniejsze lata	R0100												
N-9	R0160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
N-8	R0170	-	-	-	-	-	-	-	161 836	143 467			
N-7	R0180	-	-	-	-	-	253 988	210 159					
N-6	R0190	-	-	-	-	313 368	227 835						
N-5	R0200	-	-	-	389 464	322 040							
N-4	R0210	-	-	415 430	332 626								
N-3	R0220	-	541 494	453 243									
N-2	R0230	-	1 026 543	747 257									
N-1	R0240	2 437 367	1 266 109										
N	R0250	2 917 105											
Ogółem	R0260											614 588	6 474 454

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017				
S.23.01.01 Środki własne (w tys. zł)						
		Ogółem	Tier 1 – nieograniczone	Tier 1 – ograniczone	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Podstawowe środki własne przed odliczeniem z tytułu udziałów w innych instytucjach sektora finansowego zgodnie z art. 68 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35						
Kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi)	R0010	86 352	86 352	-	-	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	R0030	538 139	538 139	-	-	-
Kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0040	-	-	-	-	-
Podporządkowane fundusze udziałowe/członkowskie w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0050	-	-	-	-	-
Fundusze nadwyżkowe	R0070	-	-	-	-	-
Akcje uprzywilejowane	R0090	-	-	-	-	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z akcjami uprzywilejowanymi	R0110	-	-	-	-	-
Rezerwa uzgodnieniowa	R0130	22 417 942	22 417 942	-	-	-
Zobowiązania podporządkowane	R0140	2 317 464	-	-	2 317 464	-
Kwota odpowiadająca wartości aktywów netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0160	-	-	-	-	-
Pozostałe pozycje środków własnych zatwierdzone przez organ nadzoru jako podstawowe środki własne, niewymienione powyżej	R0180	-	-	-	-	-
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II						
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II	R0220	-	-	-	-	-
Odliczenia / Deductions						
Wartość odliczeń z tytułu udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych - ogółem	R0230	-	-	-	-	-
Podstawowe środki własne ogółem po odliczeniach	R0290	25 359 897	23 042 433	-	2 317 464	-
Uzupełniające środki własne						
Nieopłacony kapitał zakładowy, do którego opłacenia nie wezwano i który może być wezwany do opłacenia na żądanie	R0300	-	-	-	-	-
Nieopłacony kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0310	-	-	-	-	-
Nieopłacone akcje uprzywilejowane, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0320	-	-	-	-	-
Prawnie wiążące zobowiązanie do subskrypcji i opłacenia na żądanie zobowiązań podporządkowanych	R0330	-	-	-	-	-
Akredytywy i gwarancje zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0340	-	-	-	-	-
Akredytywy i gwarancje inne niż zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0350	-	-	-	-	-
Dodatkowe wkłady od członków zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0360	-	-	-	-	-
Dodatkowe wkłady od członków – inne niż zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0370	-	-	-	-	-
Pozostałe uzupełniające środki własne	R0390	-	-	-	-	-
Uzupełniające środki własne ogółem	R0400	-	-	-	-	-
Dostępne i dopuszczone środki własne / Available and eligible own funds						
Kwota dostępnych środków własnych ogółem na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	R0500	25 359 898	23 042 433	-	2 317 464	-
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie MCR	R0510	25 359 898	23 042 433	-	2 317 464	-
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	R0540	25 359 898	23 042 433	-	2 317 464	-
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR	R0550	23 494 831	23 042 433	-	452 397	-
SCR	R0580	9 047 942	-	-	-	-
MCR	R0600	2 261 985	-	-	-	-
Wskaźnik dopuszczonych środków własnych do SCR	R0620	280,28%	-	-	-	-
Wskaźnik dopuszczonych środków własnych do MCR	R0640	1 038,68%	-	-	-	-
		C0060				
Rezerwa uzgodnieniowa						
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R0700	25 553 096	-	-	-	-
Akcje własne (posiadane bezpośrednio i pośrednio)	R0710	-	-	-	-	-
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	R0720	2 510 662	-	-	-	-
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	R0730	624 491	-	-	-	-
Korekta ze względu na wydzielone pozycje środków własnych w ramach portfeli objętych korektą dopasowującą i funduszy wyodrębnionych	R0740	-	-	-	-	-
Rezerwa uzgodnieniowa	R0760	22 417 943	-	-	-	-
Oczekiwane zyski						
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	R0770	-	-	-	-	-
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0780	-	-	-	-	-
Oczekiwane zyski z przyszłych składek - Ogółem	R0790	-	-	-	-	-

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017		
S.25.01.21 Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla grup stosujących formułę standardową (w tys. zł)				
		Kapitałowy wymóg wypłacalności brutto	Parametry specyficzne dla zakładu	Uproszczenia
		C0110	C0080	C0090
Ryzyko rynkowe	R0010	7 680 362		-
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	R0020	628 239		-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	R0030	369 799	-	-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	R0040	138 250	-	-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	R0050	3 704 620	-	-
Dywersyfikacja	R0060	(2 807 094)		
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	R0070	-		
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	R0100	9 714 177		
Obliczanie kapitałowego wymogu wypłacalności		C0110		
Ryzyko operacyjne	R0130	358 000		
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	R0140	-		
Zdolności odroczonej podatku dochodowego do pokrywania strat	R0150	(1 024 235)		
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160	-		
Kapitałowy wymóg wypłacalności z wyłączeniem wymogu kapitałowego	R0200	9 047 942		
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210	-		
Kapitałowy wymóg wypłacalności	R0220	9 047 942		
Inne informacje na temat SCR				
Wymóg kapitałowy dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na czasie trwania	R0400	-		
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410	-		
Łączna wartość hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420	-		
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430	-		
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440	-		

Nazwa zakładu		Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna 31-12-2017	
S.28.01.01			
Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (w tys. zł)			
Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie			
		C0010	
MCRNL Wynik	R0010		1 859 708
		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	
		C0020	
		Składki przypisane w okresie ostatnich 12 miesięcy netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej)	
		C0030	
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych i reasekuracja proporcjonalna	R0020	-	-
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów i reasekuracja proporcjonalna	R0030	109 486	380 050
Ubezpieczenia pracownicze i reasekuracja proporcjonalna	R0040	-	-
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych i reasekuracja proporcjonalna	R0050	5 324 294	5 237 746
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów i reasekuracja proporcjonalna	R0060	1 565 190	3 128 030
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe i reasekuracja proporcjonalna	R0070	44 961	33 782
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych i reasekuracja proporcjonalna tych ubezpieczeń	R0080	837 224	2 040 684
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej i reasekuracja proporcjonalna	R0090	909 643	688 886
Ubezpieczenia i reasekuracja proporcjonalna kredytów i poręczeń	R0100	87 506	55 032
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej i reasekuracja proporcjonalna	R0110	7 537	9 400
Ubezpieczenia świadczenia pomocy i reasekuracja proporcjonalna	R0120	120 330	334 888
Ubezpieczenia różnych strat finansowych i reasekuracja proporcjonalna	R0130	59 237	6 762
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	R0140	191	(133)
Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	R0150	30 073	(11 924)
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	R0160	2 863	(126)
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	R0170	-	6 383
Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń na życie			
		C0040	
MCRL Wynik	R0200		91 893
		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia)) / Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole	
		C0050	
		Całkowita suma na ryzyku netto (z odliczeniem umów reasekuracji i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia)) / Net (of reinsurance/SPV) total capital at risk	
		C0060	
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – świadczenia gwarantowane	R0210	-	-
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – przyszłe świadczenia uznaniowe	R0220	-	-
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0230	-	-
Inne zobowiązania z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie i (reasekuracji) ubezpieczeń zdrowotnych	R0240	4 375 876	-
Całkowita suma na ryzyku w odniesieniu do wszystkich zobowiązań z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie	R0250	-	-
Ogólne obliczenie MCR / Overall MCR calculation			
		C0070	
Liniowy MCR	R0300		1 951 602
SCR	R0310		9 047 942
Górny próg MCR	R0320		4 071 574
Dołny próg MCR	R0330		2 261 985
Łączny MCR	R0340		2 261 985
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	R0350		15 724
		C0070	
Minimalny wymóg kapitałowy	R0400		2 261 985